

**Śródroczne Skrócone
Jednostkowe Sprawozdanie
Finansowe Banku Pekao S.A.
za okres od 1 stycznia 2018
do 30 czerwca 2018**

Spis treści

Rachunek zysków i strat	3	26. Kredyty i pożyczki udzielone klientom.....	89
Sprawozdanie z całkowitych dochodów	4	27. Rachunkowość zabezpieczeń.....	91
Sprawozdanie z sytuacji finansowej	5	28. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe.....	100
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	6	29. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży.....	103
Rachunek przepływów pieniężnych	9	30. Wartości niematerialne.....	103
Noty objaśniające	11	31. Rzeczowe aktywa trwałe.....	104
1. Informacje ogólne.....	11	32. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań.....	104
2. Połączenia jednostek gospodarczych.....	11	33. Zobowiązania wobec innych banków.....	105
3. Oświadczenie o zgodności.....	11	34. Zobowiązania wobec klientów.....	106
4. Istotne zasady rachunkowości.....	12	35. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych.....	106
5. Zastosowanie szacunków i założeń.....	46	36. Zobowiązania podporządkowane.....	107
6. Zarządzanie ryzykiem.....	46	37. Rezerwy.....	107
7. Przychody i koszty z tytułu odsetek.....	76	38. Zobowiązania warunkowe.....	108
8. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat.....	77	39. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych.....	110
9. Przychody z tytułu dywidend.....	77	40. Transakcje z jednostkami powiązаныmi.....	111
10. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.....	78	41. Zdarzenia po dacie bilansu.....	125
11. Zysk (strata) z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy.....	78	Słowniczek	I
12. Zysk (strata) na sprzedaży aktywów i zobowiązań finansowych ..	79		
13. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe.....	79		
14. Ogólne koszty administracyjne.....	80		
15. Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych.....	80		
16. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto.....	81		
17. Zysk (strata) jednostek zależnych i stowarzyszonych.....	81		
18. Zysk (strata) na sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych.....	82		
19. Podstawowe składniki obciążenia podatkowego w rachunku zysków i strat i kapitale własnym.....	82		
20. Zysk netto przypadający na jedną akcję.....	83		
21. Dywidendy zaproponowane do wypłaty.....	83		
22. Kasa i operacje z Bankiem Centralnym.....	84		
23. Należności od banków.....	85		
24. Aktywa oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu ..	86		
25. Aktywa oraz zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu).....	88		

Rachunek zysków i strat

(w tys. zł)

	NOTA	II KWARTAŁ 2018 OKRES OD 01.04.2018 DO 30.06.2018	I PÓŁROCZE 2018 OKRES OD 01.01.2018 DO 30.06.2018	II KWARTAŁ 2017 OKRES OD 01.04.2017 DO 30.06.2017	I PÓŁROCZE 2017 OKRES OD 01.01.2017 DO 30.06.2017
Przychody z tytułu odsetek	7	1 474 176	2 915 657	1 360 425	2 702 675
Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu		1 256 661	2 478 291	X	X
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez kapitał		177 328	366 857	X	X
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		40 187	70 509	X	X
Koszty z tytułu odsetek	7	-269 251	-535 524	-250 597	-505 088
Wynik z tytułu odsetek		1 204 925	2 380 133	1 109 828	2 197 587
Przychody z tytułu prowizji i opłat	8	601 945	1 160 092	598 665	1 176 364
Koszty z tytułu prowizji i opłat	8	-86 530	-168 407	-79 565	-148 722
Wynik z tytułu prowizji i opłat		515 415	991 685	519 100	1 027 642
Przychody z tytułu dywidend	9	165 609	255 036	44 540	187 804
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	10	14 043	32 315	-1 076	3 677
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	27	662	1 999	1 334	3 047
Zysk (strata) z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	11	26 774	50 606	X	X
Zysk (strata) na sprzedaży aktywów i zobowiązań finansowych	12	X	X	5 118	5 942
Dochody z działalności operacyjnej		1 927 428	3 711 774	1 678 844	3 425 699
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	13	-112 197	-229 593	-116 477	-226 085
Wynik z działalności finansowej		1 815 231	3 482 181	1 562 367	3 199 614
Ogólne koszty administracyjne	14	-908 643	-1 913 894	-813 231	-1 793 799
Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze		-492 377	-930 444	-431 749	-849 989
Pozostałe koszty administracyjne		-416 266	-983 450	-381 482	-943 810
Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	15	-82 096	-161 912	-81 033	-161 107
Wynik z tytułu pozostałych rezerw		-13 655	-14 397	-6 049	-11 657
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	16	11 394	22 146	12 047	45 594
Koszty z działalności operacyjnej		-993 000	-2 068 057	-888 266	-1 920 969
Zysk (strata) z jednostek zależnych i stowarzyszonych	17	-11 069	-11 069	-	-
Zysk (strata) na sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	18	2 536	5 439	-154	102
Zysk brutto		813 698	1 408 494	673 947	1 278 747
Podatek dochodowy	19	-164 558	-324 621	-150 963	-298 544
Zysk netto		649 140	1 083 873	522 984	980 203
Zysk na akcję (w zł na akcję)	20				
podstawowy za okres		2,47	4,13	1,99	3,73
rozwodniony za okres		2,47	4,13	1,99	3,73

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 125 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z całkowitych dochodów

(w tys. zł)

	NOTA	II KWARTAŁ 2018 OKRES OD 01.04.2018 DO 30.06.2018	I PÓLROCZE 2018 OKRES OD 01.01.2018 DO 30.06.2018	II KWARTAŁ 2017 OKRES OD 01.04.2017 DO 30.06.2017	I PÓLROCZE 2017 OKRES OD 01.01.2017 DO 30.06.2017
Zysk netto		649 140	1 083 873	522 984	980 203
Inne składniki całkowitych dochodów					
Pozycje, które są lub mogą zostać przeniesione do rachunku zysków i strat:					
Skutki wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez kapitał		-47 967	53 671	X	X
Skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		X	X	94 417	266 497
Skutki wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływy pieniężne	27	-3 531	-20 854	-27 607	-32 098
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które są lub mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	19	9 785	-6 235	-12 693	-44 535
Pozycje, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:					
Skutki wyceny instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez kapitał		-13 874	-19 225	X	X
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych		-	-	-	-
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	19	2 636	3 653	-	-
Inne składniki całkowitych dochodów (netto)		-52 951	11 010	54 117	189 864
Całkowite dochody razem		596 189	1 094 883	577 101	1 170 067

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 125 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

(w tys. zł)

	NOTA	30.06.2018	31.12.2017
AKTYWA			
Kasa, należności od Banku Centralnego	22	7 926 575	5 186 259
Należności od banków	23	3 586 330	2 692 930
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	24	1 394 460	1 734 768
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	25	1 240 897	1 351 344
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	26	117 644 514	128 873 178
1. Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu		115 920 736	X
2. Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		335 242	X
3. Wyceniane w wartości godziwej przez kapitał		1 388 536	X
Instrumenty zabezpieczające	27	144 476	259 396
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	28	41 475 945	36 625 996
1. Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		65 386	X
2. Wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy		-	-
3. Wyceniane w wartości godziwej przez kapitał (instrumenty dłużne)		30 629 112	X
4. Wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez kapitał (instrumenty kapitałowe)		243 825	X
5. Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu		10 537 622	X
6. Dostępne do sprzedaży		X	33 259 172
7. Utrzymywane do terminu wymagalności		X	3 366 824
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	29	48 207	51 450
Inwestycje w jednostkach zależnych		1 682 756	1 693 825
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych		-	-
Wartości niematerialne	30	593 728	629 321
Rzeczowe aktywa trwałe	31	1 338 353	1 401 291
Nieruchomości inwestycyjne		11 315	12 462
Aktywa z tytułu podatku dochodowego		884 341	717 726
1. Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego		-	9 497
2. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		884 341	708 229
Inne aktywa		809 627	847 062
AKTYWA RAZEM		178 781 524	182 077 008
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	22	6 028	6 079
Zobowiązania wobec innych banków	33	3 721 049	3 438 801
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	24	425 903	469 448
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	25	1 455 331	2 036 928
Zobowiązania wobec klientów	34	143 453 185	146 898 298
Instrumenty zabezpieczające	27	1 012 635	862 331
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	35	1 418 865	1 470 000
Zobowiązania z tytułu obligacji podporządkowanych	36	1 257 013	1 257 188
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		123 312	188 505
1. Bieżące zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego		123 312	188 505
2. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		-	-
Rezerwy	37	655 617	593 635
Pozostałe zobowiązania		4 668 387	2 597 261
ZOBOWIĄZANIA RAZEM		158 197 325	159 818 474
Kapitały			
Kapitał zakładowy		262 470	262 470
Pozostałe kapitały		20 174 604	19 907 935
Wynik z lat ubiegłych i roku bieżącego		147 125	2 088 129
KAPITAŁY RAZEM		20 584 199	22 258 534
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY RAZEM		178 781 524	182 077 008

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 125 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

(w tys. zł)

Za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku

	KAPITAŁ ZAKŁADOWY	POZOSTAŁE KAPITAŁY					WYNIK Z LAT UBIEGŁYCH I ROKU BIEŻĄCEGO	KAPITAŁ WŁASNY RAZEM	
		POZOSTAŁE KAPITAŁY RAZEM	PREMIA EMISYJNA	FUNDUSZ OGÓLNEGO RYZYKA BANKOWEGO	POZOSTAŁE KAPITAŁY REZERWOWE	KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY			POZOSTAŁE
Kapitał własny na 1.01.2018	262 470	19 907 935	9 137 221	1 982 459	8 612 550	-57 422	233 127	2 088 129	22 258 534
Początkowe zastosowanie MSSF 9	-	240 203	-	-	-	240 203	-	-936 748	-696 545
Kapitał własny na 1.01.2018 - przekształcony	262 470	20 148 138	9 137 221	1 982 459	8 612 550	182 781	233 127	1 151 381	21 561 989
Opcje menadżerskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Realizacja opcji (emisja akcji)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wycena opcji menadżerskich	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Calkowite dochody	-	11 850	-	-	840	11 010	-	1 083 873	1 095 723
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych (netto)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wycena dłużnych instrumentów finansowych oraz kredytów wycenianych w wartości godziwej przez kapitał (netto)	-	43 473	-	-	-	43 473	-	-	43 473
Wycena lub sprzedaż instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez kapitał	-	-14 732	-	-	840	-15 572	-	-	-14 732
Wycena instrumentów finansowych zabezpieczających (netto)	-	-16 891	-	-	-	-16 891	-	-	-16 891
Zysk netto za okres	-	-	-	-	-	-	-	1 083 873	1 083 873
Podział wyniku za rok ubiegły	-	14 616	-	-	14 616	-	-	-2 088 129	-2 073 513
Wypłata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-2 073 513	-2 073 513
Podział zysku z przeznaczeniem na pozostałe kapitały z uwzględnieniem korekt konsolidacyjnych	-	14 616	-	-	14 616	-	-	-14 616	-
Kapitał własny na 30.06.2018	262 470	20 174 604	9 137 221	1 982 459	8 628 006	193 791	233 127	147 125	20 584 199

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 125 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

(w tys. zł)

Za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku

	KAPITAŁ ZAKŁADOWY	POZOSTAŁE KAPITAŁY					WYNIK Z LAT UBIEGŁYCH I ROKU BIEŻĄCEGO	KAPITAŁ WŁASNY RAZEM	
		POZOSTAŁE KAPITAŁY RAZEM	PREMIA EMISYJNA	FUNDUSZ OGÓLNEGO RYZYKA BANKOWEGO	POZOSTAŁE KAPITAŁY REZERWOWE	KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY			POZOSTAŁE
Kapitał własny na 1.01.2017	262 470	19 741 712	9 137 221	1 982 324	8 612 550	-223 510	233 127	2 278 375	22 282 557
Opcje menadżerskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Realizacja opcji (emisja akcji)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wycena opcji menadżerskich	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Całkowite dochody	-	166 088	-	-	-	166 088	-	2 088 129	2 254 217
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych (netto)	-	6 957	-	-	-	6 957	-	-	6 957
Wycena portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży (netto)	-	185 977	-	-	-	185 977	-	-	185 977
Wycena instrumentów finansowych zabezpieczających (netto)	-	-26 846	-	-	-	-26 846	-	-	-26 846
Zysk netto za okres	-	-	-	-	-	-	-	2 088 129	2 088 129
Podział wyniku za rok ubiegły	-	135	-	135	-	-	-	-2 278 375	-2 278 240
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-2 278 240	-2 278 240
Podział zysku z przeznaczeniem na pozostałe kapitały z uwzględnieniem korekt konsolidacyjnych	-	135	-	135	-	-	-	-135	-
Kapitał własny na 31.12.2017	262 470	19 907 935	9 137 221	1 982 459	8 612 550	-57 422	233 127	2 088 129	22 258 534

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 125 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

(w tys. zł)

Za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 roku

	KAPITAŁ ZAKŁADOWY	POZOSTAŁE KAPITAŁY					KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY	POZOSTAŁE	WYNIK Z LAT UBIEGŁYCH I ROKU BIEŻĄCEGO	KAPITAŁ WŁASNY RAZEM
		POZOSTAŁE KAPITAŁY RAZEM	PREMIA EMISYJNA	FUNDUSZ OGÓLNEGO RYZYKA BANKOWEGO	POZOSTAŁE KAPITAŁY REZERWOWE					
Kapitał własny na 1.01.2017	262 470	19 741 712	9 137 221	1 982 324	8 612 550	-223 510	233 127	2 278 375	22 282 557	
Opcje menadżerskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Realizacja opcji (emisja akcji)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Wycena opcji menadżerskich	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Całkowite dochody	-	189 864	-	-	-	189 864	-	980 203	1 170 067	
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych (netto)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Wycena portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży (netto)	-	215 863	-	-	-	215 863	-	-	215 863	
Wycena instrumentów finansowych zabezpieczających (netto)	-	-25 999	-	-	-	-25 999	-	-	-25 999	
Zysk netto za okres	-	-	-	-	-	-	-	980 203	980 203	
Podział wyniku za rok ubiegły	-	135	-	135	-	-	-	-2 278 375	-2 278 240	
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-2 278 240	-2 278 240	
Podział zysku z przeznaczeniem na pozostałe kapitały z uwzględnieniem korekt konsolidacyjnych	-	135	-	135	-	-	-	-135	-	
Kapitał własny na 30.06.2017	262 470	19 931 711	9 137 221	1 982 459	8 612 550	-33 646	233 127	980 203	21 174 384	

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 125 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

(w tys. zł)

	NOTA	I PÓLROCZE 2018 OKRES OD 01.01.2018 DO 30.06.2018	I PÓLROCZE 2017 OKRES OD 01.01.2017 DO 30.06.2017
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej - metoda pośrednia			
Zysk netto		1 083 873	980 203
Korekty razem:		-6 218 891	-8 343 190
Amortyzacja	15	161 912	161 107
(Zysk) strata z tytułu działalności inwestycyjnej		-55 884	-5 999
Wynik z tytułu odsetek	7	-2 380 133	-2 197 587
Przychody z tytułu dywidend	9	-255 036	-187 804
Odsetki otrzymane		3 118 502	2 740 798
Odsetki zapłacone		-515 957	-541 190
Podatek dochodowy		324 621	298 544
Podatek dochodowy zapłacony		-421 515	-138 331
Zmiana stanu należności od banków		68 259	142 509
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu		336 192	-1 491 233
Zmiana stanu aktywów z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		110 447	570 154
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom		-2 716 661	-3 391 148
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych		-481 418	-83 659
Zmiana stanu pozostałych aktywów		229 738	-21 615
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		390 280	-125 169
Zmiana stanu zobowiązań przeznaczonych do obrotu		-43 545	-383 357
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		-581 597	-449 605
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		-3 453 351	-3 158 749
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		-1 005	583
Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych		-175	-
Zmiana stanu rezerw		1 627	10 962
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		-54 192	-92 401
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		-5 135 018	-7 362 987
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		75 431 252	20 223 524
Zbycie inwestycyjnych papierów wartościowych		74 744 194	19 681 090
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		7 254	18
Dywidendy otrzymane		255 036	169 559
Inne wpływy inwestycyjne		424 768	372 857
Wydatki z działalności inwestycyjnej		-66 424 822	-11 570 764
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych		-66 358 144	-11 465 548
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		-66 678	-105 216
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		9 006 430	8 652 760

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 125 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych (cd)

(w tys. zł)

	NOTA	I PÓŁROCZE 2018 OKRES OD 01.01.2018 DO 30.06.2018	I PÓŁROCZE 2017 OKRES OD 01.01.2017 DO 30.06.2017
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej	39		
Wpływy z działalności finansowej		540 903	-
Emisja dłużnych papierów wartościowych		540 903	-
Wydatki z działalności finansowej		-706 821	-281 422
Splaty kredytów i pożyczek otrzymanych od banków		-109 206	-67 963
Wykup dłużnych papierów wartościowych		-597 615	-213 459
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		-165 918	-281 422
Przepływy pieniężne netto razem		3 705 494	1 008 351
w tym: zmiana środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		125 946	-126 798
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych		3 705 494	1 008 351
Środki pieniężne na początek okresu	39	7 293 707	8 750 011
Środki pieniężne na koniec okresu	39	10 999 201	9 758 362

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 125 stanowią integralną część jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Niniejsze noty objaśniające stanowią integralną część śródrocznego skróconego jednostkowego sprawozdania finansowego.

1. Informacje ogólne

Bank Polska Kasa Opieki Spółka Akcyjna („Bank Pekao S.A.” lub „Bank”) z siedzibą w Warszawie, ul. Grzybowska 53/57, 00-950 Warszawa, został wpisany do rejestru handlowego w dniu 29 października 1929 roku na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie i funkcjonuje nieprzerwanie do dnia dzisiejszego.

Bank Pekao S.A. jest wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS: 0000014843.

Zgodnie z MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, podmiotem dominującym w stosunku do Banku Pekao S.A. jest spółka Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. (dalej „PZU S.A.”) z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 24.

Śródroczne skrócone jednostkowe sprawozdanie Banku Pekao S.A. za okres od 1 stycznia 2018 roku do 30 czerwca 2018 roku obejmuje dane finansowe Banku oraz dane finansowe wszystkich jednostek organizacyjnych wchodzących w skład Banku, za pośrednictwem których Bank prowadzi działalność.

Bank sporządza również śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A.

2. Połączenia jednostek gospodarczych

W I półroczu 2018 nie wystąpiły połączenia jednostek gospodarczych w Grupie Kapitałowej.

W 2017 roku Bank nabył 51% udziałów w Pekao Investment Management S.A. oraz 50% udziałów w Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o. Transakcje te zostały opisane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 w Nocie 2.

3. Oświadczenie o zgodności

Śródroczne skrócone jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku Pekao S.A. zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa” (MSR 34), który został zatwierdzony przez Unię Europejską i innymi obowiązującymi przepisami.

Niniejsze sprawozdanie nie zawiera wszystkich informacji wymaganych dla rocznego sprawozdania finansowego, w związku z tym winno być czytane w połączeniu z jednostkowym sprawozdaniem finansowym Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017, z uwzględnieniem zmian spowodowanych wdrożeniem z dniem 1 stycznia 2018 roku Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty Finansowe” (opisanych w Nocie 4.9).

Jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku jest dostępne na stronie internetowej Banku, www.pekao.com.pl

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa nie będącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r. poz. 757), Bank jest zobowiązany do przekazania raportu finansowego za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2018 roku, rozumiany jako bieżący okres śródroczny.

Śródroczne skrócone jednostkowe sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

Niniejsze śródroczne skrócone jednostkowe sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 7 sierpnia 2018 roku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

4. Istotne zasady rachunkowości

4.1 Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Informacje ogólne

Jednostkowe Sprawozdanie Finansowe Banku Pekao S.A. za I półrocze 2018 roku zostało sporządzone w oparciu o następujące zasady wyceny:

- według wartości godziwej dla instrumentów pochodnych, aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, aktywów finansowych wyznaczonych w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane przez rachunek zysków i strat, instrumentów kapitałowych i aktywów finansowych zaklasyfikowanych do modelu biznesowego, którego celem jest osiągnięcie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ze sprzedaży aktywów finansowych, aktywów finansowych niespełniających kryterium SPPI,
- według zamortyzowanego kosztu dla aktywów finansowych będących częścią modelu biznesowego, którego celem jest osiągnięcie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych i jednocześnie spełniających kryterium SPPI oraz pozostałych zobowiązań finansowych,
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych,
- aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży wyceniane są w niższej z następujących dwóch kwot: ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Dane porównawcze zostały sporządzone w oparciu o poniższe zasady:

- według wartości godziwej dla instrumentów pochodnych, aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, aktywów finansowych wyznaczonych w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane przez rachunek zysków i strat oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej,
- według zamortyzowanego kosztu dla pozostałych aktywów finansowych, w tym dla kredytów i pożyczek oraz pozostałych zobowiązań finansowych,
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej,
- aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży wyceniane są w niższej z następujących dwóch kwot: ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Od 1 stycznia 2018 roku Bank przyjął do stosowania Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty Finansowe” (dalej „MSSF 9”). Zastosowanie MSSF 9 spowodowało zmiany zasad (polityki) rachunkowości Banku w zakresie ujmowania, klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych i zobowiązań finansowych oraz utraty wartości aktywów finansowych. Wpływ wdrożenia MSSF 9 opisano w Nocie 4.9.

Bank skorzystał z zapisów MSSF 9 umożliwiających zwolnienie z obowiązku przekształcania danych porównawczych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do zmian wynikających z klasyfikacji i wyceny (w tym z tytułu utraty wartości). Różnice wartości bilansowej aktywów i zobowiązań finansowych wynikających z zastosowania MSSF 9 zostały ujęte w pozycji „Wynik z lat ubiegłych” na dzień 1 stycznia 2018 roku.

Bank podjął decyzję, aby skorzystać z wyboru jaki daje MSSF 9 i kontynuuje stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnych z MSR 39. Decyzja ta ma zastosowanie do wszystkich relacji zabezpieczających, dla których Bank stosuje i będzie stosował rachunkowość zabezpieczeń w przyszłości.

Poniżej przedstawiono podsumowanie istotnych zasad rachunkowości obowiązujące zarówno od 1 stycznia 2018 roku, jak również zasady rachunkowości zastosowane do sporządzenia danych porównawczych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

4.2 Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

- **Transakcje i salda**
Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmują się w rachunku zysków i strat.
- **Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych**, takich jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ujmują się łącznie ze zmianami wartości godziwej w rachunku zysków i strat.
- **Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych**, takich jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez kapitał uwzględnia się w kapitale z aktualizacji wyceny.

Różnice kursowe z wyceny jednostek zagranicznych ujmują się jako odrębny składnik kapitału własnego.

Wartość firmy powstająca w wyniku nabycia jednostki działającej za granicą oraz jakiegokolwiek korekty wartości bilansowej aktywów i pasywów do wartości godziwej, powstałe w wyniku nabycia jednostki działającej za granicą traktuje się jako aktywa i pasywa jednostki działającej za granicą tj. wyraża się je w walucie funkcjonalnej jednostki działającej za granicą i przelicza po kursie zamknięcia, jak opisano wyżej.

4.3 Ustalanie wyniku finansowego

Przychody i koszty z tytułu odsetek – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku

Bank w rachunku zysków i strat ujawnia wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite oraz aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy oraz płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do wartości bilansowej brutto aktywa finansowego lub do zamortyzowanego kosztu zobowiązania finansowego. Wyliczenie efektywnej stopy procentowej obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje otrzymane lub należne z tytułu kredytów, lokat międzybankowych i papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej, kredytów i papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite lub przez wynik finansowy oraz instrumentów pochodnych zabezpieczających.

Przychody z tytułu odsetek oblicza się od wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, za wyjątkiem składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe oraz zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (tzw. aktywa POCI). W momencie rozpoznania utraty wartości aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu lub wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, przychody odsetkowe ujmowane są dalej w rachunku zysków i strat, lecz liczone są od wartości brutto pomniejszonej o odpis na oczekiwane straty kredytowe. Koszty odsetek dotyczące zobowiązań z tytułu rachunków klientów oraz zobowiązań z tytułu emisji własnych papierów wartościowych ujmowane są w rachunku zysków i strat, również z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Przychody i koszty z tytułu odsetek – zasady stosowane do 31 grudnia 2017 roku

Bank w rachunku zysków i strat ujawniają wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży i aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Efektywna stopa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy oraz płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego.

Wyliczenie efektywnej stopy obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje otrzymane lub należne z tytułu kredytów, lokat międzybankowych i papierów wartościowych utrzymywanych do terminu wymagalności ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej, papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży i wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz instrumentów pochodnych zabezpieczających.

W momencie rozpoznania utraty wartości instrumentu finansowego wycenianego według zamortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, przychody odsetkowe ujmowane są dalej w rachunku zysków i strat, lecz liczone są od nowo ustalonej wartości bilansowej instrumentu finansowego (od nowej niższej wartości instrumentu, to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość). Do wyliczenia przychodów odsetkowych od nowo ustalonej wartości instrumentu stosowana jest stopa procentowa, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości.

Koszty okresu sprawozdawczego dotyczące zobowiązań z tytułu odsetek od rachunków klientów oraz zobowiązań z tytułu emisji własnych papierów wartościowych ujmowane są w rachunku zysków i strat również z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Przychody i koszty z tytułu prowizji

Przychody z tytułu opłat i prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Bank. Przychody i koszty z tytułu prowizji są rozliczane według następujących metod:

- opłaty i prowizje bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych lub zobowiązań (zarówno przychody jak i koszty) są rozliczane z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej oraz ujmowane w rachunku zysków i strat w pozycji przychodów lub kosztów odsetkowych i zostały opisane powyżej,
- opłaty i prowizje dotyczące kredytów i pożyczek o niestalonych terminach płatności rat i niestalonych zmianach oprocentowania, np. kredytów w rachunku bieżącym i kredytów z tytułu kart kredytowych są rozliczane w czasie metodą liniową przez okres życia produktu, którego dotyczą,
- pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Bank (wykonanie operacji bankowych na rachunkach, operacje z tytułu obsługi kart płatniczych, bonusy od organizacji kartowych na pokrycie kosztów marketingowych związanych z kartami, działalność maklerska, factoringowa i akwizycja) oraz marże uzyskane na transakcjach walutowych z klientami Banku są rozpoznawane w rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi.

Przychody i koszty z tytułu bancassurance

Bank dokonuje podziału należnego wynagrodzenia z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi na odrębne elementy, tj. dzieląc należne wynagrodzenie w proporcji odpowiednio, wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa, w stosunku do sumy tych wartości. Ustalając wartość godziwą poszczególnych elementów wynagrodzenia Bank opiera się w jak największym stopniu na danych rynkowych.

Poszczególne elementy wynagrodzenia Banku za sprzedaż produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi są ujmowane w rachunku zysków i strat według następujących zasad:

- wynagrodzenie z tytułu instrumentu finansowego – jako element efektywnej stopy procentowej, stanowiąc część przychodów z tytułu odsetek,
- wynagrodzenie z tytułu wykonania usługi pośrednictwa – jednorazowo w momencie sprzedaży produktu ubezpieczeniowego, stanowiąc część przychodów z tytułu prowizji.

Dodatkowo Bank dokonuje szacunku części wynagrodzenia, która będzie zwracana w okresach po sprzedaży produktu ubezpieczeniowego (np. z tytułu rezygnacji przez Klienta z ubezpieczenia, wcześniejszej spłaty kredytu). Szacunek rezerwy na zwroty oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach, co do trendu zwrotów w przyszłości.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy obejmuje:

- Wynik z pozycji wymiany - ustalany jest biorąc pod uwagę dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i pasywów walutowych po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie ustalonym dla danej waluty przez NBP i wpływające na przychody lub koszty z pozycji wymiany.
Ponadto, wynik z pozycji wymiany obejmuje punkty swapowe z transakcji pochodnych, które Bank zawiera w celu zapewnienia płynności w obcych walutach.
Do wyniku z pozycji wymiany zalicza się różnice kursowe z wyceny inwestycji netto w podmiotach zagranicznych w momencie zbycia tej inwestycji. Do momentu zbycia różnice kursowe z wyceny aktywów netto w podmiocie zagranicznym ujmowane są w pozycji „Pozostałe kapitały”.
- Wynik na instrumentach pochodnych, kredytach i pożyczkach udzielonych klientom oraz papierach wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.
Wynik ten zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.
Wynik z tytułu odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy kredytów i pożyczek udzielonych klientom oraz dłużnych papierów wartościowych rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu – zasady stosowane do 31 grudnia 2017 roku

Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu obejmuje:

- Wynik z pozycji wymiany
Wynik z pozycji wymiany ustalany jest biorąc pod uwagę dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i pasywów walutowych po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie ustalonym dla danej waluty przez NBP i wpływające na przychody lub koszty z pozycji wymiany.
Ponadto, wynik z pozycji wymiany obejmuje punkty swapowe z transakcji pochodnych, które Bank zawiera w celu zapewnienia płynności w obcych walutach.
Do wyniku z pozycji wymiany zalicza się różnice kursowe z wyceny inwestycji netto w podmiotach zagranicznych w momencie zbycia tej inwestycji. Do momentu zbycia różnice kursowe z wyceny aktywów netto w podmiocie zagranicznym ujmowane są w pozycji „Pozostałe kapitały”.
- Wynik na instrumentach pochodnych oraz papierach wartościowych przeznaczonych do obrotu
Wynik ten zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań przeznaczonych do obrotu.
Wynik z tytułu naliczenia odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

Wynik na pozostałych instrumentach finansowych wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik ten zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Wynik z tytułu naliczenia odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od dłużnych papierów wartościowych wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie przychody z tytułu otrzymanych odszkodowań, przychody z leasingu operacyjnego, odzyskane koszty windykacji, zwroty, nadpłaty, przychody uboczne oraz rozwiązane odpisy z tytułu utraty wartości należności spornych. Natomiast na pozostałe koszty operacyjne składają się głównie koszty reklamacji klientów, zapłacone odszkodowania, koszty uboczne oraz koszty odpisów z tytułu utraty wartości należności spornych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

4.4 Wycena aktywów i zobowiązań finansowych, pochodne instrumenty finansowe

Aktywa finansowe – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku

Na moment początkowego ujęcia aktywa finansowe są klasyfikowane do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite,
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Powyższa klasyfikacja zależy od modelu biznesowego w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych (tj. od tego, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (ang. solely payments of principal and interest, „SPPI”).

W zależności od modelu biznesowego aktywa finansowe mogą zostać zaklasyfikowane jako:

- utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych,
- utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży,
- przeznaczone do obrotu oraz inne.

Ocena modelu biznesowego

Ocena modelu biznesowego ma miejsce przy początkowym ujęciu aktywa (wyjątek stanowi moment pierwszego zastosowania MSSF 9 – wprowadzając Standard, Bank klasyfikuje poszczególne grupy aktywów według modeli biznesowych stosowanych w Banku w dniu wprowadzenia Standardu, tj. 1 stycznia 2018 roku, a nie modeli stosowanych na dzień rozpoznania aktywów).

Kryterium modelu biznesowego odnosi się do sposobu, w jaki Bank zarządza swoimi aktywami finansowymi w celu generowania przepływów pieniężnych.

Bank dokonuje oceny celu modelu biznesowego, do którego przynależą określone aktywa finansowe z poziomu wyodrębnionych portfeli tych aktywów – przeprowadzenie tej analizy na poziomie portfeli aktywów stanowi wiarygodne odzwierciedlenie sposobu zarządzania działalnością biznesową w zakresie tych aktywów oraz analizy informacji z tej działalności przekazywanych kierownictwu Banku.

Ocena modelu biznesowego oparta jest o analizę następujących informacji dotyczących portfeli aktywów finansowych:

- przyjętych polityk oraz celów biznesowych w ramach danego portfela oraz ich wykonania w praktyce. W szczególności, ocenie podlega strategia kadry kierowniczej w zakresie pozyskiwania przychodów z tytułu kontraktowych płatności odsetkowych, utrzymywania określonego profilu stóp procentowych portfela, zarządzania luką płynności oraz pozyskiwania przepływów pieniężnych w wyniku sprzedaży aktywów finansowych,
- sposobu, w jaki oceniana jest dochodowość portfela oraz raportowana do Zarządu Banku,
- typów ryzyka, które wpływają na dochodowość i efektywność danego modelu biznesowego (oraz aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego) oraz sposobu zarządzania zidentyfikowanymi typami ryzyka,
- sposobu, w jaki wynagradzani są zarządzający działalnością biznesową w ramach danego modelu biznesowego – np. czy wynagrodzenie uzależnione jest od zmian wartości godziwej aktywów finansowych lub wartości pozyskanych kontraktowych przepływów pieniężnych,
- częstotliwości, wartości oraz momentu sprzedaży aktywów finansowych dokonanych we wcześniejszych okresach sprawozdawczych, przyczyn dokonania tych sprzedaży oraz oczekiwań co do przyszłej aktywności sprzedażowej. Jednakże, informacje dotyczące aktywności sprzedażowej analizowane są z uwzględnieniem całościowej oceny realizacji przez Bank przyjętego sposobu zarządzania aktywami finansowymi oraz generowania przepływów pieniężnych.

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu lub zarządzane w oparciu o ich wartość godziwą wyceniane są w wartości godziwej przez wynik finansowy, ponieważ nie należą one do modelu biznesowego, którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych z utrzymywanych aktywów finansowych lub którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ze sprzedaży aktywów finansowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Przed podjęciem decyzji o zakwalifikowaniu portfela aktywów finansowych do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych, Bank dokonuje przeglądu oraz oceny istotnych i obiektywnych danych ilościowych mających wpływ na przyporządkowanie portfeli aktywów do odpowiedniego modelu biznesowego, w szczególności:

- wartości sprzedaży aktywów finansowych dokonanych w ramach danych portfeli,
- częstotliwości dokonanych sprzedaży aktywów finansowych w ramach danych portfeli,
- analizy oczekiwań, co do planowanych przyszłych wartości sprzedaży aktywów finansowych oraz ich częstotliwości w ramach danych portfeli, analiza ta przeprowadzana jest na podstawie prawdopodobnych scenariuszy działalności biznesowej Banku w przyszłości.

Portfele aktywów finansowych, z których dokonywane są sprzedaże niewynikające ze wzrostu ryzyka kredytowego, spełniają założenia modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych pod warunkiem, że sprzedaże te:

- charakteryzują się niskim wolumenem (nawet przy relatywnie wysokiej częstotliwości dokonywania sprzedaży) lub
- są dokonywane sporadycznie – w wyniku wystąpienia zdarzeń jednorazowych, których ponowne zdarzenie się w przyszłości Bank, wg profesjonalnego osądu, uznaje za mało prawdopodobne (nawet przy relatywnie wysokim wolumenie) lub
- mają one miejsce blisko terminu wymagalności sprzedawanych aktywów finansowych oraz uzyskany z takiej sprzedaży przychód jest zbliżony do wartości pozostałych do uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych, gdyby aktywo finansowe było utrzymywane w portfelu Banku do pierwotnego terminu wymagalności.

Z analizy wartości sprzedaży wyłączone są sprzedaże:

- wynikające ze wzrostu ryzyka kredytowego aktywów finansowych, niezależnie od ich częstotliwości oraz wolumenu,
- spowodowane zdarzeniami jednorazowymi, których ponowne zdarzenie się w przyszłości Bank, wg profesjonalnego osądu, uznaje za mało prawdopodobne,
- dokonane blisko terminu zapadalności.

Model biznesowy utrzymywany w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży obejmuje portfel aktywów finansowych, którego celem jest w szczególności zarządzanie bieżącymi potrzebami płynnościowymi, utrzymanie założonego profilu rentowości i/lub dopasowanie czasu trwania (duration) aktywów i zobowiązań finansowych, a poziomy sprzedaży są wyższe niż dopuszczalne w modelu, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych.

Model biznesowy obejmujący aktywa finansowe przeznaczone do sprzedaży oraz inne obejmuje aktywa nie spełniające kryteriów pozwalających zaklasyfikować do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub sprzedaż, a uzyskiwanie przepływów pieniężnych z odsetek i kapitału nie jest głównym celem biznesowym.

Ocena, czy kontraktowe przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłaty kapitału i odsetek od niespłaconej części kapitału (kryterium SPPI)

Na potrzeby dokonania oceny charakterystyki przepływów pieniężnych, „kapitał” definiowany jest jako wartość godziwa aktywa finansowego w momencie początkowego ujęcia. „Odsetki” definiowane są jako odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka kredytowego związanego z niespłaconą częścią kapitału oraz innych ryzyk i kosztów związanych ze standardową umową kredytową (np. ryzykiem płynności czy kosztami administracyjnymi) oraz marży.

Podczas dokonywania oceny, czy kontraktowe przepływy pieniężne stanowią jedynie spłaty kapitału oraz odsetek, Bank poddaje analizie przepływy pieniężne instrumentu wynikające z umowy. Analiza ta uwzględnia ocenę, czy umowa zawiera jakiegokolwiek zapisy, które mogłyby zmienić termin dokonywania płatności kontraktowych lub ich kwotę w taki sposób, że z ekonomicznego punktu widzenia, nie będą one stanowiły jedynie spłat kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału. Podczas dokonywania tej oceny, Bank bierze pod uwagę występowanie m.in.:

- zdarzeń warunkowych, które mogą zmienić kwotę lub moment dokonania płatności,
- elementu dźwigni finansowej (np. w konstrukcji oprocentowania występuje mnożnik większy od jedności),
- zapisów w zakresie przedłużenia umowy lub dokonania przedpłaty,
- zapisów ograniczających roszczenie Banku do przepływów pieniężnych generowanych przez określone aktywa (np. aktywa typu non-recourse),
- cech, które modyfikują odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie – np. niedopasowanie częstotliwości przeszacowania referencyjnej stopy procentowej do jej tenoru.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Test SPPI przeprowadzany jest dla każdego aktywa finansowego zaklasyfikowanego do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub sprzedaż na dzień początkowego ujęcia oraz na ostatniego istotnego aneksu zmieniającego charakterystykę umownych przepływów pieniężnych.

Bank przeprowadza test SPPI zbiorczo dla homogenicznych grup produktów standardowych lub na poziomie pojedynczego kontraktu dla produktów niestandardowych lub na poziomie kodu ISIN dla dłużnych papierów wartościowych.

W przypadku zidentyfikowania modyfikacji wartości pieniądza w czasie w danym składniku aktywów finansowych, Bank zobowiązany jest do dokonania dodatkowej oceny (tzw. Benchmark Testu) mającej na celu ustalenie, czy przepływy pieniężne wynikające z umowy stanowią jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty, poprzez ustalenie, jak różniłyby się (niezdyskontowane) przepływy pieniężne wynikające z umowy od (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych, które powstałyby, gdyby wartość pieniądza w czasie nie została zmodyfikowana (poziom referencyjny przepływów pieniężnych). Przeprowadzanie Benchmark Testu nie jest dopuszczalne w przypadku niektórych cech modyfikujących kontraktowe przepływy pieniężne, jak np. wbudowany element dźwigni.

Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Aktywa finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu jeżeli jednocześnie spełniają poniższe dwa kryteria:

- aktywa finansowe są częścią modelu biznesowego, którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych z utrzymywanych aktywów,
- zgodnie z warunkami umowy aktywa finansowe w określonych terminach generują przepływy pieniężne, które stanowią jedynie spłaty kapitału i odsetek od niespłaconej części kapitału (spełnione jest kryterium SPPI).

Do aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu zalicza się należności od Banku Centralnego, należności od innych banków, kredyty i pożyczki udzielone klientom, inwestycyjne (lokacyjne) dłużne papiery wartościowe, należności z tytułu zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse-repo oraz buy-sell-back), spełniające kryteria opisane w poprzednim paragrafie.

W momencie początkowego ujęcia aktywa te są wyceniane w wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, które można bezpośrednio przypisać do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych.

Po początkowym ujęciu aktywa te są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Wyliczenie efektywnej stopy procentowej obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

W momencie rozpoznania utraty wartości odsetki ujmowane w rachunku wyników są liczone od wartości pomniejszonej o odpis na oczekiwane straty kredytowe (netto), natomiast w bilansie odsetki naliczone liczone są od wartości brutto ekspozycji. Różnica jest ujęta w odpisie z tytułu utraty wartości.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe pomniejszają wartość bilansową brutto aktywów, a drugostronnie ujmowane są w rachunku wyników w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowych”.

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite

Aktywa finansowe (z wyłączeniem instrumentów kapitałowych) wyceniane są do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, gdy jednocześnie spełniają dwa poniższe warunki oraz nie zostały wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy:

- aktywa finansowe są częścią modelu biznesowego, którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ze sprzedaży składników aktywów finansowych,
- zgodnie z warunkami umowy aktywa finansowe w określonych terminach generują przepływy pieniężne, które stanowią jedynie spłaty kapitału i odsetek od niespłaconej części kapitału (spełnione jest kryterium SPPI).

Do aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite zalicza się inwestycyjne (lokacyjne) dłużne papiery wartościowe oraz kredyty i pożyczki udzielone klientom, spełniające kryteria opisane w poprzednim paragrafie.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

Skutki zmian wartości godziwej ujmowane są w pozostałych dochodach całkowitych do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowany zysk/strata ujmowane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Zysk (strata) wynikający z zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy”.

Odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu aktywów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite ujmuje się w innych całkowitych dochodach i nie obniża wartości bilansowej składnika aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Drugostronnie odpis ujmuje się w rachunku wyników w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowych”.

Aktywa nabyte lub udzielone z rozpoznaną utratą wartości (POCI)

Dodatkowo Bank wyodrębnia kategorię aktywów nabytych lub udzielonych z utratą wartości (aktywa POCI – ang. purchased or originated credit-impaired asset). Aktywa POCI to aktywa finansowe, które w momencie początkowego ujęcia mają stwierdzoną utratę wartości. Aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia, powinny być traktowane jako POCI we wszystkich następujących okresach do momentu ich wyksięgowania (derecognition).

Aktywa POCI mogą powstać poprzez:

- a) nabycie kontraktu spełniającego definicję POCI (np. w wyniku połączenia z inną jednostką lub kupna portfela),
- b) zawarcie kontraktu, który jest POCI w momencie pierwotnego udzielenia (np. udzielenie kredytu klientowi w złej kondycji finansowej),
- c) modyfikację kontraktu (np. w toku restrukturyzacji) kwalifikującą ten kontrakt do wyłączenia z bilansu, w wyniku której powstaje nowy kontrakt spełniający definicję POCI.

Warunki kwalifikujące kontrakt do wyłączenia z bilansu opisano poniżej.

Przy początkowym ujęciu aktywa POCI ujmowane są w bilansie w ich wartości godziwej, w szczególności nie posiadają one rozpoznanego odpisu z tytułu ryzyka kredytowego.

Aktywa POCI nie stanowią odrębnej kategorii księgowej aktywów finansowych. Są one klasyfikowane do kategorii księgowych zgodnie z ogólnymi zasadami klasyfikacji aktywów finansowych. Kategorie, w których mogą występować aktywa POCI to kategoria aktywów finansowych wycenianych metodą zamortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.

Inwestycje w instrumenty kapitałowe

W zakresie inwestycji w instrumenty kapitałowe nieprzeznaczone do obrotu, Bank może dokonać nieodwołalnego wyboru prezentowania zmian w ich wartości godziwej w pozostałych dochodach całkowitych. Bank podejmuje decyzję w tym zakresie na podstawie indywidualnej analizy każdej z inwestycji. W przypadku skorzystania z opcji wyceny wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite zyski i straty z wyceny nie podlegają reklasyfikacji do rachunku zysków i strat. W przypadku sprzedaży inwestycji kapitałowej wyznaczonej do wyceny przez pozostałe całkowite dochody wynik ze sprzedaży jest przenoszony do pozycji „Pozostałe kapitały rezerwowe”.

Inwestycje kapitałowe niewyznaczone do wyceny przez pozostałe całkowite dochody przy początkowym ujęciu wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zmiany wyceny do wartości godziwej takich inwestycji, jak również wynik ze sprzedaży, ujmuje się w rachunku wyników w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”.

Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych, zarówno wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jak i wyznaczonych do wyceny przez pozostałe całkowite dochody, są wykazywane w rachunku zysków i strat w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do kategorii tej Bank kwalifikuje instrumenty pochodne (nie będące instrumentami zabezpieczającymi), dłużne i kapitałowe papiery wartościowe, pożyczki i należności, które nabyto lub zaliczono do tej kategorii z zamiarem sprzedaży w krótkim terminie. Ponadto kategoria ta obejmuje aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, które nie spełniają kryterium SPPI.

Ponadto, w momencie początkowego ujęcia, Bank może nieodwołalnie wyznaczyć wybrane aktywa finansowe spełniające kryteria wyceny wg zamortyzowanego kosztu oraz w wartości godziwej przez kapitał do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, jeżeli pozwoli to wyeliminowanie lub istotne ograniczenie niedopasowania księgowego, które miałyby miejsce w przypadku przyjęcia dla tych aktywów innej kategorii wyceny.

Standaryzowane transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych Bank ujmuje i wyłącza z ksiąg na dzień rozliczenia transakcji, tj. dzień otrzymania lub dostarczenia składnika aktywów.

Zmiany wartości godziwej składnika aktywów w okresie pomiędzy datą zawarcia i datą rozliczenia transakcji ujmowane są analogicznie jak dla posiadanego składnika aktywów.

Kredyty i pożyczki wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy.

Pochodne instrumenty finansowe są zawsze ujmowane lub wyłączone z ksiąg rachunkowych na dzień zawarcia transakcji.

Reklasyfikacja aktywów finansowych – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku

Aktywa finansowe nie ulegają reklasyfikacji w okresach sprawozdawczych następujących po początkowym ujęciu, z wyjątkiem okresu sprawozdawczego następującego po dokonaniu przez Bank zmiany modelu biznesowego w zakresie zarządzania określonymi aktywami finansowymi.

Przeklasyfikowanie aktywów finansowych ma zastosowanie prospektywnie od dnia przeklasyfikowania – bez przekształcenia rozpoznanych w poprzednich okresach zysków, strat (w tym zysków lub strat z tytułu utraty wartości) lub przychodów odsetkowych.

Za zmianę modelu biznesowego nie uważa się:

- zmiany zamiarów związanych z konkretnymi aktywami finansowymi (nawet w przypadku znacznych zmian warunków rynkowych),
- tymczasowego zaniku określonego rynku aktywów finansowych,
- przeniesienia aktywów finansowych między segmentami jednostki stosującymi różne modele biznesowe.

Modyfikacje aktywów finansowych – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku

Jeżeli warunki umowy aktywa finansowego ulegają zmianie, Bank dokonuje oceny, czy przepływy pieniężne generowane przez zmodyfikowane aktywo różnią się istotnie od tych generowanych przez to aktywo przed modyfikacją warunków jego umowy. Jeżeli zidentyfikowana zostaje istotna różnica, pierwotne aktywo finansowe zostaje usunięte z bilansu, a zmodyfikowane aktywo finansowe zostaje ujęte w księgach w jego wartości godziwej.

Jeżeli przepływy pieniężne generowane przez zmodyfikowane aktywo wyceniane wg zamortyzowanego kosztu nie są istotnie różne od pierwotnych przepływów pieniężnych, modyfikacja nie powoduje usunięcia aktywa finansowego z bilansu. W tym przypadku, Bank oblicza na nowo wartość bilansową brutto aktywa finansowego. Ocena czy dana modyfikacja aktywów finansowych jest modyfikacją istotną czy nieistotną zależy od spełnienia kryteriów jakościowych i ilościowych.

Bank przyjął następujące kryteria jakościowe dla określenia istotnych modyfikacji:

- przewaluowanie, o ile nie wynika z istniejących postanowień umownych lub wymogów obowiązujących regulacji prawnych,
- zmiana (zastąpienie) dłużnika, z wyłączeniem dodania/odejścia solidarnego dłużnika lub przejęcia kredytu w spadku,
- konsolidacja kilku ekspozycji w jedną w ramach aneksu lub umowy ugody/restrukturyzacji,
- zmiana warunków kontraktu powodująca zmianę wyniku testu SPPI.

Wystąpienie przynajmniej jednego w tych kryteriów skutkuje wystąpieniem istotnej modyfikacji.

Bank przyjął następujące kryteria ilościowe dla określenia istotnych modyfikacji:

- przedłużenie okresu kredytowania o co najmniej 1 rok i co najmniej podwojenie rezydualnego okresu do zapadalności pierwotnej (spełnienia obu warunków łącznie) dla Koszyka 1 i Koszyka 2, lub
- podwyższenie aktualnej kwoty kredytu/limitu o co najmniej 10% dla Koszyka 1 i Koszyka 2 lub podwyższenie aktualnej kwoty kredytu/limitu dla umowy w Koszyku 3.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Utrata wartości aktywów finansowych – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku

Składnik aktywów finansowych jest dotknięty utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe jeżeli wystąpiło zdarzenie, jedno lub więcej, mające ujemny wpływ na szacowane przyszłe przepływy pieniężne w ramach tego składnika aktywów finansowych. Do dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych ze względu na ryzyko kredytowe zalicza się dające się zaobserwować dane na temat następujących zdarzeń:

- 1) znacznych trudności finansowych emitenta lub pożyczkobiorcy,
- 2) naruszenia umowy, takiego jak zdarzenie niewykonania zobowiązania lub niedokonanie płatności w wymaganym terminie,
- 3) przyznania pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę(-ów), ze względów ekonomicznych lub umownych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia (udogodnień), którego(-ych) w innym przypadku pożyczkodawca(-cy) by nie udzielił(-li),
- 4) staje się prawdopodobne, że nastąpi upadłość lub inna reorganizacja finansowa pożyczkobiorcy,
- 5) zaniku aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe,
- 6) kupna lub powstania składnika aktywów finansowych z dużym dyskontem odzwierciedlającym poniesione straty kredytowe.

Bank ujmuje odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu składnika aktywów finansowych, który jest wyceniany według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, należności leasingowych, składnika aktywów z tytułu umów lub zobowiązania do udzielenia pożyczki oraz umowy gwarancji finansowych.

Odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu aktywów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmuje się w innych całkowitych dochodach i nie obniża wartości bilansowej składnika aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Jeżeli na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z instrumentem finansowym nie wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia, Bank wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu tego instrumentu finansowego w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym.

Na każdy dzień sprawozdawczy Bank wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu instrumentu finansowego w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia, jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia.

Bank ujmuje w wyniku finansowym, jako zysk lub stratę z tytułu utraty wartości, kwotę oczekiwanych strat kredytowych (lub kwotę rozwiązanej rezerwy), jaka jest wymagana, aby dostosować odpis na oczekiwane straty kredytowe na dzień sprawozdawczy do kwoty, którą należy ująć zgodnie z niniejszym rozdziałem.

W odniesieniu do zobowiązań do udzielenia pożyczki oraz umów gwarancji finansowych, dzień w którym Bank staje się stroną nieodwołalnego zobowiązania, uznaje się za datę początkowego ujęcia do celów stosowania wymogów w zakresie utraty wartości.

Na dzień sprawozdawczy Bank ujmuje wyłącznie skumulowane zmiany oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia od momentu początkowego ujęcia jako odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (aktywo POCI). Na każdy dzień sprawozdawczy Bank ujmuje w wyniku finansowym kwotę zmiany oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia jako zysk lub stratę z tytułu utraty wartości. Bank ujmuje korzystne zmiany oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia jako zysk z tytułu utraty wartości, nawet jeśli oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia są niższe niż kwota oczekiwanych strat kredytowych, które zostały uwzględnione w kalkulacji oczekiwanych przepływów pieniężnych w momencie początkowego ujęcia.

Bank wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia z tytułu:

- 1) należności z tytułu dostaw i usług lub aktywa z tytułu umów wynikających z transakcji, które są objęte zakresem MSSF 15,
- 2) należności leasingowych wynikających z transakcji, które są objęte zakresem MSR 17.

Dla instrumentów kapitałowych nie są rozpoznawane oczekiwane straty kredytowe.

Metodykę kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych opisano szczegółowo w punkcie "Charakterystyka modelu tworzenia odpisów aktualizacyjnych" w nocie 6.1.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Aktywa finansowe – zasady stosowane do 31 grudnia 2017 roku

Aktywa finansowe kwalifikowane są do następujących kategorii:

- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy
Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa finansowe wyznaczone w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.
Do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu zalicza się: dłużne i kapitałowe papiery wartościowe, pożyczki i należności, które nabyto lub zaliczono do tej kategorii z zamiarem sprzedaży w krótkim terminie. Do tej kategorii Bank kwalifikuje także instrumenty pochodne (nie będące instrumentami zabezpieczającymi).
Do aktywów finansowych wyznaczonych w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat kwalifikuje się dłużne papiery wartościowe, które zostały wyznaczone przez Bank w celu eliminacji bądź znaczącego zmniejszenia niespójności w zakresie wyceny i ujmowania pomiędzy dłużnymi papierami wartościowymi a instrumentami pochodnymi ekonomicznie zabezpieczającymi ryzyko stopy procentowej tych papierów. W przeciwnym przypadku papiery te zostałyby zakwalifikowane do portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, a efekt wyceny ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny, a wycena instrumentów pochodnych ekonomicznie zabezpieczających te papiery zostałaaby odniesiona do rachunku zysków i strat.
- Utrzymywane do terminu wymagalności
Są to aktywa finansowe nie będące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których jednostka ma stanowczy zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności, inne niż:
 - a) wyznaczone przez jednostkę przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
 - b) wyznaczone przez jednostkę jako dostępne do sprzedaży, oraz
 - c) spełniające definicję pożyczek i należności.
 Aktywa finansowe zaliczone do tej kategorii wycenia się według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej. Rozliczenie zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej jest ujmowane w przychodach odsetkowych.
- Pożyczki i należności
Pożyczki i należności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:
 - a) aktywa finansowe, które jednostka zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone przez jednostkę jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
 - b) aktywa finansowe wyznaczone przez jednostkę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży, lub
 - c) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.
 Do tej kategorii zaliczane są dłużne papiery wartościowe zakupione od emitenta, dla których nie istnieje aktywny rynek, kredyty, pożyczki, należności z tytułu transakcji reverse repo i inne należności nabyte i udzielone. Pożyczki i należności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem utraty wartości.
- Dostępne do sprzedaży
Są to aktywa finansowe, dla których okres utrzymywania nie jest określony. W skład portfela wchodzi: dłużne i kapitałowe papiery wartościowe oraz pożyczki i należności nieuwzględnione w pozostałych kategoriach. Odsetki od aktywów dostępnych do sprzedaży nalicza się przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i ujmuje się w rachunku zysków i strat.
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się w wartości godziwej, a zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej w stosunku do zamortyzowanego kosztu odnosi się na kapitał z aktualizacji wyceny. Pozycja dotycząca kapitału z aktualizacji wyceny podlega rozliczeniu do rachunku zysków i strat w momencie sprzedaży aktywa bądź wystąpienia utraty jego wartości. W przypadku wystąpienia utraty wartości wskazanego aktywa, wcześniej ujęte wyższe z przeszacowania do wartości godziwej pomniejszają „Kapitał z aktualizacji wyceny”. Jeżeli kwota uprzednio ujętych zwyżek jest niewystarczająca na pokrycie utraty wartości, różnicę odnosi się do rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe”.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych są wykazywane w rachunku zysków i strat w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Standaryzowane transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wyznaczonych jako aktywa wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, przeznaczonych do obrotu (z wyłączeniem instrumentów pochodnych), utrzymywanych do terminu wymagalności i dostępnych do sprzedaży Bank ujmuje i wyłącza z ksiąg na dzień rozliczenia transakcji, tj. dzień otrzymania lub dostarczenia składnika aktywów.

Zmiany wartości godziwej składnika aktywów w okresie pomiędzy datą zawarcia i datą rozliczenia transakcji ujmowane są analogicznie jak dla posiadanego składnika aktywów.

Kredyty i pożyczki wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy.

Pochodne instrumenty finansowe są zawsze ujmowane lub wyłączone z ksiąg rachunkowych na dzień zawarcia transakcji.

Reklasyfikacja aktywów finansowych – zasady stosowane do 31 grudnia 2017 roku

Składnik aktywów finansowych sklasyfikowany jako dostępny do sprzedaży, który odpowiada definicji pożyczek i należności, Bank może przekwalifikować z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii pożyczek i należności, w przypadku gdy Bank ma zamiar i możliwość utrzymać dany składnik aktywów finansowych w dającej się przewidzieć przyszłości lub do terminu jego wymagalności.

W przypadku przekwalifikowania składnika aktywów finansowych z określonym terminem wymagalności, uprzednie zyski i straty związane z takim składnikiem, które zostały ujęte w innych całkowitych dochodach amortyzuje się i ujmuje w rachunku zysków i strat przez okres pozostały do terminu wymagalności, przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Wszelkie różnice pomiędzy nowym zamortyzowanym kosztem i kwotą umorzeniową amortyzuje się przez pozostały okres do terminu wymagalności składnika aktywów przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, podobnie do amortyzacji premii lub dyskonta.

Ponadto Bank dopuszcza reklasyfikację składnika aktywów finansowych zakwalifikowanego do grupy aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy, w przypadku wystąpienia wyjątkowych okoliczności, tj. zdarzeń, których prawdopodobieństwo wystąpienia w najbliższej przyszłości jest znikome.

Składnik aktywów finansowych jest reklasyfikowany według jego wartości godziwej w dniu reklasyfikacji. Zyski lub straty, które zostały ujęte w rachunku zysków i strat do momentu reklasyfikacji, nie podlegają odwróceniu. Wartość godziwą składnika aktywów finansowych w dniu reklasyfikacji uznaje się odpowiednio za jego nowy koszt lub nowy zamortyzowany koszt.

Utrata wartości aktywów finansowych – zasady stosowane do 31 grudnia 2017 roku

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu – kredyty i należności

Na każdy dzień bilansowy Bank przeprowadza ocenę utraty wartości kredytów, aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności i wycenianych w zamortyzowanym koszcie (zwanym „ekspozycjami kredytowymi”), poprzez analizę obiektywnych przesłanek utraty wartości. W procesie oceny utraty wartości Bank uwzględnia wszystkie ekspozycje kredytowe, niezależnie od poziomu ryzyka poszczególnych ekspozycji kredytowych lub grup ekspozycji kredytowych.

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na ekspozycje indywidualnie znaczące i ekspozycje nieznaczące indywidualnie.

Bank w odniesieniu do ekspozycji ocenianych indywidualnie stosuje następujący katalog przesłanek utraty wartości:

- opóźnienie w spłacie równe lub większe niż 90 dni w odniesieniu do kapitału, odsetek lub prowizji kredytowych i większe niż 2 dni robocze w odniesieniu do ekspozycji kredytowych wobec banków lub w przypadku należności od banków z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu,
- znaczące trudności finansowe dłużnika (w tym utrata pracy lub inne zdarzenie mogące wpłynąć na zdolność spłaty zadłużenia w przypadku osób fizycznych). Znaczące trudności finansowe podmiotu gospodarczego oznaczają sytuację ekonomiczno-finansową, która stanowi zagrożenie terminowej spłaty zobowiązań wobec Banku, a zwłaszcza gdy ponoszone straty na działalności naruszają kapitały własne w 50%, z wyłączeniem projektów, które zakładają występowanie straty lub gdzie występuje zewnętrzne wsparcie finansowe (w formie np. dopłat do kapitału, udzielenia pożyczki, poręczenia/gwarancji przez podmiot powiązany lub inną osobę trzecią, konwersji pożyczki, emisji akcji lub obligacji),

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

- restrukturyzacja, jeżeli polega na przyznaniu ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych klienta udogodnienia, którego w innym przypadku Bank by nie udzielił. Udogodnienia, o których mowa w definicji, w konsekwencji prowadzą do uszczuplenia należności Banku i w szczególności mogą polegać na: obniżeniu oprocentowania wierzytelności, zaniechaniu naliczania oprocentowania w określonym czasie od całości lub części wierzytelności, na umorzeniu części lub całości wierzytelności, w tym odsetek lub kapitału,
- obniżenie przez uznaną i powszechnie akceptowaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej (agencję ratingową) ratingu klienta, ratingu kraju – siedziby klienta, ratingu jakichkolwiek papierów dłużnych emitowanych przez klienta o co najmniej 4 klasy w skali włączając modyfikatory w ciągu roku. Spadek ratingu kredytowego jednostki nie jest sam w sobie dowodem utraty wartości, jednakże może być potwierdzeniem utraty wartości, jeśli jest analizowany wraz z innymi dostępnymi informacjami,
- znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej lub scoringowej. Znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej oznacza spadek ratingu o 4 stopnie w skali i równoczesne przejście do grupy zagrożone w oparciu tylko o kryterium ratingu, z wyłączeniem sytuacji pogorszenia ratingu wynikających z sezonowości działalności i z wyłączeniem wpływu klasyfikacji do wewnętrznych klas ryzyka w systemie wspierającym proces monitorowania (Risk Management Tool – RMT) na rating. Spadek ratingu kredytowego klienta nie jest sam w sobie dowodem utraty wartości, jednakże może być potwierdzeniem utraty wartości, jeśli jest analizowany wraz z innymi dostępnymi informacjami,
- Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego lub powziął wiadomość o prowadzeniu egzekucji wobec dłużnika,
- ekspozycja kredytowa jest kwestionowana przez dłużnika np. poprzez wszczęcie postępowania sądowego,
- wierzytelność stała się wymagalna w całości w wyniku wypowiedzenia umowy kredytowej,
- został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika lub wniosek o wszczęcie postępowania naprawczego,
- zanik aktywnego rynku na daną bilansową ekspozycję kredytową ze względu na trudności finansowe. Przesłanka ta może dotyczyć np. ekspozycji w instrumenty finansowe notowane na giełdach, gdy z uwagi na znaczne pogorszenie sytuacji finansowej emitenta (ewentualne bankructwo), płynność obrotu tymi aktywami jest na tyle niska, że wiarygodne ustalenie ceny aktywów nie jest możliwe,
- został ustanowiony zarząd komisaryczny lub dłużnik zawiesił działalność,
- nieznane miejsce pobytu i nieuwjawniony majątek dłużnika.

Bank w odniesieniu do ekspozycji ocenianych grupowo stosuje następujący katalog przesłanek utraty wartości:

- przeterminowanie ekspozycji kredytowej klienta na datę bilansową w odniesieniu do kapitału, odsetek lub prowizji kredytowych równe lub większe niż 90 dni,
- znaczące trudności finansowe dłużnika, w tym utrata pracy lub inne zdarzenie mogące wpłynąć na zdolność spłaty zadłużenia,
- nieznane miejsce pobytu i nieuwjawniony majątek dłużnika detalicznego oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Bank kwalifikuje ekspozycję jako przeterminowaną (past due) w przypadku, gdy kredytobiorca nie dokonał płatności dotyczącej kapitału i/lub odsetek w umownym terminie wymagalności. Bank prezentuje całą ekspozycję jako przeterminowaną, bez względu na fakt, czy opóźnienie płatności dotyczy całej ekspozycji, czy tylko jej części (raty).

Długość okresu przeterminowania dla należności spłacanych w ratach należy przyjąć, jako okres od daty zapadalności najwcześniejszej raty, w przypadku której nastąpiło opóźnienie spłaty.

Bank, w przypadku identyfikacji przesłanki lub przesłanek utraty wartości dla co najmniej jednej ekspozycji wobec danego kredytobiorcy, poddaje ocenie utraty wartości wszystkie ekspozycje kredytowe wobec tego kredytobiorcy.

Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość Bank wyznacza wartość odpisu aktualizującego jako różnicę pomiędzy wartością bilansową ekspozycji kredytowej a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z momentu rozpoznania utraty wartości. Wartość bilansowa ekspozycji kredytowej obniżana jest poprzez zastosowanie konta odpisu aktualizującego. Kwota straty z tytułu utraty wartości ujmowana jest w rachunku zysków i strat. Jeśli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości zmniejszy się, to uprzednio ujęta strata z tytułu utraty wartości jest odwracana poprzez odpowiednie skorygowanie konta odpisu aktualizującego. Kwota dokonanego odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat.

Dla wszystkich ekspozycji indywidualnie znaczących, które na datę bilansową utraciły wartość Bank wyznacza wartość odpisu aktualizującego (straty z tytułu utraty wartości) w ramach oceny indywidualnej. Ocena indywidualna przeprowadzana jest przez pracowników Banku i polega na indywidualnej weryfikacji wystąpienia utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz prognozie przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z przejęcia zabezpieczeń, pomniejszonych o koszty przejęcia

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

i sprzedaży lub z innych źródeł spłat. Bank przeprowadza regularne przeglądy mające na celu porównanie oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych i wykorzystanych do wyznaczenia indywidualnych odpisów aktualizujących z rzeczywistymi zrealizowanymi przepływami pieniężnymi.

Dla wszystkich ekspozycji nieznaczących indywidualnie, które na datę bilansową utraciły wartość Bank wyznacza wartość odpisu aktualizującego (straty z tytułu utraty wartości) w ramach oceny grupowej. Każda ekspozycja oceniana grupowo przypisywana jest do jednej z grup o podobnej charakterystyce ryzyka na podstawie rodzaju kredytobiorcy, rodzaju produktu kredytowego, okresu opóźnienia w spłacie lub innych istotnych czynników wpływających na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy (na przykład wartość nieruchomości będącej zabezpieczeniem kredytu hipotecznego). Przyszłe przepływy pieniężne szacowane są na podstawie danych historycznych o przepływach pieniężnych i ponoszonych stratach dla ekspozycji o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego do charakterystyki ekspozycji, które znajdują się w poszczególnych grupach. Wykorzystywane dane historyczne w przypadkach, dla których jest to konieczne, są odpowiednio korygowane na podstawie najaktualniejszych danych w celu wyeliminowania czynników wpływających w przeszłości na dane historyczne i niewystępujących obecnie. Bank przeprowadza regularne przeglądy stosowanych wartości stóp odzysku (RR) oraz metodologii i założeń przyjętych do szacowania przyszłych przepływów pieniężnych dla poszczególnych grup ekspozycji kredytowych.

Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, dla których Bank nie zidentyfikował utraty wartości tworzony jest odpis na straty poniesione w wyniku zaistniałych ale jeszcze niezareportowanych zdarzeń (zwany „odpisem IBNR”). W ramach oceny IBNR Bank szacuje stratę wynikającą ze zdarzeń, które na datę bilansową nie zostały jeszcze zareportowane i nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości, ale zdarzenia miały miejsce przed datą bilansową i strata została poniesiona. Podczas szacunku odpisu IBNR zakłada się, że istnieje kilkumiesięczny okres od daty zaistnienia obiektywnej przesłanki utraty wartości do daty jej zareportowania, zwany okresem identyfikacji straty (LIP). Wartości parametru LIP Bank szacuje na podstawie analiz statystycznych wykorzystujących dane historyczne. Bank stosuje różne okresy identyfikacji straty dla różnych grup ekspozycji kredytowych biorąc pod uwagę w szczególności segment klienta, rodzaj produktu i sposób zabezpieczenia ekspozycji. Aktualizacja wartości parametrów LIP dokonywana jest przynajmniej raz na rok.

Wartość odpisu IBNR wyznaczana jest jako iloczyn prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w okresie identyfikacji straty (PD_LIP) i straty z tytułu utraty wartości, szacowanej analogicznie jak odpis grupowy dla wartości ekspozycji na moment niewykonania zobowiązania (EAD). Bank szacuje wartości parametru EAD na podstawie danych historycznych.

Bank szacuje wartości parametru PD_LIP wykorzystując wartości PD wyznaczone przez modele bazylejskie i wykonując odpowiednią transformację uwzględniającą skrócenie okresu identyfikacji straty do przyjętych długości LIP i korektę Point-in-Time. W ramach transformacji Bank przeprowadza raz na miesiąc kalibrację wartości parametru PD do najbardziej aktualnych zrealizowanych wartości PD_LIP. Tak oszacowane wartości PD_LIP jak najlepiej odzwierciedlają aktualne warunki ekonomiczne a model stosowany do ich wyznaczania jest typu „Point-In-Time”.

Bank przeprowadza regularne przeglądy wartości parametrów LIP, PD_LIP, EAD i RR stosowanych do wyznaczania odpisów IBNR oraz metodologii i założeń przyjętych do szacowania tych parametrów dla poszczególnych grup ekspozycji kredytowych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym wyksięgowuje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat. Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z innych całkowitych dochodów i ujęta w rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą. Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Jeśli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe

Rezerwa z tytułu zobowiązań pozabilansowych wyznaczana jest jako różnica pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania na datę identyfikacji utraty wartości. Bank do wyznaczania oczekiwanej wartości ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego, wykorzystuje współczynnik konwersji kredytowej (CCF), którego wartości szacowane są na podstawie danych historycznych.

Bank przeprowadza regularne przeglądy wartości parametrów CCF stosowanych do wyznaczania odpisów na zobowiązania pozabilansowe oraz metodologii i założeń przyjętych do szacowania tych parametrów dla poszczególnych grup ekspozycji kredytowych.

Bank szacuje przyszłe przepływy pieniężne w ramach oceny indywidualnej albo oceny grupowej w zależności od klasyfikacji poszczególnych zobowiązań pozabilansowych do ekspozycji indywidualnie znaczących albo ekspozycji nieznaczących indywidualnie.

Pochodne instrumenty finansowe i rachunkowość zabezpieczeń

Bank zawiera operacje na pochodnych instrumentach finansowych: transakcje dotyczące walut (typu spot, forward, swap walutowy, opcje walutowe, CIRS), transakcje na stopę procentową (FRA, IRS, CAP), transakcje pochodne bazujące na kursach papierów wartościowych, wartości indeksów akcji i towarów. Pochodne instrumenty finansowe są początkowo ujmowane w wartości godziwej w dniu zawarcia transakcji, a następnie wyceniane do wartości godziwej na każdy dzień bilansowy. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach oraz w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modele wyceny opcji, w zależności od tego, który ze sposobów wyceny jest właściwy.

Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych prezentowana jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu) lub „Instrumenty zabezpieczające” po stronie aktywów, a ujemna – w pozycji „Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)” lub „Instrumenty zabezpieczające” po stronie pasywów. W przypadku nabycia instrumentu finansowego, którego składnikiem jest wbudowany instrument pochodny, a całość lub część przepływów pieniężnych związanych z takim instrumentem finansowym zmienia się w sposób podobny do tego, jaki wbudowany instrument pochodny powodowałby samodzielnie, wbudowany instrument pochodny wykazuje się odrębnie od umowy zasadniczej.

Następuje to wtedy, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- instrument finansowy nie jest zaliczany do aktywów wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy, których skutki przeszacowania są odnoszone do przychodów lub kosztów finansowych okresu sprawozdawczego,
- charakter wbudowanego instrumentu oraz ryzyka z nim związane nie są ściśle powiązane z charakterem umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi,
- odrębny instrument, którego charakterystyka odpowiada cechom wbudowanego instrumentu pochodnego, spełniałby definicję instrumentu pochodnego,
- możliwe jest wiarygodne ustalenie wartości godziwej wbudowanego instrumentu pochodnego.

W przypadku umów nie będących instrumentami finansowymi, których składnikiem jest instrument spełniający powyższe warunki, wycenę wbudowanego instrumentu pochodnego zalicza się odpowiednio do aktywów lub zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych w korespondencji z rachunkiem zysków i strat zgodnie z zasadami wyceny instrumentów pochodnych.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej zależy od tego czy dany instrument pochodny jest zaliczony do portfela przeznaczonego do obrotu lub czy dany instrument jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający.

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela przeznaczonego do obrotu odnoszone są do rachunku zysków i strat.

Bank wyznacza niektóre instrumenty pochodne jako pozycje zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń. Bank podjął decyzję, aby skorzystać z wyboru jaki daje MSSF 9 i kontynuuje stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnych z MSR 39. Decyzja ta ma zastosowanie do wszystkich relacji zabezpieczających, dla których Bank stosuje i będzie stosował rachunkowość zabezpieczeń w przyszłości. Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (fair value hedge) oraz przepływów pieniężnych (cash flow hedge).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zasady rachunkowości dla zabezpieczenia wartości godziwej (fair value hedge)

Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycje zabezpieczane odnoszone są – w części wynikającej z zabezpieczanego ryzyka – do rachunku zysków i strat. W pozostałej części zmiany wyceny bilansowej księgowane są zgodnie z ogólnymi zasadami dla danej klasy instrumentów finansowych.

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycja zabezpieczająca w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej są w całości księgowane w rachunku zysków i strat w tej samej pozycji, w której są prezentowane wyniki zmiany wartości pozycji zabezpieczanej.

Wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych zabezpieczających odsetkowe pozycje zabezpieczane prezentowany jest w marży odsetkowej.

Bank zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń, jeśli instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę), zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń albo Bank unieważnia powiązanie zabezpieczające.

Korekta z tytułu zabezpieczanego ryzyka na odsetkowej pozycji zabezpieczanej jest amortyzowana do rachunku zysków i strat nie później niż w momencie zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń.

Zasady rachunkowości dla zabezpieczenia przepływów pieniężnych (cash flow hedge)

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne odnoszone są:

- bezpośrednio do pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie,
- do pozycji rachunku zysków i strat „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy” w części stanowiącej nieefektywną część zabezpieczenia.

Kwoty ujęte w „Kapitale z aktualizacji wyceny” przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym zabezpieczana pozycja ma wpływ na rachunek zysków i strat i są prezentowane w tych samych liniach, co poszczególne komponenty wyceny pozycji zabezpieczanej, tj. wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest prezentowany w marży odsetkowej, a wynik z tytułu rewaluacji walutowej jest prezentowany w wyniku z pozycji wymiany.

Bank zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy instrument zabezpieczający wygasa lub zostaje sprzedany bądź gdy unieważnia powiązania zabezpieczające. W takim przypadku łączne zyski lub straty na instrumencie zabezpieczającym, początkowo ujęte w „Kapitale z aktualizacji wyceny”, jeżeli zabezpieczenie było skuteczne, nadal są wykazywane w kapitale, aż do zajścia prognozowanej transakcji i ujęcia jej w rachunku zysków i strat.

Jeżeli zawarcie prognozowanej transakcji nie jest uznawane za prawdopodobne, łączne zyski lub straty ujęte w „Kapitale z aktualizacji wyceny” przenoszone są do rachunku zysków i strat danego okresu.

Zobowiązania finansowe

Bank klasyfikuje zobowiązania finansowe, inne niż umowy gwarancji finansowych oraz zobowiązania do udzielenia pożyczki, jako wycenianie według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Do zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu zaliczane są zobowiązania wobec banków i klientów, zaciągnięte przez Bank pożyczki oraz wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe.

Zobowiązania podporządkowane

Zobowiązania podporządkowane wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wyłączanie składników aktywów i zobowiązań finansowych z bilansu

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Bank przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych w transakcji, w której Bank przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane ze składnikiem aktywów finansowych.

Bank wyłącza należności z tytułu kredytu/pożyczki lub jej części z bilansu, gdy dokona sprzedaży. Dodatkowo Bank spisuje należności w ciężar rezerw (całkowicie lub częściowo), gdy nie oczekuje dalszych przepływów dla danej należności z tytułu kredytu/pożyczki a także, gdy dokona bezwarunkowego umorzenia wierzytelności. W takim przypadku wiąże się to również z udokumentowaniem nieściągalności zgodnie z obowiązującymi przepisami podatkowymi w tym obszarze.

Skumulowane zyski lub straty, które zostały wykazane w pozostałych dochodach całkowitych z tytułu instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite nie są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie usunięcia tych instrumentów finansowych z bilansu.

Bank wyłącza z ksiąg rachunkowych składnik zobowiązań finansowych lub jego część w przypadku, gdy zobowiązanie wygasło. Zobowiązanie wygasa, gdy obowiązek określony w umowie został wypelniony, umorzony lub wygasł termin jego dochodzenia.

Umowy sprzedaży i odkupu

Transakcje repo i reverse-repo oraz transakcje sell-buy back i buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (repo oraz sell-buy back) na moment zawarcia ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od kontrahenta transakcji. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse-repo oraz buy-sell back) ujmuje się jako należności od banków lub kredyty i pożyczki udzielone klientom, w zależności od kontrahenta transakcji.

Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

4.5 Wycena pozostałych pozycji bilansu

Wartości niematerialne

Wartość firmy

Wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu nabycia nad wartością godziwą nabytych aktywów, pasywów i zobowiązań warunkowych jednostki zależnej, stowarzyszonej lub współkontrolowanej. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy.

W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości. Stwierdzona w wyniku przeprowadzonych testów utrata wartości nie podlega późniejszej korekcie.

Wartość firmy powstała w wyniku nabycia spółek zależnych ujmuje się w ramach wartości niematerialnych, a wartość firmy powstała w wyniku nabycia spółek stowarzyszonych lub współkontrolowanych ujmuje się w ramach pozycji „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych”.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Inne wartości niematerialne

Wartości niematerialne są kontrolowanymi przez Bank zasobami majątkowymi nie mającymi formy fizycznej, identyfikowalnymi i powodującymi w przyszłości wpływ korzyści ekonomicznych dla Banku, powiązanych bezpośrednio z tymi aktywami.

Głównie są to:

- licencje na oprogramowanie komputerowe,
- autorskie prawa majątkowe,
- koszty zakończonych prac rozwojowych.

Wartości niematerialne początkowo ujmowane są według ceny nabycia. Późniejsza wycena wartości niematerialnych jest według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonego o umorzenie oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Wartości niematerialne i prawne o określonym okresie użytkowania podlegają amortyzacji przez szacowany okres użyteczności tego składnika. Nie dokonuje się odpisów amortyzacyjnych składnika wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania.

Wszystkie wartości niematerialne podlegają okresowym przeglądom w celu weryfikacji czy nie wystąpiły istotne przesłanki utraty wartości, które wymagałyby przeprowadzenia testu na utratę wartości oraz dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

W przypadku wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania oraz jeszcze nie przyjętych do użytkowania, test utraty wartości przeprowadzany jest raz w roku oraz dodatkowo, gdy występują przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe stanowią kontrolowane środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zaliczane są składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Składniki rzeczowych aktywów trwałych wykazywane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszone o wartość skumulowanej amortyzacji oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Każda część składowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych, której cena nabycia lub koszt wytworzenia jest istotny w porównaniu z ceną nabycia lub kosztem wytworzenia całej pozycji jest amortyzowana osobno. Bank alokuje początkową wartość pozycji rzeczowych aktywów trwałych na jej istotne części.

Koszty modernizacji rzeczowych aktywów trwałych odpowiednio zwiększają ich wartość bilansową lub są ujmowane jako oddzielny składnik rzeczowych aktywów trwałych tylko wtedy, gdy prawdopodobne jest, że z tytułu tych nakładów nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Banku a koszt tych nakładów można wiarygodnie zmierzyć.

Koszty napraw i utrzymania rzeczowych aktywów trwałych obciążają rachunek zysków i strat w okresie sprawozdawczym, w którym zostały poniesione.

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są częścią ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są ujmowane jako koszt.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych dokonywane są metodą liniową przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Wartość podlegająca amortyzacji jest to cena nabycia lub koszt wytworzenia danego aktywa pomniejszona o wartość końcową składnika. Stawki amortyzacji i wartość końcowa składników ustalone dla celów bilansowych są okresowo weryfikowane, przy czym rezultaty weryfikacji skutkują w okresie, w którym weryfikację przeprowadzono.

Bilansowe stawki amortyzacyjne stosowane dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych są następujące:

a) stawki amortyzacji stosowane dla środków trwałych

Budynki i budowle oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego	1,5% – 10,0%
Urządzenia techniczne i maszyny	4,5% – 30,0%
Środki transportu	7% – 20,0%

b) stawki amortyzacji dla wartości niematerialnych

Licencje na programy komputerowe, prawa autorskie	12,5% – 50,0%
Poniesione koszty zakończonych prac rozwojowych	33,3%
Pozostałe wartości niematerialne	20% - 33,3%

c) stawki amortyzacji dla nieruchomości inwestycyjnych

Budynki i budowle	1,5% – 10,0%
-------------------	--------------

Nie amortyzuje się gruntów, środków trwałych w budowie oraz nakładów na wartości niematerialne.

Wartość amortyzacji oraz odpis z tytułu utraty wartości obciąża rachunek zysków i strat w pozycji „Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych”.

Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne są ujmowane początkowo według ceny nabycia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne są wyceniane zgodnie z wymogami modelu ceny nabycia.

Nieruchomości inwestycyjne są wyłączone z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się aktywa, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do sprzedaży klasyfikowane są jedynie aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

Działalność zaniechana jest częścią działalności Banku, która stanowi odrębną ważną dziedzinę działalności lub geograficzny obszar działalności, którą zbyto lub przeznaczono do sprzedaży lub wydania, albo jest to jednostka zależna nabyta wyłącznie w celu odsprzedaży. Klasyfikacji do działalności zaniechanej dokonuje się na skutek zbycia lub wtedy, gdy działalność spełnia kryteria zaklasyfikowania jako przeznaczonej do sprzedaży. W przypadku, gdy działalność jest zaklasyfikowana jako zaniechana, dane porównawcze do rachunku zysków i strat są przekształcane tak, jakby działalność została zaniechana na początku okresu porównawczego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Leasing

Bank jest stroną umów leasingowych na podstawie, których przyjmuje do odpłatnego używania obce środki trwale lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

Bank jest również stroną umów leasingowych na podstawie, których przekazuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwale lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

Leasing operacyjny

W przypadku umów leasingu zawartych przez Bank jako leasingodawcę, przedmiot leasingu jest ujmowany w bilansie Banku, ponieważ nie nastąpiło przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę.

W przypadku umów leasingu zawartych przez Bank jako leasingobiorcę, przedmiot leasingu nie jest ujmowany w bilansie Banku.

Całość opłat z tytułu leasingu operacyjnego jest ujmowana jako przychody lub koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Leasing finansowy

W przypadku umów leasingu, na mocy, których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są dzielone między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Banku ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne, oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

W pozycji tej ujmuje się rezerwy związane z długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, włączając te wyceniane metodą aktuarialną oraz rezerwy na koszty restrukturyzacji. Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione zostaną ogólne kryteria ujmowania rezerw oraz szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”. Wysokość rezerwy z tytułu restrukturyzacji zatrudnienia ustalana jest przez Bank w oparciu o najlepsze dostępne oszacowania bezpośrednich nakładów, które w sposób nieodzowny wynikają z restrukturyzacji oraz nie są związane z bieżącą działalnością Banku.

Wszystkie rezerwy tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat, oprócz zysków i strat aktuarialnych związanych z wyceną zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń, odnoszonych na inne całkowite dochody.

Przychody przyszłych okresów oraz koszty rozliczane w czasie (pasywa)

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Banku przez kontrahentów, które zostaną rozliczone w następnych okresach oraz rozliczenia z tytułu świadczeń na rzecz pracowników (m.in. bonus roczny i świąteczny, premie, nagrody oraz niewykorzystane urlopy).

Koszty i przychody rozliczane w czasie prezentuje się w bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dotacje

Bank ujmuje dotacje rządowe w momencie, w którym istnieje wystarczająca pewność, że zostaną spełnione związane z nimi warunki oraz pewność, że Bank otrzyma dotację. Dotacje rządowe są ujmowane w zysku lub stracie w okresach, w których ujmowane są odnośne koszty, które dotacje mają w zamierzeniu kompensować. Do rozliczania dotacji Bank stosuje metodę dochodową. Dotacje rządowe do aktywów są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku jako pomniejszenie wartości bilansowej składnika aktywów.

Kapitały własne Banku

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez Bank zgodnie z obowiązującym prawem, tj. właściwymi ustawami, statutami i umowami spółek. Do kapitałów własnych zaliczane są także zysk/strata z lat ubiegłych.

Kapitał własny Banku stanowią:

- a) kapitał zakładowy – dotyczy jedynie kapitału Banku jako podmiotu dominującego i wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej,
- b) „premia emisyjna” – nadwyżki osiągnięte przy emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej pozostałe po pokryciu kosztów emisji. Ponadto w pozycji tej ujęto zmianę wartości udziałów niedających kontroli wynikającą ze zwiększenia udziału podmiotu dominującego w kapitale akcyjnym Banku,
- c) fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku Pekao S.A. tworzony jest zgodnie z Prawem Bankowym z dnia 29 sierpnia 1997 roku z zysku po opodatkowaniu,
- d) kapitały rezerwowe służące celom określonym w statucie tworzone są z odpisów z zysku,
- e) kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje skutki wyceny dłużnych instrumentów finansowych oraz kredytów wycenianych w wartości godziwej przez kapitał, skutki wyceny lub sprzedaży instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez kapitał, skutki wyceny pochodnych instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne, przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych oraz wartość podatku odroczonego dla pozycji stanowiących różnice przejściowe odniesione na kapitał z aktualizacji. W bilansie kapitał z aktualizacji wyceny prezentowany jest w ujęciu netto,
- f) pozostałe kapitały:
 - kapitał zapasowy tworzony jest zgodnie z postanowieniami Statutu Banku,
 - obligacje zamienne na akcje – obejmuje ujętą w kapitałach wartość godziwą instrumentów finansowych wyemitowanych w ramach transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych,
 - fundusz na prowadzenie działalności maklerskiej przez Bank Pekao S.A.,
 - niepodzielony wynik z lat ubiegłych obejmuje niepodzielone zyski i nie pokryte straty z lat Banku Pekao S.A.,
 - zysk/strata netto stanowi zysk/strata wynikająca z rachunku zysków i strat za okres, za który sporządzane jest sprawozdanie. Zysk netto uwzględnia podatek dochodowy.

Transakcje rozliczane w akcjach fantomowych Banku Pekao S.A.

Koszt transakcji rozliczanych z pracownikami w akcjach fantomowych jest wyceniany przez odniesienie do wartości godziwej zobowiązania z tego tytułu na dzień bilansowy.

Wartość godziwa zobowiązania jest szacowana na podstawie ceny akcji Banku na GPW na dzień bilansowy oraz oczekiwanej liczby akcji fantomowych do których zostaną nabyte uprawnienia.

Koszt transakcji rozliczanych w akcjach fantomowych jest ujmowany jako koszty wynagrodzeń wraz z odpowiadającym mu wzrostem zobowiązania wobec pracowników prezentowanych w pozycji „Rezerwy”.

Skumulowany koszt ujęty z tytułu transakcji rozliczanych w akcjach fantomowych na każdy dzień bilansowy do dnia nabycia praw odzwierciedla stopień upływu okresu nabywania praw oraz liczbę praw do akcji, do których prawa – w opinii Zarządu Banku na ten dzień, opartej na możliwie najlepszych szacunkach liczby akcji – zostaną ostatecznie nabyte.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

4.6 Podatek dochodowy

Podatek dochodowy obejmuje podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy ujmuje się w rachunku zysków i strat za wyjątkiem sytuacji, gdy podatek ujmowany jest w kapitale. Bieżący podatek stanowi zobowiązanie podatkowe Banku odnoszące się do dochodu do opodatkowania wyliczone według obowiązującej stawki podatkowej, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat. Należności z tytułu podatków są wykazywane, jeśli Bank ma wystarczającą pewność, iż istnieją i że zostaną one odzyskane.

Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są metodą bilansową, z tytułu różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań, a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego. Odroczony podatek dochodowy ustala się przy zastosowaniu stawek podatkowych obowiązujących prawnie lub faktycznie na koniec okresu sprawozdawczego, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji określonych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub realizacji zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są w odniesieniu do ujemnych różnic przejściowych w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać te różnice.

Rezerwa na odroczony podatek dochodowy obliczona jest zgodnie z metodą zobowiązania bilansowego opartą na identyfikacji dodatnich różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową, a wartością bilansową aktywów i zobowiązań.

4.7 Pozostałe pozycje

Zobowiązania warunkowe i promesy zobowiązań

Bank zawiera transakcje, które w momencie zawarcia nie są ujmowane w bilansie jako aktywa lub zobowiązania, natomiast powodują powstanie zobowiązań warunkowych i promes zobowiązań. Zobowiązania warunkowe charakteryzują się tym, że są:

- potencjalnym zobowiązaniem, którego istnienie zostanie potwierdzone w momencie wystąpienia lub niewystąpienia niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie podlegają pełnej kontroli Banku (np. prowadzone sprawy sporne),
- obecnym zobowiązaniem, które powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowane w bilansie ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można wycenić wystarczająco wiarygodnie (przede wszystkim: niewykorzystane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje, akredytywy i poręczenia).

Gwarancje finansowe

Gwarancje finansowe wycenia się według wyższej z następujących wartości:

- kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe, lub
- początkowo ujętej kwoty, pomniejszonej o skumulowaną kwotę dochodów ujmowanych zgodnie z zasadami MSSF 15.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

4.8 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone i opublikowane przez Unię Europejską i weszły w życie od lub po 1 stycznia 2018 roku

MSSF 9 „Instrumenty finansowe” oraz inne zmiany

Od 1 stycznia 2018 roku Bank przyjął do stosowania Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty Finansowe” (dalej „MSSF 9”).

Poniżej przedstawiono ujawnienia dotyczące wpływu zastosowania przez Bank MSSF 9 po raz pierwszy oraz innych zmian na dzień 1 stycznia 2018 roku.

Poniższa tabela przedstawia ujawnienia na moment pierwszego zastosowania MSSF 9 kategorii wyceny aktywów i ich wartości bilansowych wg MSR 39 oraz nowych kategorii wyceny aktywów i ich wartości bilansowych wg MSSF 9.

	KLASYFIKACJA WG MSR 39	KLASYFIKACJA WG MSSF 9	WARTOŚĆ BILANSOWA WG MSR 39	WARTOŚĆ BILANSOWA WG MSSF 9
Kasa, należności do Banku Centralnego	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	5 186 259	5 186 048
Należności od banków	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	2 692 930	2 692 936
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	Przeznaczone do obrotu (Wartość godziwa przez wynik finansowy)	Wartość godziwa przez wynik finansowy (obowiązkowo)	1 734 768	1 734 768
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	Przeznaczone do obrotu (Wartość godziwej przez wynik finansowy)	Wartość godziwa przez wynik finansowy (obowiązkowo)	1 351 344	1 351 344
Instrumenty zabezpieczające	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wartość godziwa przez wynik finansowy (obowiązkowo)	259 396	259 396
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	113 969 946	112 921 825
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez wynik finansowy (obowiązkowo)	363 079	365 137
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez kapitał	1 882 180	1 841 682
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	7 550 390	7 543 879
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez kapitał	5 107 583	5 096 743
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	1 505 400	1 505 348
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez kapitał	1 861 424	1 887 731
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Zamortyzowany koszt	2 229 193	2 336 021
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Wartość godziwa przez kapitał	30 906 852	30 906 852
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty kapitałowe	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Wartość godziwa przez wynik finansowy (obowiązkowo)	52 339	52 339
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty kapitałowe	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Wartość godziwej przez kapitał	70 788	263 787
Inne aktywa	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	802 989	798 016
AKTYWA FINANSOWE			177 526 860	176 743 852

Zastosowanie przez Bank MSSF 9 po raz pierwszy nie miało wpływu na klasyfikację i wycenę zobowiązań finansowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie wartości bilansowych aktywów finansowych wg kategorii wyceny w ramach MSR 39 z wartościami bilansowymi tych pozycji wg kategorii ich wyceny w ramach MSSF 9, na datę pierwszego zastosowania MSSF 9, z uwzględnieniem innych zmian wprowadzonych od 1 stycznia 2018 roku.

	WARTOŚĆ BILANSOWA 31.12.2017 WG MSR 39	REKLASYFIKACJA	AKTUALIZACJA WYCENY	WARTOŚĆ BILANSOWA 01.01.2018 WG MSSF 9
AKTYWA FINANSOWE				
WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU				
Kasa, należności do Banku Centralnego				
Bilans otwarcia	5 186 259			
Aktualizacja wyceny			-211	
Bilans zamknięcia				5 186 048
Należności od banków				
Bilans otwarcia	2 692 930			
Aktualizacja wyceny			6	
Bilans zamknięcia				2 692 936
Kredyty i pożyczki udzielone klientom				
Bilans otwarcia	128 873 178			
Aktualizacja wyceny			-1 048 121	
A	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	-1 882 180		
B	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	-363 079		
C	Reklasyfikacja do inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	-5 107 583		
D	Reklasyfikacja do inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	-7 550 390		
Bilans zamknięcia				112 921 825
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe				
Bilans otwarcia	3 366 824			
Aktualizacja wyceny			100 265	
D	Reklasyfikacja z kredytów i pożyczek udzielonych klientom	7 550 390		
E	Reklasyfikacja z dostępnych do sprzedaży	2 229 193		
F	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	-1 861 424		
Bilans zamknięcia				11 385 248
Inne aktywa				
Bilans otwarcia	802 989			
Aktualizacja wyceny			-4 973	
Bilans zamknięcia				798 016
RAZEM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU				132 984 073

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	WARTOŚĆ BILANSOWA 31.12.2017 WG MSR 39	REKLASYFIKACJA	AKTUALIZACJA WYCENY	WARTOŚĆ BILANSOWA 01.01.2018 WG MSSF 9
DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY				
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe				
	Bilans otwarcia	33 259 172		
E	Reklasyfikacja do wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	-2 229 193		
G	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał - instrumenty dłużne	-30 906 852		
H	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał - instrumenty kapitałowe	-70 788		
I	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	-52 339		
	Bilans zamknięcia			-
WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ				
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe (instrumenty dłużne)				
	Bilans otwarcia	-		
	Aktualizacja wyceny		15 467	
G	Reklasyfikacja z dostępnych do sprzedaży	30 906 852		
C,F	Reklasyfikacja z wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	6 969 007		
	Bilans zamknięcia			37 891 326
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe (instrumenty kapitałowe)				
	Bilans otwarcia	-		
	Aktualizacja wyceny		192 999	
H	Reklasyfikacja z dostępnych do sprzedaży	70 788		
	Bilans zamknięcia			263 787
Kredyty i pożyczki udzielone klientom				
	Bilans otwarcia	-		
	Aktualizacja wyceny		-40 498	
A	Reklasyfikacja z wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	1 882 180		
	Bilans zamknięcia			1 841 682
	RAZEM WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ			39 996 795
WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY				
	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 734 768		1 734 768
	Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 351 344		1 351 344
	Instrumenty zabezpieczające	259 396		259 396
Kredyty i pożyczki udzielone klientom				
	Bilans otwarcia	-		
	Aktualizacja wyceny		2 058	
B	Reklasyfikacja z wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	363 079		
	Bilans zamknięcia			365 137
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe (instrumenty kapitałowe)				
	Bilans otwarcia	-		
I	Reklasyfikacja z dostępnych do sprzedaży	52 339		
	Bilans zamknięcia			52 339
	RAZEM WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY			3 762 984

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniżej wyjaśniono, w jaki sposób zastosowanie nowych wymogów klasyfikacji MSSF 9 doprowadziło do zaprezentowanych w powyższej tabeli zmian w klasyfikacji niektórych aktywów finansowych posiadanych przez Bank.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

- A)** W związku z zaklasyfikowaniem niektórych kredytów i pożyczek udzielonych klientom (kredytów syndykowanych) do modelu biznesowego, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych, kredyty te są wyceniane w wartości godziwej przez kapitał. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te wyceniane były wg zamortyzowanego kosztu, zgodnie z MSR 39.
- B)** Kredyty i pożyczki udzielone klientom, których kontraktowe przepływy pieniężne nie stanowią jedynie spłat kapitału i odsetek od niespłaconego kapitału, ze względu na dźwignię finansową zwiększającą zmienność wynikających z umowy przepływów pieniężnych, klasyfikowane są obowiązkowo jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Dotyczy to przede wszystkim kredytów studenckich, kredytów z dopłatami Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz kilku ekspozycji korporacyjnych. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te wyceniane były wg zamortyzowanego kosztu, zgodnie z MSR 39.
- Pozostałe kredyty i pożyczki udzielone klientom, utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy i spełniające kryteria SPPI są nadal wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Korporacyjne i municypalne papiery wartościowe

- C)** Bank dokonał oceny modelu biznesowego dla korporacyjnych i municypalnych papierów wartościowych i stwierdził, iż część portfela tych papierów spełnia kryteria modelu biznesowego, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych. W związku z tym część papierów wartościowych z tego portfela została sklasyfikowana jako wyceniane w wartości godziwej przez kapitał. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te wyceniane były wg zamortyzowanego kosztu, zgodnie z MSR 39 i prezentowane jako kredyty i pożyczki udzielone klientom.
- D)** Pozostała część portfela, która jest utrzymywana w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, została przeklasyfikowana do pozycji papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te prezentowane były jako kredyty i pożyczki udzielone klientom, gdyż były klasyfikowane do kategorii pożyczki i należności zgodnie z MSR 39.

Inwestycyjne papiery wartościowe

- E)** Bank dokonał oceny modelu biznesowego dla inwestycyjnych papierów wartościowych, które są w większości utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych jak i sprzedaży, i stwierdził, że w odniesieniu do niektórych z tych papierów dotychczasową praktyką było utrzymywanie ich w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych i intencja Banku w stosunku do nich pozostaje niezmienną. W związku z tym Bank ocenił, iż właściwym modelem biznesowym dla tych papierów jest model, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i przeklasyfikował je do wyceny według zamortyzowanego kosztu. Poprzednio papiery te były klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży i wyceniane w wartości godziwej przez kapitał. Na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość godziwa papierów wartościowych przeklasyfikowanych z wycenianych w wartości godziwej przez kapitał do wycenianych wg zamortyzowanego kosztu wyniosła 2 242 291 tys. PLN. W przypadku, gdyby te papiery wartościowe nie zostały przeklasyfikowane, Bank w I półroczu 2018 roku ujęłaby w innych całkowitych dochodach zysk netto w kwocie 22 481 tys. złotych.
- F)** W związku z intencją sprzedaży niektórych papierów z portfela papierów wartościowych dotychczas utrzymywanych do terminu zapadalności Bank dokonał przeklasyfikowania niektórych papierów do wyceny według wartości godziwej przez kapitał, gdyż ocenił, iż właściwym modelem biznesowym dla tych papierów jest model, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te wyceniane były wg zamortyzowanego kosztu, zgodnie z MSR 39. Pozostałe papiery wartościowe poprzednio klasyfikowane jako utrzymywane do terminu zapadalności zostały zaklasyfikowane do wyceny według zamortyzowanego kosztu.
- G)** Pozostałe papiery wartościowe, które zgodnie z MSR 39 były zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży zostały przeklasyfikowane do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał, bez zmiany metody wyceny.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Instrumenty kapitałowe

- H) Niektóre instrumenty kapitałowe utrzymywane długoterminowo w portfelu Banku zostały nieodwołalnie wyznaczone zgodnie z MSSF 9 do wyceny w wartości godziwej przez kapitał. Przed zastosowaniem MSSF 9, instrumenty te wyceniane były według wartości godziwej przez kapitał lub według kosztu, ponieważ Bank stwierdził, że nie jest możliwy wiarygodny pomiar ich wartości godziwej. MSSF 9 zniósł możliwość ich wyceny według kosztu. Zmiany wartości godziwej takich papierów wartościowych nie będą przeklasyfikowane do wyniku finansowego w momencie ich zbycia.
- I) Pozostałe instrumenty kapitałowe, które zgodnie z MSR 39 były klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży i były wyceniane według wartości godziwej przez kapitał, a nie zostały nieodwołalnie wyznaczone do wyceny według wartości godziwej przez kapitał zostały przeklasyfikowane do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie bilansu zamknięcia salda odpisów z tytułu utraty wartości kalkulowanych zgodnie z MSR 39 oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe kalkulowane zgodnie z MSR 37 na dzień 31 grudnia 2017 roku do bilansu otwarcia salda oczekiwanych strat kredytowych określonych zgodnie z zapisami MSSF 9 na 1 stycznia 2018 roku

	KLASYFIKACJA WG MSR 39	KLASYFIKACJA WG MSSF 9	WARTOŚĆ ODPISÓW WG MSR 39/37 31.12.2017	REKLASYFIKACJE(*)	AKTUALIZACJA WYCENY	WARTOŚĆ ODPISÓW WG MSSF 9 01.01.2018
Kasa, należności do Banku Centralnego	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	-	-	211	211
Należności od banków	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	16 933	4 494	-6	21 421
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	5 216 710	3 175 774	795 479	9 187 963
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez wynik finansowy (obowiązkowo)	4 057	3 869	-7 926	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez kapitał	10 517	-	15 548	26 065
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	84 535	-31 680	4 517	57 372
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez kapitał	12 979	-	9 209	22 188
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	-	-	52	52
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez kapitał	-	-	179	179
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Zamortyzowany koszt	-	-	196	196
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Wartość godziwa przez kapitał	-	-	1 846	1 846
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty kapitałowe	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Wartość godziwa przez wynik finansowy (obowiązkowo)	-	-	-	-
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty kapitałowe	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Wartość godziwej przez kapitał	1 020	-1 020	-	-
Inne aktywa	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	90 884	5 926	4 973	101 783
Rezerwy (na ekspozycje pozabilansowe)	Rezerwy na udzielone zobowiązania i gwarancje	Rezerwy na udzielone zobowiązania i gwarancje	245 993	-	35 332	281 325
		Razem wartość odpisów	5 683 628	3 157 363	859 610	9 700 601

(*) Pozycja "Reklasyfikacje" obejmuje zmiany poziomu odpisów, który nastąpił w korespondencji z analogiczną zmianą wartości bilansowej brutto, w tym: (1) wzrost odpisów w wyniku dostosowania wartości bilansowej brutto do wymogów MSSF 9 (zmiana prezentacyjna polegająca na zwiększeniu wartości bilansowej brutto poprzez rozpoznanie kontraktowych odsetek naliczonych w pełnej wysokości od należności w Koszyku 3 i w konsekwencji analogiczny wzrost poziomu odpisów) oraz (2) spadek odpisów dla należności zaklasyfikowanych do kategorii POCL, które na dzień początkowego ujęcia ujmowane są w wartości godziwej i nie wykazują salda odpisów. W efekcie zmiany opisane powyżej nie miały wpływu na poziom kapitałów Banku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższa tabela przedstawia wpływ netto (wpływ brutto pomniejszony o efekt podatkowy) pierwszego zastosowania MSSF 9 oraz innych zmian na pozycje kapitałów

	WPŁYW PIERWSZEGO ZASTOSOWANIA MSSF9 NA 01.01.2018		
	BRUTTO	PODATEK ODROZCZONY	NETTO
KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY			
Kapitał z aktualizacji wyceny na 31.12.2017 według MSR 39	-70 892	13 469	-57 423
Aktualizacja wyceny dłużnych papierów wartościowych / kredytów udzielonych klientom przeklasyfikowanych z wycenianych wg zamortyzowanego kosztu do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	-48 527	9 220	-39 307
Aktualizacja wyceny dłużnych papierów wartościowych przeklasyfikowanych z dostępnych do sprzedaży do wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	105 030	-19 956	85 074
Reklasyfikacja wyceny kapitałowych papierów wartościowych przeklasyfikowanych z dostępnych do sprzedaży do wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	-3 232	614	-2 618
Aktualizacja wyceny kapitałowych papierów wartościowych przeklasyfikowanych z dostępnych do sprzedaży do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	192 999	-36 670	156 329
Ujęcie odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla dłużnych papierów wartościowych / kredytów udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	50 278	-9 553	40 725
Kapitał z aktualizacji wyceny na 01.01.2018 według MSSF 9	225 656	-42 876	182 780
WYNIK Z LAT UBIEGLYCH			
Wynik z lat ubiegłych na 31.12.2017 według MSR 39	-	-	-
Reklasyfikacja wyceny kapitałowych papierów wartościowych przeklasyfikowanych z dostępnych do sprzedaży do wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	3 232	-614	2 618
Aktualizacja wyceny kredytów udzielonych klientom obowiązkowo wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	-5 868	1 115	-4 753
Ujęcie odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla aktywów finansowych oraz zobowiązań pozabilansowych	-859 610	153 049	-706 561
Inne zmiany	-277 665	49 613	-228 052
Wynik z lat ubiegłych na 01.01.2018 według MSSF 9 i innych zmian	-1 139 911	203 163	-936 748
ŁĄCZNY WPŁYW PIERWSZEGO ZASTOSOWANIA MSSF 9 I INNYCH ZMIAN NA KAPITAŁY	-843 363	146 818	-696 545

Inne zmiany zaprezentowane w powyższej tabeli wynikają z dokonanych przez Bank w pierwszym półroczu 2018 roku zmian w sposobie ujmowania wybranych prowizji oraz rezerw na niewykorzystane urlopy i ujęcia wpływu tych zmian w zakresie dotyczącym lat ubiegłych w wyniku z lat ubiegłych na dzień 1 stycznia 2018 roku. Dane porównawcze nie zostały przekształcone ze względu na nieistotny wpływ wprowadzonych zmian na wyniki finansowe Banku.

Wpływ MSSF 9 na ocenę adekwatności kapitałowej

Bank podjął decyzję o stosowaniu rozwiązań przejściowych, określonych w art. 473a Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012, w brzmieniu nadanym Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2395 z dnia 12 grudnia 2017 roku zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego.

Poniższa tabela przedstawia wpływ zastosowania MSSF 9 po raz pierwszy na adekwatność kapitałową z uwzględnieniem i bez uwzględnienia okresu przejściowego

	WPŁYW MSSF 9 Z UWZGLĘDNIENIEM OKRESU PRZEJŚCIOWEGO	WPŁYW MSSF 9 BEZ UWZGLĘDNIENIA OKRESU PRZEJŚCIOWEGO
Całkowity wymóg kapitałowy	9 006 840	8 995 466
Łączny kapitał (Tier I i Tier II)	20 947 070	20 096 308
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	18,6%	17,9%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” został zatwierdzony do stosowania w państwach członkowskich Unii Europejskiej Rozporządzeniem Komisji Europejskiej Nr 2016/1905 z dnia 22.09.2016 roku i ma zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy obrotowe rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub później.

Przepisy MSSF 15 mają zastosowanie do umów z klientami z wyjątkiem umów leasingowych objętych MSR 17 „Leasing”, instrumentów finansowych i innych praw lub zobowiązań umownych objętych MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”, MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”, MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”, umów ubezpieczeniowych objętych MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”.

MSSF 15 zakłada, że ujmowanie przychodu powinno odzwierciedlać przeniesienie przyrzeczonych towarów lub usług na klienta w kwocie, która odpowiada wynagrodzeniu, jakiego Bank spodziewa się w zamian za dane towary i usługi.

Zgodnie z MSSF 15 przeniesienie towarów i usług oparte jest na koncepcji przeniesienia kontroli na klienta, które może nastąpić w określonym momencie (dostawa towaru, wykonanie usługi) lub na przestrzeni czasu (przykładowo w czasie świadczenia usługi lub w trakcie powstawania zamówionego towaru).

MSSF 15 określa pięcioetapowy model ujmowania przychodów:

Etap 1: Identyfikacja umowy z klientem.

Etap ten polega na upewnieniu się, że umowy zawarte z klientami (w formie pisemnej, ustnej lub zgodnie z innymi zwyczajowymi praktykami) są ważne oraz stanowią faktyczne transakcje. Według MSSF 15 umowa z klientem jest umową, jeżeli wynikają z niej egzekwowalne prawa i obowiązki oraz spełnione są następujące kryteria:

- strony zatwierdziły umowę oraz są zobligowane do wykonania przypisanych im zobowiązań,
- prawa każdej ze stron względem towarów lub usług, które mają być przeniesione, są możliwe do zidentyfikowania,
- można zidentyfikować warunki płatności za przeniesiony towar lub usługi,
- umowa ma treść ekonomiczną,
- jest prawdopodobne, że Bank otrzyma wynagrodzenie przysługujące mu w zamian za towary lub usługi. Przy ocenie tego kryterium będzie brany pod uwagę zamiar oraz zdolność nabywcy do zapłaty wynagrodzenia w określonym w umowie terminie.

W niektórych przypadkach, dwie lub więcej umów, które zostały zawarte z tym samym nabywcą (lub jednostką powiązaną z nabywcą) w tym samym lub niedalekim czasie będzie mogło być traktowane jako jedna całość oraz ujmowane jako jedna umowa jeżeli spełniony jest jeden z poniższych warunków:

- umowy były negocjowane w pakiecie oraz z jednym celem handlowym,
- wysokość wynagrodzenia do zapłaty z tytułu jednej umowy zależy od ceny bądź wykonania innej umowy, bądź
- towary lub usługi przyrządzone w umowach (lub pewne towary lub usługi przyrządzone w każdej z umów) stanowią jedno zobowiązanie do wykonania świadczenia.

Etap 2: Identyfikacja odrębnych zobowiązań do wykonania świadczenia.

Zobowiązanie do wykonania świadczenia odpowiada przyrzeczonym nabywcy określonym towarom lub usługom (bądź ich pakietowi), które mogą być postrzegane jako „odrębne” od innych towarów lub usług przyrzeczonych w umowie.

Zobowiązanie do przekazania towaru lub usługi będzie postrzegane jako odrębne w przypadku spełnienia dwóch następujących kryteriów:

- nabywca może czerpać korzyści z towaru lub usługi oddzielnie bądź w połączeniu z innymi udostępnionymi zasobami (wyznacznikiem tego kryterium jest regularne sprzedawanie przez Bank towaru lub usługi oddzielnie),
- możliwe jest oddzielenie przyrzeczenia Banku do przekazania nabywcy towaru lub usługi od innych przyrzeczeń w umowie.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Etap 3: Określenie ceny transakcyjnej.

Cena transakcyjna jest wynagrodzeniem, do jakiego Bank spodziewa otrzymać w zamian za przekazanie towarów lub usług. Określenie ceny transakcyjnej może być skomplikowane, jeżeli umowa przewiduje wynagrodzenie zmienne (np. bonusy, kary, zwroty, klauzule zakładające możliwość zmiany ceny, etc.), istotny udział kosztów finansowania, wynagrodzenie niepieniężne lub kwoty należne nabywcy.

Wynagrodzenie zmienne uwzględnia się w cenie transakcji wyłącznie wówczas, gdy zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że jego uwzględnienie nie spowoduje „znaczącego odwrócenia przychodu” w przyszłości wskutek przeszacowania. Znaczące odwrócenie ujęcia przychodu następuje wówczas, gdy późniejsza zmiana szacunkowej kwoty wynagrodzenia zmiennego powoduje znaczący spadek skumulowanej wartości rozpoznanych przychodów od danego klienta. Wynagrodzenie zmienne obejmuje każdą zmienną kwotę umowną, w tym np. premie za wyniki, kary, upusty, rabaty.

Etap 4: Alokacja ceny transakcyjnej do odrębnych zobowiązań do wykonania świadczenia.

Jeżeli umowa zawiera więcej niż jedno możliwe do wydzielenia zobowiązania do realizacji świadczeń, Bank alokuje cenę transakcji do poszczególnych zobowiązań na podstawie ich indywidualnych cen sprzedaży.

Jeżeli cena transakcyjna uwzględnia kwotę zmienną, należy przeanalizować, czy kwota ta dotyczy wszystkich, czy tylko niektórych zobowiązań do realizacji świadczeń zawartych w umowie. Jeżeli nie zostaną spełnione zawarte w standardzie kryteria uznania kwoty zmiennej za odnoszącą się jedynie do niektórych zobowiązań, należy ją alokować na wszystkie zobowiązania do realizacji świadczeń zawarte w umowie.

Etap 5: Ujęcie przychodu w chwili realizacji zobowiązania wynikającego z umowy.

Przychód jest ujmowany wtedy, gdy Bank wypełni swoje zobowiązanie do wykonania świadczenia poprzez przekazanie klientowi kontroli nad towarem lub usługą. W związku z tym przychód jest ujmowany albo w momencie w czasie, albo w miarę upływu czasu.

Kontrolę definiuje się jako „możliwość bezpośredniego wykorzystania i czerpania zasadniczo wszystkich pozostałych korzyści z danego składnika aktywów”, czyli towaru lub usługi.

Zobowiązanie uznaje się za wykonywane przez określony przedział czasu (więc również przychód rozpoznawany jest w czasie), gdy co najmniej jeden z następujących warunków jest spełniony:

- klient otrzymuje i konsumuje korzyści z prac w czasie ich wykonywania przez Bank,
- prace Banku przyczyniają się do wytworzenia lub powiększenia aktywów (np. w trakcie prac w toku) w taki sposób, że klient kontroluje te aktywa w momencie ich wytworzenia lub powiększenia,
- prace Banku nie przyczyniają się do utworzenia aktywów o alternatywnym zastosowaniu i ma prawo do zapłaty za prace dotychczas wykonane.

Jeśli zobowiązanie nie jest wykonywane przez określony przedział czasowy, należy wziąć pod uwagę następujące przesłanki w celu określenia momentu, w którym kontrola aktywów została przeniesiona na klienta:

- Bank przekazał na rzecz klienta w fizyczne posiadanie aktywów,
- Bank ma bieżące prawo żądać zapłaty za aktywa,
- klient zaakceptował aktywa,
- klient posiada znaczące ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów,
- klient ma tytuł prawny do aktywów.

Bank stosuje MSSF 15 od 1 stycznia 2018 roku. Bank dokonał analizy wpływu wdrożenia MSSF 15.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Analizą objęto następujące rodzaje umów z klientami:

1. Umowy z organizacjami kartowymi dotyczące działań marketingowych i promocyjnych oraz związanych z rozwojem działalności kartowej,
2. Umowy najmu w których Bank jest wynajmującym i oprócz czynszu z tytułu najmu uzgadnia z klientem (najemcą) sposób rozliczania opłat eksploatacyjnych z tytułu utrzymania nieruchomości. W umowach takich Bank kupuje i odsprzedaje np. usługi komunalne i energii elektrycznej,
3. Umowy dotyczące usług transportu wartości dokonywane na rzecz klientów,
4. Umowy o prowadzenie rachunków bankowych, w odniesieniu do opłat i prowizji nie będących częścią efektywnej stopy procentowej,
5. Umowy kredytów i pożyczek, w odniesieniu do opłat i prowizji nie będących częścią efektywnej stopy procentowej,
6. Umowy dotyczące pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych,
7. Umowy dotyczące usług zarządzania funduszami.

Bank nie zidentyfikował istotnych umów o zmiennym niepewnym składniku wynagrodzenia oraz umów w przypadku których wdrożenie MSSF 15 mogłoby mieć istotny wpływ na sprawozdanie finansowe.

Pozostałe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone i opublikowane przez Unię Europejską i weszły w życie od lub po 1 stycznia 2018 roku:

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPŁYWU
MSSF 2 (zmiana) „Płatności na bazie akcji”	Zmiany wprowadzają wymogi w zakresie ujmowania: (a) skutków warunków nabycia uprawnień i warunków innych niż warunki nabycia uprawnień na wycenę płatności na bazie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych, (b) płatności na bazie akcji mające funkcję rozliczenia netto z zobowiązaniami podatkowymi, oraz (c) modyfikacji warunków płatności na bazie akcji, które powodują zmianę klasyfikację transakcji z rozliczanych w środkach pieniężnych do rozliczanych w instrumentach kapitałowych.	Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
MSSF 4 (zmiana) „Umowy ubezpieczeniowe”	Zmiany zostały wprowadzone w celu rozwiązania problemów wynikających z wdrożenia nowego standardu MSSF 9 „Instrumenty finansowe” przed wprowadzeniem nowego standardu zastępującego MSSF 4.	Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
MSR 40 (zmiana) „Nieruchomości inwestycyjne”	Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne” – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych określają, że jednostka dokonuje przeniesienia poszczególnych nieruchomości do lub z nieruchomości inwestycyjnych tylko wówczas, gdy istnieją dowody na zmianę sposobu ich użytkowania. Zmiana sposobu użytkowania występuje wtedy, gdy poszczególna nieruchomość spełnia lub przestała spełniać definicję nieruchomości inwestycyjnych. Zmiana intencji kierownictwa co do sposobu użytkowania nieruchomości sama w sobie nie stanowi przesłanki na zmianę sposobu użytkowania. Zmiany określają również, iż przykłady zawarte w paragrafie 57 nie stanowią zamkniętego katalogu przykładów (przed zmianą wykaz ten stanowi zamknięty katalog przykładów).	Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe”	Interpretacja określa, iż w celu ustalenia kursu wymiany datą transakcji jest data początkowego ujęcia przedpłaty jako składnika aktywów niepieniężnych lub zobowiązania z tytułu odroczonego dochodu. Jeśli istnieje wiele płatności lub wpływów zaliczkowych, ustala się datę transakcji w odniesieniu do każdej płatności lub wpływów.	Nowa interpretacja nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
Zmiany do MSSF 2014-2016	Zmian dokonano w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF. Zmiany dotyczą MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28 i są ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa.	Zmiany nie miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

4.9 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale jeszcze nie weszły w życie

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPLYWU
MSSF 9 (zmiana „Instrumenty finansowe”)	<p>Zmiany do MSSF 9 - Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą - modyfikują obowiązujące wymogi dotyczące praw z tytułu przedterminowego rozwiązania umowy na potrzeby umożliwienia wyceny według zamortyzowanego kosztu (lub, w zależności od modelu biznesowego, w wartości godziwej przez inne całkowite dochody) nawet w przypadku ujemnych płatności kompensacyjnych. Zmiany przewidują, iż znak (plus bądź minus) kwoty przedpłaty nie jest istotny – tj. w zależności od stopy procentowej obowiązującej w momencie rozwiązania umowy, może zostać dokonana płatność na rzecz strony skutkująca wcześniejszą spłatą. Kalkulacja tej kompensaty musi być taka sama zarówno w przypadku kary za przedterminową spłatę jak również w przypadku zysku z tytułu wcześniejszej spłaty.</p> <p>Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.</p>	<p>Bank uważa, że zmiana standardu nie będzie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.</p>
SSF 16 „Leasing”	<p>Zgodnie z MSSF 16 leasingobiorca ujmuje prawo do użytkowania składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu. Prawo do użytkowania składnika aktywów jest traktowane podobnie jak inne aktywa niefinansowe i odpowiednio amortyzowane. Zobowiązania z tytułu leasingu wycenia się początkowo w wartości bieżącej opłat leasingowych płatnych w okresie leasingu, zdyskontowanej o stopę zawartą w leasingu, jeżeli jej ustalenie nie jest trudne, lub o krańcową stopę procentową. MSSF 16 definiuje okres leasingu jako całkowity, niepodlegający odwołaniu okres, podczas którego leasingobiorca ma prawo do użytkowania danego aktywa. Okres leasingu obejmuje również okresy opcjonalne w przypadku, gdy jednostka jest pewna wykonania opcji przedłużenia (lub nie wykonania opcji zakończenia) leasingu.</p> <p>W odniesieniu do klasyfikacji leasingu u leasingodawców, przeprowadza się ją tak samo jak zgodnie z MSR 17 – tj. jako leasing operacyjny lub finansowy. U leasingodawcy leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści z tytułu posiadania odnośnych aktywów. W przeciwnym przypadku leasing jest klasyfikowany jako leasing operacyjny. W leasingu finansowym leasingodawca rozpoznaje przychody finansowe przez okres leasingu, w oparciu o stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji netto. Leasingodawca ujmuje płatności leasingu operacyjnego w przychody liniowo lub w inny systematyczny sposób, jeśli lepiej odzwierciedla wzór otrzymywania korzyści z wykorzystania odnośnych aktywów.</p> <p>Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie. Wcześniejsze zastosowanie jest dozwolone w przypadku jednostek, które stosują MSSF 15 Przychody z umów z klientami od daty lub przed datą pierwszego zastosowania niniejszego standardu.</p>	<p>Bank nie skorzystał z możliwości wcześniejszego zastosowania MSSF 16 i będzie stosował standard począwszy od 1 stycznia 2019 roku. W ramach wdrożenia nowego standardu Bank rozpoczął ocenę umów, w celu zidentyfikowania czy umowa spełnia definicję leasingu oraz oszacowania okresu leasingu. Nowe wymagania eliminują pojęcie leasingu operacyjnego, a co za tym idzie pozabilansowe ujęcie użytkowanych na tej podstawie aktywów. Wszystkie użytkowane aktywa i odnośne zobowiązania do zapłaty czynszów będą musiały zostać ujęte w bilansie. Wpłyne to na zmianę podstawy kalkulacji powszechnie używanych wskaźników finansowych. Bank planuje skorzystać ze zwolnienia ze stosowania wymogów standardu w odniesieniu do leasingów krótkoterminowych oraz leasingów aktywów niskocennych. W odniesieniu do Banku jako leasingodawcy - zasady ujmowania umów leasingowych i ich rozliczania pozostaną w większości bez zmian. Niemniej zmiana standardu może mieć wpływ na ich modele biznesowe i produkty leasingowe w związku ze zmianą potrzeb i zachowań leasingobiorców.</p>

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

4.10 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) i oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPLYWU
MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”	<p>Nowy standard wymaga wyceny zobowiązań ubezpieczeniowych w wysokości aktualnej wartości wypłaty i zapewnia bardziej jednolite podejście do wyceny i prezentacji wszystkich umów ubezpieczeniowych. Wymogi te mają na celu osiągnięcie spójnego ujmowania umów ubezpieczeniowych opartego na określonych zasadach rachunkowości. MSSF 17 zastępuje MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” i związane z nimi interpretacje w dniu zastosowania nowego standardu.</p> <p>Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie.</p>	Bank uważa, że nowy standard nie będzie miał znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego pierwszego zastosowania.
MSR 19 (zmiana) „Świadczenia pracownicze”	<p>Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” – Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie planu - wymagają aby po zmianie planu zastosować zaktualizowanych założeń do wyceny w celu ustalenia bieżących kosztów usług i odsetek netto za pozostałą część okresu sprawozdawczego.</p> <p>Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.</p>	Bank jest w trakcie analizy wpływu tych zmian na sprawozdanie finansowe.
MSR 28 (zmiana) „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”	<p>Zmiany do MSR 28 - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach wprowadzono w celu wyjaśnienia, że jednostka stosuje MSSF 9 (w tym regulacje dotyczące utraty wartości) do długoterminowych udziałów w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach, które wchodzi w skład inwestycji netto w jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie, w stosunku do których nie zastosowano metody praw własności. Zmiany usuwają również paragraf 41, ponieważ uznano, że paragraf ten jedynie powtórzył wymogi zawarte w MSSF 9 i wywoływał zamieszanie w kwestii rozliczania długoterminowych udziałów.</p> <p>Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.</p>	Bank jest w trakcie analizy wpływu tych zmian na sprawozdanie finansowe.
KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”	<p>Może być niejasne, w jaki sposób prawo podatkowe odnosi się do określonej transakcji lub okoliczności lub czy organ podatkowy zaakceptuje opodatkowanie jednostki. MSR 12 „Podatki dochodowe” określa sposób rozliczania podatku bieżącego i odroczonego, ale nie odzwierciedla skutków niepewności. KIMSF 23 zawiera wytyczne, które uzupełniają wymogi zawarte w MSR 12, określając sposób odzwierciedlenia skutków niepewności przy ujmowaniu podatku dochodowego.</p> <p>Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.</p>	Bank jest w trakcie analizy wpływu tych zmian na sprawozdanie finansowe.
Zmiany do MSSF 2015-2017	<p>Dokonano zmian do różnych standardów w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do Standardów (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa. Zmiany precyzują, że: gdy jednostka przejmuje kontrolę nad przedsięwzięciem, wcześniej posiadane udziały we wspólnej działalności podlegają ponownej wycenie (MSSF 3), gdy jednostka uzyska współkontrolę nad przedsięwzięciem, jednostka nie dokonuje ponownej wyceny posiadanego wcześniej udziału we wspólnej działalności (MSSF 11), jednostka w taki sam sposób rozlicza wszystkie konsekwencje podatku dochodowego z tytułu dywidend (MSR 12), wszelkie pożyczki zaciągnięte pierwotnie w celu modernizacji składnika aktywów traktowane są jako pożyczki ogólnego przeznaczenia w przypadku gdy składnik aktywów jest gotowy do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży (MSR 23).</p> <p>Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.</p>	Bank jest w trakcie analizy wpływu tych zmian na sprawozdanie finansowe.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5. Zastosowanie szacunków i założeń

Sporządzenie śródrocznego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Zarząd Banku pewnych szacunków oraz przyjęcia pewnych założeń, które mają wpływ na wartość aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów prezentowanych w sprawozdaniu finansowym.

Szacunki dokonane na datę bilansową odzwierciedlają warunki, które istniały w tych datach (np. ceny rynkowe, stopy procentowe, kursy wymiany walut).

Mimo, że szacunki opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Bank podejmuje, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić.

Najistotniejsze szacunki dokonane za okres sześciu miesięcy, zakończony 30 czerwca 2018 roku dotyczą:

- utraty wartości aktywów finansowych oraz zobowiązań pozabilansowych,
- wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych oraz nie kwotowanych papierów dłużnych.

W związku z wdrożeniem MSSF 9 zasady oszacowania utraty wartości aktywów finansowych oraz zobowiązań pozabilansowych uległy zmianie w stosunku do zasad zastosowanych w sprawozdaniu finansowym za rok zakończony 31 grudnia 2017, nowe zasady zostały opisane w Nocie 6.1 „Ryzyko kredytowe”.

Zasady wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych oraz nie kwotowanych papierów dłużnych wycenianych do wartości godziwej nie uległy zmianie.

6. Zarządzanie ryzykiem

6.1 Ryzyko kredytowe

Proces zarządzania, metody ograniczania i modele ratingowe ryzyka kredytowego nie uległy istotnym zmianom w stosunku do stanu opisanego w sprawozdaniu finansowym Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku. Poniżej przedstawiono wybrane dane ilościowe w tych obszarach. Dodatkowo przedstawiono bardziej rozbudowane informacje na temat modelu tworzenia odpisów aktualizujących, ze względu na zmianę standardu od początku 2018 roku.

Modele ratingowe – dane na dzień 30 czerwca 2018 roku

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego – kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	30.06.2018							%PORTFELA
		WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM		
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)			
		ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA						
1	0,00% <= PD < 0,06%	8 599 405	1 951 612	-	3 241	-	10 554 258	20,4%	
2	0,06% <= PD < 0,19%	3 984 848	1 462 949	-	2 263	-	5 450 060	10,5%	
3	0,19% <= PD < 0,35%	17 882 592	5 445 492	-	5 010	-	23 333 094	45,2%	
4	0,35% <= PD < 0,73%	6 366 793	3 039 057	-	4 355	-	9 410 205	18,2%	
5	0,73% <= PD < 3,50%	552 467	1 051 763	-	12 709	-	1 616 939	3,1%	
6	3,50% <= PD < 14,00%	121 893	468 982	-	25 885	-	616 760	1,2%	
7	14,00% <= PD < 100,00%	12 366	639 517	-	88 674	-	740 557	1,4%	
Razem		37 520 364	14 059 372	-	142 137	-	51 721 873	100,0%	

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego – pożyczki gotówkowe (konsumenckie)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	30.06.2018							%PORTFELA
		WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM		
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)			
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA				
1	0,00% <= PD < 0,09%	716 806	98 032	-	255	-	815 093	7,5%	
2	0,09% <= PD < 0,18%	1 489 862	148 178	-	301	-	1 638 341	15,0%	
3	0,18% <= PD < 0,39%	2 487 209	236 681	-	1 900	-	2 725 790	25,0%	
4	0,39% <= PD < 0,90%	2 357 673	169 991	-	3 546	-	2 531 210	23,2%	
5	0,90% <= PD < 2,60%	1 514 934	167 892	-	4 697	-	1 687 523	15,5%	
6	2,60% <= PD < 9,00%	766 750	153 111	-	8 584	-	928 445	8,5%	
7	9,00% <= PD < 30,00%	220 972	135 277	-	12 630	-	368 879	3,4%	
8	30,00% <= PD < 100,00%	52 342	123 028	-	26 788	-	202 158	1,9%	
Razem		9 606 548	1 232 190	-	58 701	-	10 897 439	100,0%	

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu niefinansowego klienta korporacyjnego

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	30.06.2018							%PORTFELA
		WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM		
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)			
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA				
1	0,00% <= PD < 0,15%	348 099	6 513	-	-	-	354 612	1,7%	
2	0,15% <= PD < 0,27%	1 801 305	90 775	-	-	-	1 892 080	9,2%	
3	0,27% <= PD < 0,45%	2 481 811	269 030	-	-	-	2 750 841	13,4%	
4	0,45% <= PD < 0,75%	4 153 414	195 645	-	-	-	4 349 059	21,1%	
5	0,75% <= PD < 1,27%	4 437 862	319 741	-	-	-	4 757 603	23,1%	
6	1,27% <= PD < 2,25%	2 399 921	618 408	-	-	-	3 018 329	14,7%	
7	2,25% <= PD < 4,00%	616 352	472 121	-	-	-	1 088 473	5,3%	
8	4,00% <= PD < 8,50%	1 140 792	846 358	-	-	-	1 987 150	9,7%	
9	8,50% <= PD < 100,00%	150 595	186 876	38 278	125	-	375 874	1,8%	
Razem		17 530 151	3 005 467	38 278	125	-	20 574 021	100,0%	

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dla ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego Bank stosuje podejście pogrupowania (ang. slotting criteria) w ramach metody wewnętrznych ratingów, polegające na zastosowaniu klas nadzorczych w procesie przypisywania wag ryzyka.

Rozkład portfela ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego

KLASA NADZORCZA	30.06.2018						RAZEM	%PORTFELA
	WARTOŚĆ BILANSOWA							
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)			
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA				
Wysoka	1 081 044	51 570	-	-	-	1 132 614	20,9%	
Dobra	3 649 019	-	-	-	-	3 649 019	67,5%	
Zadawalająca	614 942	12 323	-	-	-	627 265	11,6%	
Słaba	-	-	-	-	-	-	0,0%	
Razem	5 345 005	63 893	-	-	-	5 408 898	100,0%	

Podział kredytów i pożyczek udzielonych klientom na objęte i nie objęte wewnętrznymi modelami ratingowymi

	30.06.2018
Objęte wewnętrznym modelem ratingowym:	83 193 333
Kredyty mieszkaniowe	51 721 873
Pożyczki gotówkowe	10 897 439
Kredyty dla klienta korporacyjnego	20 574 021
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	5 408 898
Pozostałe, nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	28 707 041
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom podlegające utracie wartości (*)	117 309 272

(*) Kredyty i pożyczki wyceniane wg zamortyzowanego kosztu i wyceniane w wartości godziwej przez kapitał.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział ekspozycji z tytułu dłużnych papierów wartościowych według ratingów agencji Fitch według stanu na 30 czerwca 2018 roku

RATING	WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM	%PORTFELA
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)		
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA			
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU							
A+ do A-	4 179 837	-	-	-	-	4 179 837	39,4%
bez ratingu	6 386 139	-	31 143	-	5 669	6 422 951	60,6%
Razem wartość bilansowa brutto	10 565 976	-	31 143	-	5 669	10 602 788	100,0%
Odpis	-34 023	-	-31 143	-	-	-65 166	
Wartość bilansowa netto	10 531 953	-	-	-	5 669	10 537 622	
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ							
AAA	936 219	-	-	-	-	936 219	3,1%
A+ do A-	21 270 340	-	-	-	-	21 270 340	69,4%
BBB+ do BBB-	50 952	-	-	-	-	50 952	0,2%
bez ratingu	8 371 601	-	-	-	-	8 371 601	27,3%
Razem wartość bilansowa	30 629 112	-	-	-	-	30 629 112	100,0%
Odpis (*)	-29 558	-	-	-	-	-29 558	
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU							
A+ do A-						1 251 578	89,8%
BBB+ do BBB-						6 141	0,4%
bez ratingu						136 741	9,8%
Razem wartość bilansowa						1 394 460	100,0%

(*) Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych wg wartości godziwej przez kapitał jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej.

Podział aktywów z tytułu instrumentów pochodnych według ratingów agencji Fitch według stanu na 30 czerwca 2018 roku

	INSTRUMENTY POCHODNE PRZEZNACZONE DO OBROTU			INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE			RAZEM	% PORTFELA
	BANKI	POZOSTALE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE	BANKI	POZOSTALE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE		
AA+ do AA-	33 017	-	-	-	-	-	33 017	2,4%
A+ do A-	343 774	48 963	-	33 112	-	-	425 849	30,7%
BBB+ do BBB-	188 915	41	13 734	4 764	-	-	207 454	15,0%
BB+ do BB-	1 391	-	-	-	-	-	1 391	0,1%
B+ do B-	1 402	-	-	-	-	-	1 402	0,1%
bez ratingu	134 209	233 412	242 039	3 397	103 203	-	716 260	51,7%
Razem	702 708	282 416	255 773	41 273	103 203	-	1 385 373	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Modele ratingowe – dane porównawcze na dzień 31 grudnia 2017 roku

Od 1 stycznia 2018 roku Bank przyjął do stosowania Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty Finansowe” (dalej „MSSF 9”). Bank skorzystał z zapisów MSSF 9 umożliwiających zwolnienie z obowiązku przekształcania danych porównawczych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do zmian wynikających z klasyfikacji i wyceny (w tym z tytułu utraty wartości). MSSF 9 istotnie zmienił też wymogi MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”. Ujawnienia za okres porównawczy stanowią powtórzenie ujawnień przedstawionych w poprzednich okresach.

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego (bez utraty wartości) – kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2017	
		WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA
1	0,00% <= PD < 0,06%	10 308 122	21,1%
2	0,06% <= PD < 0,19%	5 220 016	10,7%
3	0,19% <= PD < 0,35%	21 828 654	44,8%
4	0,35% <= PD < 0,73%	8 464 383	17,4%
5	0,73% <= PD < 3,50%	1 553 153	3,2%
6	3,50% <= PD < 14,00%	627 941	1,3%
7	14,00% <= PD < 100,00%	722 811	1,5%
Razem		48 725 080	100,0%

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego (bez utraty wartości) – pożyczki gotówkowe (konsumenckie)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2017	
		WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA
1	0,00% <= PD < 0,09%	763 055	7,4%
2	0,09% <= PD < 0,18%	1 597 102	15,5%
3	0,18% <= PD < 0,39%	2 555 301	24,7%
4	0,39% <= PD < 0,90%	2 423 887	23,5%
5	0,90% <= PD < 2,60%	1 603 023	15,5%
6	2,60% <= PD < 9,00%	854 202	8,3%
7	9,00% <= PD < 30,00%	335 767	3,2%
8	30,00% <= PD < 100,00%	194 236	1,9%
Razem		10 326 573	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu niefinansowego klienta korporacyjnego (bez utraty wartości)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2017	
		WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA
1	0,00% <= PD < 0,15%	618 103	3,0%
2	0,15% <= PD < 0,27%	1 400 964	6,9%
3	0,27% <= PD < 0,45%	2 802 868	13,7%
4	0,45% <= PD < 0,75%	6 073 391	29,7%
5	0,75% <= PD < 1,27%	3 468 286	17,0%
6	1,27% <= PD < 2,25%	2 494 294	12,2%
7	2,25% <= PD < 4,00%	1 244 813	6,1%
8	4,00% <= PD < 8,50%	2 246 694	11,0%
9	8,50% <= PD < 100,00%	84 549	0,4%
Razem		20 433 962	100,0%

Dla ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego Bank stosuje podejście pogrupowania (ang. slotting criteria) w ramach metody wewnętrznych ratingów, polegające na zastosowaniu klas nadzorczych w procesie przypisywania wag ryzyka.

Rozkład portfela ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego (bez utraty wartości)

KLASA NADZORCZA	31.12.2017	
	WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA
Wysoka	1 105 911	15,3%
Dobra	4 863 113	67,1%
Zadawalająca	1 271 661	17,5%
Słaba	7 080	0,1%
Razem	7 247 765	100,0%

Podział kredytów i pożyczek udzielonych klientom na objęte i nie objęte wewnętrznymi modelami ratingowymi

	31.12.2017
KREDYTY I POŻYCZKI BEZ ROZPOZNANEJ UTRATY WARTOŚCI:	126 560 577
Kredyty i pożyczki dla ludności:	61 262 073
Objęte wewnętrznym modelem ratingowym:	59 051 653
Kredyty mieszkaniowe	48 725 080
Pożyczki gotówkowe	10 326 573
Pozostałe, nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	2 210 420
Kredyty i pożyczki dla przedsiębiorstw:	65 298 504
Objęte wewnętrznym modelem ratingowym	20 433 962
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	7 247 765
Dłużne papiery wartościowe, nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	12 657 973
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu, nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	-
Pozostałe, nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	24 958 804
Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości	2 312 601
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom	128 873 178

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział ekspozycji z tytułu dłużnych papierów wartościowych według ratingów agencji Standard & Poor's według stanu na 31 grudnia 2017 roku

DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE					
RATING	PRZEZNACZONE DO OBROTU	DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY	UTRZYMYWANE DO TERMINU WYMAGALNOŚCI	NABYTE W RAMACH TRANSAKCJI Z PRZYRZECZENIEM ODSPRZEDAŻY (***)	RAZEM
AA+ do AA-	-	722 151	-	-	722 151
A+ do A-	1 646 757	20 695 128	3 335 371	492 419	26 169 675
bez ratingu	88 011	11 718 765 (*)	31 453 (**)	-	11 838 229
Razem	1 734 768	33 136 044	3 366 824	492 419	38 730 055

(*) W tym bony pieniężne NBP o wartości 11 066 168 tys. zł.

(**) W tym bony pieniężne NBP o wartości 31 453 tys. zł.

(***) Wartość godziwa dłużnych papierów wartościowych nabytych w ramach transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży.

Podział aktywów z tytułu instrumentów pochodnych według ratingów agencji Standard & Poor's według stanu na 31 grudnia 2017 roku

INSTRUMENTY POCHODNE							
RATING	INSTRUMENTY POCHODNE PRZEZNACZONE DO OBROTU			INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE			RAZEM
	BANKI	POZOSTAŁE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE	BANKI	POZOSTAŁE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE	
AAA	129	-	-	-	-	-	129
AA+ do AA-	59 784	-	-	-	-	-	59 784
A+ do A-	588 677	102 882	-	40 143	-	-	731 702
BBB+ do BBB-	40 019	-	-	-	-	-	40 019
bez ratingu	227 026	67 080	265 747	36 653	182 600	-	779 106
Razem	915 635	169 962	265 747	76 796	182 600	-	1 610 740

Charakterystyka modelu tworzenia odpisów aktualizacyjnych

W Banku od 1 stycznia 2018 roku, odpisy aktualizacyjne tworzone są zgodnie z Międzynarodowym Standardem Sprawozdawczości Finansowej nr 9 Instrumenty Finansowe („MSSF 9”). MSSF 9 zakłada kalkulację odpisów z tytułu utraty wartości w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz z uwzględnieniem prognoz i spodziewanych przyszłych warunków ekonomicznych w kontekście oceny ryzyka kredytowego ekspozycji.

Model oczekiwanych strat kredytowych

Model utraty wartości stosuje się do składników aktywów finansowych zakwalifikowanych, zgodnie z postanowieniami MSSF 9, jako aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne dochody całkowite, z wyjątkiem instrumentów kapitałowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Model utraty wartości zgodnie z MSSF 9 opiera się na podziale ekspozycji na 3 Koszyki w zależności od zmian dotyczących jakości kredytowej w porównaniu do początkowego ujęcia aktywów w księgach. Sposób kalkulacji odpisu z tytułu utraty wartości zależy od koszyka:

KOSZYK	KRYTERIUM KLASYFIKACJI DO KOSZYKA	SPOSÓB KALKULACJI ODPISU Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI
Koszyk 1	Ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej nie zidentyfikowano znacznego wzrostu ryzyka kredytowego i nie stwierdzono utraty wartości	12-miesięczna oczekiwana strata kredytowa
Koszyk 2	Ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej zidentyfikowano znaczny wzrost ryzyka kredytowego i nie stwierdzono utraty wartości	Oczekiwana strata kredytowa w horyzoncie dożywotnym
Koszyk 3	Ekspozycje, dla których stwierdzono utratę wartości	

Ponadto aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia (tj. aktywa z rozpoznaną utratą wartości na dzień nabycia lub udzielenia), traktowane są jako POCI we wszystkich następujących okresach do momentu ich wyksięgowania. Zasada ta obowiązuje nawet wtedy, gdy w międzyczasie doszło do uzdrowienia aktywa. Innymi słowy, aktywa raz rozpoznane jako POCI pozostają w tym statusie niezależnie od przyszłych zmian szacunków dotyczących generowanych przez nie przepływów pieniężnych. W przypadku instrumentów o statusie POCI straty kredytowe ujmowane są w wysokości life-time ECL przez cały okres życia tych instrumentów.

Kalkulacja oczekiwanych strat kredytowych

Kalkulacja oczekiwanych strat kredytowych w horyzoncie dożywotnym wymaga zastosowania wieloletnich parametrów ryzyka. Na potrzeby kalkulacji straty kredytowej zgodnie z MSSF 9 Bank porównuje przepływy pieniężne, które powinien otrzymać zgodnie z umową z kredytobiorcą z szacowanymi przez Bank przepływami, które spodziewa się otrzymać. Tę różnicę Bank dyskontuje pierwotną efektywną stopą procentową, a w przypadku aktywów POCI – pierwotną efektywną stopą procentową skorygowaną o ryzyko kredytowe.

Oczekiwane straty kredytowe wyznaczone są w okresie kontraktowej wymagalności z wyjątkiem produktów spełniających kryteria MSSF 9 par. 5.5.20, dla których Bank wyznacza oczekiwane straty w okresie, w którym jest narażony na ryzyko kredytowe (tj. w ekonomicznym okresie zapadalności).

Metodyka kalkulacji parametrów grupowych – PD, RR oraz EAD.

Wieloletnie parametry PD stanowią ocenę prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia default w kolejnych rocznych interwałach w okresie dożywotnym. Wieloletnia krzywa PD dla danej ekspozycji uzależniona jest od bieżącej wartości parametru 12M PD (i właściwej klasy ratingowej) wyznaczonej w oparciu o wewnętrzne modele PD Banku. W procesie estymacji Bank:

- estymuje nieobciążone parametry PD bez uwzględnienia dodatkowych marż konserwatywności (MSSF 9 par. 5.5.17(a)),
- uwzględnia bieżące jak i prognozowane warunki makroekonomiczne (MSSF 9 par. 5.5.17(c)).

Kalkulacja oczekiwanych stóp odzysku (RR) oparta jest o model „poolowy”, w którym w ramach homogenicznych grup kalkulowane są średnie wartości miesięcznych odzysków warunkowo względem miesiąca od identyfikacji default (MISD). Homogeniczne grupy rachunków zostały wyodrębnione na podstawie następujących charakterystyk:

- typu kredytobiorcy,
- typu produktu,
- przedziałów wartości parametru LTV (dla kredytów hipotecznych i pożyczek mieszkaniowych).

W ramach zdefiniowanych homogenicznych grup kalkulowane są średnie miesięczne stopy odzysku, na które składają się spłaty i odzyski z windykacji wynikające zarówno z części zabezpieczonej jak i niezabezpieczonej ekspozycji, ważone wartością zaległego kapitału obserwowaną na początek danego MSD.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dla produktów, dla których jest dostępny harmonogram spłat Bank wyznacza wartość ekspozycji na moment wystąpienia default (EAD, Exposure at Default) oraz kapitału na moment wystąpienia default (PAD, Principal at Default) w okresie dożywnym (tj. dla przyszłych spłat) bazując na kontraktowych harmonogramach płatności oraz uwzględniając następujące efekty:

- efekt zaległych rat kapitału i odsetek związany z oczekiwanym brakiem płatności ostatnich rat przed wystąpieniem defaultu,
- efekt występowania zaległych płatności (kapitału i odsetek) na datę kalkulacji rezerwy,
- efekt rozliczenia korekty z tytułu ESP w czasie.

Dla produktów, dla których nie jest dostępny harmonogram spłat Bank wyznacza wartości wieloletnich EAD i PAD wykorzystując parametry CCF (Credit Conversion Factor) oraz PADf (PAD factor). Parametr CCF, stanowiący oszacowanie procentu wykorzystania pozostałej części limitu w okresie 12 miesięcy przed oczekiwanym momentem wystąpienia zdarzenia default, wykorzystywany jest do wyznaczenia oczekiwanej wartości parametrów PAD i EAD w okresie 12M od daty referencyjnej. Parametr PADf wykorzystywany jest do wyznaczenia oczekiwanej wartości parametrów PAD i EAD od 12M po dacie referencyjnej do daty zapadalności rachunku.

Dla ekspozycji, dla których nie jest możliwe wyznaczenie parametrów ryzyka na podstawie wewnętrznych modeli, Bank przyjmuje podejście polegające na zastosowaniu parametrów z innych portfeli o zbliżonych charakterystykach.

Modele i parametry wykorzystywane do tworzenia odpisów są poddawane okresowej walidacji.

Kryterium niskiego ryzyka kredytowego

Zgodnie z par. 5.5.10 Standardu MSSF 9 ekspozycje, które na datę sprawozdawczą są uznawane za ekspozycje o niskim ryzyku kredytowym, mogą pozostać w Koszyku 1, niezależnie od skali względnego pogorszenia jakości kredytowej od momentu początkowego ujęcia. Zgodnie z par. B.5.5.22 standardu MSSF 9 ryzyko kredytowe instrumentu finansowego uznaje się za niskie gdy:

- instrument finansowy wiąże się z niskim ryzykiem niewykonania zobowiązania,
- pożyczkobiorca ma wysoką krótkoterminową zdolność spełniania swych obowiązków w zakresie wynikającym z umowy,
- niekorzystne zmiany warunków gospodarczych i biznesowych w dłuższej perspektywie mogą – lecz nie muszą – ograniczyć zdolność pożyczkobiorcy do wypełniania jego obowiązków w zakresie wynikającym z umowy.

Bank stosuje kryterium niskiego ryzyka kredytowego (Low Credit Risk) dla trzech portfeli: ekspozycji wobec banków, ekspozycji wobec jednostek samorządu terytorialnego oraz ekspozycji wobec Skarbu Państwa i NBP.

Aktywa finansowe ze zidentyfikowanym istotnym wzrostem ryzyka kredytowego

Aktywa finansowe, dla których na datę bilansową Bank zidentyfikuje istotny wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia, klasyfikowane są do Koszyka 2. Bank uznaje, że dla danego aktywa został zidentyfikowany istotny wzrost ryzyka kredytowego, jeśli zostanie spełnione kryterium ilościowe lub jakościowe lub jeśli przeterminowanie przekroczy 30 dni, przy czym wystąpienie danego kryterium jest weryfikowane na poziomie ekspozycji.

Kryteria ilościowe

Biorąc pod uwagę wymogi standardu, Bank zdefiniował trzy podstawowe charakterystyki modelu ilościowego:

- miarę, na podstawie której dokonywana jest alokacja do koszyków,
- miarę istotności pogorszenia jakości kredytowej,
- kwantyfikację poziomu istotnego pogorszenia.

Miarę, na podstawie której dokonywana jest alokacja do koszyków, Bank wyznaczył jako stosunek:

- bieżącej oceny ryzyka kredytowego określonej jako dożywnie PD w horyzoncie od daty sprawozdawczej do daty zapadalności wyznaczone na podstawie charakterystyk obowiązujących na datę sprawozdawczą,
- pierwotnej oceny ryzyka kredytowego określonej jako dożywnie PD w okresie od daty sprawozdawczej do daty zapadalności wyznaczone na podstawie charakterystyk obowiązujących na datę początkowego ujęcia.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ocena istotnego pogorszenia ryzyka kredytowego przeprowadzana jest przez porównanie obserwowanej wartości relatywnej zmiany w ocenie ryzyka z wartością teoretyczną, która stanowi próg, powyżej którego Bank uznaje iż nastąpiło istotne pogorszenie ryzyka kredytowego.

Próg alokacji na poziomie pojedynczej ekspozycji wyznaczany jest poprzez model statystyczny w oparciu m.in. o informacje na temat oceny ryzyka kredytowego na datę początkowego ujęcia oraz czas od daty początkowego ujęcia ekspozycji.

Kryteria jakościowe

W wyniku przeprowadzanego przez Bank procesu monitoringu identyfikowane są kryteria jakościowe alokacji do Koszyka 2 takie jak:

- wystąpienie opóźnienia w spłacie powyżej 30 dni (30 DPD),
- wystąpienie statusu forbearance,
- ekspozycja znajduje się na liście Watch.

Poza powyższymi, Bank określił szereg specyficznych kryteriów jakościowych dla różnych typów portfeli, takich jak między innymi zmiany wewnętrznej oceny ratingowej Banku specyficznej dla klientów danego segmentu, zmiany klas nadzorczych dla wybranych segmentów (np. specjalistyczne finansowanie), sygnały ostrzegawcze identyfikowane w systemie służącym do monitorowania i zarządzania ryzykiem kredytowym bądź wyniki indywidualnego monitoringu.

Aktywa finansowe ze zidentyfikowaną utratą wartości

Aktywa finansowe, dla których na datę bilansową Bank zidentyfikował wystąpienia zdarzenia default klasyfikowane są do koszyka 3. Bank uznaje, że dla danego aktywa został zidentyfikowany default, jeśli wystąpiła co najmniej jedna z przesłanek:

- kwota zaległości powyżej zadanego progu materialności przez ponad 90 dni,
- ekspozycja w trakcie procesu restrukturyzacji,
- zajęcie indywidualnej przesłanki utraty wartości.

Dla segmentów SME i korporacyjnego default jest identyfikowany na poziomie klienta, natomiast dla segmentu detalicznego na poziomie klienta/grupy produktowej. Kryterium dni i kwoty opóźnień również definiowane jest na poziomie identyfikacji. Analogicznie, jeżeli dla którejkolwiek z umów w ramach agregowanej grupy zaszła przesłanka default, wszystkie umowy z tej grupy traktowane są jako default. Bank stosuje 6-miesięczny okres kwarantanny obowiązujący od momentu ustania wszystkich przesłanek default.

Uwzględnienie oczekiwań odnośnie przyszłych warunków makroekonomicznych

MSSF 9 nakłada na Bank obowiązek uwzględnienia oczekiwań w zakresie sytuacji makroekonomicznej w kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych. Zgodnie z wymogiem MSSF 9 par. 5.5.4, Bank koryguje parametry ryzyka w celu uwzględnienia prognozowanych przyszłych informacji makroekonomicznych (takich jak: PKB, stopa bezrobocia, WIBOR, kursy walutowe, inflacja), dla portfeli, dla których zidentyfikował zależność. Źródłem informacji o wartościach czynników makroekonomicznych są prognozy sporządzane przez analityków ekonomicznych Banku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższe tabele przedstawiają zmiany poziomu odpisów oraz wartości bilansowej brutto aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik w podziale na klasy aktywów finansowych:

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
NALEŻNOŚCI OD BANKÓW WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 1.01.2018	2 692 160	1 071	21 014	113	-	2 714 358
Transfer do Koszyka 1	150	-149	-	-1	-	-
Transfer do Koszyka 2	-141	179	-	-38	-	-
Transfer do Koszyka 3	-3	-48	-	51	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	1 545 108	-	-	-	-	1 545 108
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-827 088	-288	-	-31	-	-827 407
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-4 943	-	-	-4 943
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	177 078	-7	-6 723	-10	-	170 338
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 30.06.2018	3 587 264	758	9 348	84	-	3 597 454
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	295	-	21 127	-	-	21 422
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	361	-	-	-	-	361
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-235	-	-	-	-	-235
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-4 943	-	-	-4 943
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	412	-	-	-	-	412
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	944	-	-6 837	-	-	-5 893
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 30.06.2018	1 777	-	9 347	-	-	11 124

(*) W tym wartość odsetek umownych podlegających częściowemu odpisaniu w kwocie 4 943 tys. zł.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 1.01.2018	90 774 367	20 855 774	7 104 498	3 325 887	49 262	122 109 788
Transfer do Koszyka 1	2 211 242	-2 206 961	-12	-4 269	-	-
Transfer do Koszyka 2	-4 771 554	4 977 223	-1 757	-203 912	-	-
Transfer do Koszyka 3	-258 629	-422 439	260 959	420 109	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	15 793 567	-	-	-	-	15 793 567
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-10 946 995	-2 116 085	-162 367	-123 362	-	-13 348 809
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-2 702 458	-1 207 865	-7	-3 910 330
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	599 119	142 110	672 137	-80 983	3 433	1 335 816
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 30.06.2018	93 401 117	21 229 622	5 171 000	2 125 605	52 688	121 980 032
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	375 984	646 291	5 335 611	2 792 920	37 157	9 187 963
Transfer do Koszyka 1	66 179	-64 003	-7	-2 169	-	-
Transfer do Koszyka 2	-25 423	123 499	-229	-97 847	-	-
Transfer do Koszyka 3	-24 437	-54 559	22 723	56 273	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	85 505	-	-	-	-	85 505
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-48 960	-24 461	-24 674	-	-	-98 095
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-2 702 458	-1 207 865	-7	-3 910 330
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	-79 567	104 186	102 936	134 425	-7 197	254 783
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	19 662	10 292	562 752	-47 028	-6 208	539 470
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 30.06.2018	368 943	741 245	3 296 654	1 628 709	23 745	6 059 296

(*) W tym wartość odsetek umownych podlegających częściowemu odpisaniu w kwocie 3 694 253 tys. zł.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ						
WARTOŚĆ BILANSOWA						
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 1.01.2018	1 841 682	-	-	-	-	1 841 682
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	-	-	-	-	-	-
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-503 301	-	-	-	-	-503 301
Aktywa finansowe spisane z bilansu						
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	50 155	-	-	-	-	50 155
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 30.06.2018	1 388 536	-	-	-	-	1 388 536
ODPIS (*)						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	26 065	-	-	-	-	26 065
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	-	-	-	-	-	-
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-2 629	-	-	-	-	-2 629
Aktywa finansowe spisane z bilansu						
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	-6 987	-	-	-	-	-6 987
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	1	-	-	-	-	1
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 30.06.2018	16 450	-	-	-	-	16 450

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez kapitał jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 1.01.2018	11 412 837	-	30 031	-	-	11 442 868
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	711 909	-	-	-	-	711 909
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-1 629 412	-	-	-	-	-1 629 412
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-	-	-	-	-	-
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	70 642	-	1 112	-	5 669	77 423
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 30.06.2018	10 565 976	-	31 143	-	5 669	10 602 788
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	27 589	-	30 031	-	-	57 620
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	1 923	-	-	-	-	1 923
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-191	-	-	-	-	-191
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-	-	-	-	-	-
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	4 471	-	-	-	-5 669	-1 198
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	231	-	1 112	-	5 669	7 012
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 30.06.2018	34 023	-	31 143	-	-	65 166

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ						
WARTOŚĆ BILANSOWA						
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 1.01.2018	37 891 326	-	-	-	-	37 891 326
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	65 648 157	-	-	-	-	65 648 157
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-73 490 272	-	-	-	-	-73 490 272
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-	-	-	-	-	-
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	579 901	-	-	-	-	579 901
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 30.06.2018	30 629 112	-	-	-	-	30 629 112
ODPIS (*)						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	24 213	-	-	-	-	24 213
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	11 831	-	-	-	-	11 831
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-803	-	-	-	-	-803
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-	-	-	-	-	-
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	-5 682	-	-	-	-	-5 682
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-1	-	-	-	-	-1
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 30.06.2018	29 558	-	-	-	-	29 558

(*) Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez kapitał jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej papierów wartościowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Praktyki “forbearance”

Proces identyfikacji ekspozycji „forborne” nie uległ zmianie w stosunku do zasad opisanych w jednostkowym sprawozdaniu finansowym Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017.

Udział ekspozycji forborne w portfelu kredytowym Banku

	30.06.2018					31.12.2017	
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA			
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, w tym:	93 032 174	20 488 377	1 874 345	496 897	28 943	115 920 736	128 873 178
Ekspozycje forborne brutto	491 419	204 562	3 118 582	354 960	488	4 170 011	3 865 242
Odpis z tytułu utraty wartości	-6 543	-19 698	-1 803 237	-188 526	-352	-2 018 356	-1 741 687
Ekspozycje forborne netto	484 876	184 864	1 315 345	166 434	136	2 151 655	2 123 555
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg wartości godziwej przez kapitał, w tym:	1 388 536	-	-	-	-	1 388 536	X
Ekspozycje forborne	-	-	-	-	-	-	X
Odpis z tytułu utraty wartości (*)	-	-	-	-	-	-	X
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg wartości godziwej przez wynik, w tym:						335 242	X
Ekspozycje forborne						1 898	X

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez kapitał jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kredyty w CHF dla ludności

Bank Pekao S.A. nie udziela kredytów w CHF dla ludności od 2003 roku. Niemal cały portfel kredytów w CHF dla ludności był udzielony przed sierpniem 2006 roku przez Bank BPH S.A., a następnie przejęty przez Bank Pekao S.A. w wyniku połączenia.

Poniższa tabela przedstawia strukturę i jakość portfela kredytów w CHF dla ludności.

Struktura kredytów w CHF dla ludności

	30.06.2018				31.12.2017		
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA			
Wartość bilansowa brutto ekspozycji, w tym:	176	2 995 723	28 362	130 944	-	3 155 205	3 169 019
ekspozycje denominowane w CHF	176	2 978 437	28 362	130 161	-	3 137 136	3 149 127
ekspozycje indeksowane do CHF	-	17 286	-	783	-	18 069	19 892
Odpisy aktualizujące wartość ekspozycji, w tym:	-1	-39 888	-13 311	-64 380	-	-117 580	-74 068
ekspozycje denominowane w CHF	-1	-39 786	-13 311	-64 052	-	-117 150	-73 782
ekspozycje indeksowane do CHF	-	-102	-	-328	-	-430	-286
Wartość bilansowa netto ekspozycji, w tym:	175	2 955 835	15 051	66 564	-	3 037 625	3 094 951
ekspozycje denominowane w CHF	175	2 938 651	15 051	66 110	-	3 019 987	3 075 345
ekspozycje indeksowane do CHF	-	17 184	-	454	-	17 638	19 606

Na dzień 30 czerwca 2018 roku średnie LTV dla portfela kredytów hipotecznych w CHF dla ludności należącego do Banku wyniosło 44,6% (na 31 grudnia 2017 roku 45,7%), przy średnim wskaźniku LTV dla całego portfela wynoszącym 62,5% (na 31 grudnia 2017 roku 64,3%).

Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych

Ujawnienia w tabelach poniżej obejmują aktywa i zobowiązania finansowe, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania, niezależnie od tego, czy są one kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Bank to:

- umowy ramowe ISDA oraz inne umowy ramowe dotyczące instrumentów pochodnych,
- globalne umowy ramowe (GMRA) dotyczące transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Bank nie spełniają kryteriów kompensowania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Zapisy takich porozumień dają bowiem prawo do kompensaty ujętych kwot, które jest wykonalne tylko w przypadkach niewywiązania się z płatności, niewypłacalności lub upadłości jednego z kontrahentów. Na dzień bilansowy nie wystąpiły przypadki kompensaty aktywów i zobowiązań finansowych z tytułu wymienionych porozumień.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Bank otrzymał i złożył zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających i płynnych papierów wartościowych w odniesieniu do następujących transakcji:

- instrumentów pochodnych,
- transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Zabezpieczenia te ustanowione są na standardowych warunkach branżowych. Zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających wynikają m.in. z tzw. Credit Support Annex (CSA) – stanowiących załącznik do umów ramowych ISDA.

Papiery wartościowe otrzymane/złożone jako zabezpieczenie w ramach transakcji z przyrzeczeniem odkupu mogą być zastawione lub sprzedane na czas trwania transakcji, ale muszą być oddane w dacie zapadalności transakcji. Warunki umów również dają prawo każdej ze stron transakcji do rozwiązania powiązanych transakcji w przypadku braku możliwości zwrotu zabezpieczenia.

Aktywa i zobowiązania finansowe, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania i które mogą potencjalnie podlegać kompensacie w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

30.06.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE	
AKTYWA FINANSOWE				
Instrumenty pochodne	1 179 982	-793 513	-226 796	159 673
RAZEM	1 179 982	-793 513	-226 796	159 673

30.06.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE	
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE				
Instrumenty pochodne	2 186 230	-1 101 312	-965 764	119 154
RAZEM	2 186 230	-1 101 312	-965 764	119 154

31.12.2017	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE	
AKTYWA FINANSOWE				
Instrumenty pochodne	1 330 858	-897 385	-265 808	167 665
RAZEM	1 330 858	-897 385	-265 808	167 665

31.12.2017	WARTOŚĆ BILANSOWA ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE	
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE				
Instrumenty pochodne	2 582 790	-1 472 267	-954 537	155 986
RAZEM	2 582 790	-1 472 267	-954 537	155 986

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ujawnione powyżej wartości aktywów i zobowiązań finansowych prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej:

- aktywa i zobowiązania finansowe z tytułu instrumentów pochodnych – na bazie wartości godziwej,
- aktywa i zobowiązania finansowe z tytułu transakcji zakupu/sprzedży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu – na bazie wartości według zamortyzowanego kosztu.

Rekoncylacja wartości bilansowej aktywów i zobowiązań finansowych, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania, z wartościami prezentowanymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

30.06.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO	POZYCJA SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI ZE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI NIE PODLEGAJĄCYCH UJAWNIENIU W NOCIE DOTYCZĄCEJ KOMPENSOWANIA	NOTA
AKTYWA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	1 138 709	Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 240 897	102 188	25
	41 273	Instrumenty zabezpieczające	144 476	103 203	27
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	1 179 279	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 455 331	276 052	25
	1 006 951	Instrumenty zabezpieczające	1 012 635	5 684	27

31.12.2017	WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO	POZYCJA SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI ZE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI NIE PODLEGAJĄCYCH UJAWNIENIU W NOCIE DOTYCZĄCEJ KOMPENSOWANIA	NOTA
AKTYWA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	1 254 062	Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 351 344	97 282	25
	76 796	Instrumenty zabezpieczające	259 396	182 600	27
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	1 724 385	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	2 036 928	312 543	25
	858 405	Instrumenty zabezpieczające	862 331	3 926	27

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

6.2 Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe księgi handlowej

Model pomiaru ryzyka rynkowego nie uległ istotnym zmianom w stosunku do opisanego w sprawozdaniu finansowym Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017.

Kształtowanie się ekspozycji ryzyka rynkowego portfela handlowego Banku w ujęciu miary Value at Risk w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku oraz w 2017 roku przedstawiają poniższe tabele:

	30.06.2018	WIELKOŚĆ MINIMALNA	WIELKOŚĆ ŚREDNIA	WIELKOŚĆ MAKSYMALNA
ryzyko walutowe	33	9	164	1 232
ryzyko stopy procentowej	815	472	1 033	1 722
Portfel handlowy	792	488	1 068	2 384

	31.12.2017	WIELKOŚĆ MINIMALNA	WIELKOŚĆ ŚREDNIA	WIELKOŚĆ MAKSYMALNA
ryzyko walutowe	739	13	364	1 918
ryzyko stopy procentowej	791	496	1 013	1 925
Portfel handlowy	1 058	533	1 150	3 030

Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej

Proces zarządzania ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej nie uległ istotnym zmianom w stosunku do opisanego w sprawozdaniu finansowym Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017. Wprowadzono natomiast pewne usprawnienia. W miarach stosowanych na potrzeby zarządzania wewnętrznego w pomiarze EVE uwzględniony został profil ryzyka funduszy własnych oraz dodatkowe scenariusze stóp procentowych zakładające zmianę poziomu i kształtu krzywej dochodowości. Zmieniono też zasady agregacji wyników zakładając brak, bądź ograniczone możliwości kompensacji wyników scenariuszy między poszczególnymi walutami.

W poniższej tabeli przedstawiono wrażliwość kontraktową NII na zmianę stóp procentowych o 100 p.b. oraz wrażliwość EVE na zmianę stóp procentowych o 200 p.b. (scenariusz standardowy nie uwzględniający profilu ryzyka funduszy własnych) według stanu na 30 czerwca 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku.

WRAŻLIWOŚĆ W %	30.06.2018	31.12.2017
NII	-8,61	-8,04
EVE	-4,38	0,65

Ryzyko walutowe

Proces zarządzania ryzykiem walutowym nie uległ istotnym zmianom w stosunku do opisanego w sprawozdaniu finansowym Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017.

Kształtowanie się ryzyka walutowego Banku w ujęciu miary Value at Risk i pozycji walutowej przedstawiają poniższe tabele.

Value at Risk

WALUTA	30.06.2018	31.12.2017
Waluty razem (*)	322	782

(*) VaR zaprezentowany w pozycji „Waluty razem” stanowi obliczenie wielkości VaR dla całego portfela, a więc uwzględnia zależności korelacyjne pomiędzy walutami.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Pozycja walutowa

30.06.2018	OPERACJE BILANSOWE		OPERACJE POZABILANSOWE - INSTRUMENTY POCHODNE		POZYCJA NETTO
	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA	POZYCJA DŁUGA	POZYCJA KRÓTKA	
EUR	19 678 744	17 857 099	11 216 848	12 980 083	58 410
USD	4 944 915	8 444 327	8 136 721	4 639 323	-2 014
CHF	3 128 038	558 116	4 226 454	6 800 992	-4 616
GBP	269 738	944 857	895 688	219 777	792
HUF	281 513	308 751	155 378	128 241	-101
NOK	200 161	42 706	30 935	188 928	-538
CZK	56 426	41 529	149 057	164 059	-105
Pozostałe waluty	159 266	239 716	223 332	141 303	1 579
RAZEM	28 718 801	28 437 101	25 034 413	25 262 706	53 407

31.12.2017	OPERACJE BILANSOWE		OPERACJE POZABILANSOWE - INSTRUMENTY POCHODNE		POZYCJA NETTO
	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA	POZYCJA DŁUGA	POZYCJA KRÓTKA	
EUR	17 972 461	18 576 246	12 845 293	12 286 334	-44 826
USD	4 764 950	8 140 879	9 031 037	5 582 828	72 280
CHF	3 189 863	596 078	4 130 033	6 726 102	-2 284
GBP	267 299	946 157	786 010	104 930	2 222
CZK	188 269	336 573	158 242	9 956	-18
Pozostałe waluty	326 178	229 077	147 429	243 119	1 411
RAZEM	26 709 020	28 825 010	27 098 044	24 953 269	28 785

6.3 Ryzyko płynności

Proces zarządzania ryzykiem płynności nie uległ istotnym zmianom w stosunku do opisanego w sprawozdaniu finansowym Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017.

Tabele poniżej przedstawiają urealnioną lukę płynności oraz strukturę terminową zobowiązań finansowych.

Urealniona luka płynności

30.06.2018	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
Aktywa bilansowe	37 469 072	4 567 656	25 750 548	54 951 720	56 042 528	178 781 524
Pasywa bilansowe	14 724 318	7 714 492	21 125 268	17 512 642	117 704 804	178 781 524
Zobowiązania/należności pozabilansowe (netto)	-5 927 256	-1 028 606	207 939	2 804 911	3 201 317	-741 695
Luka okresowa	16 817 498	-4 175 442	4 833 219	40 243 989	-58 460 959	-741 695
Luka skumulowana	-	12 642 056	17 475 275	57 719 264	-741 695	-

31.12.2017	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
Aktywa bilansowe	41 971 214	4 892 595	26 563 183	52 608 083	56 041 933	182 077 008
Pasywa bilansowe	18 924 004	10 491 005	23 885 964	20 324 418	108 451 617	182 077 008
Zobowiązania/należności pozabilansowe (netto)	-6 214 174	-132 591	77 116	2 437 234	3 158 279	-674 136
Luka okresowa	16 833 036	-5 731 001	2 754 335	34 720 899	-49 251 405	-674 136
Luka skumulowana	-	11 102 035	13 856 370	48 577 269	-674 136	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Struktura zobowiązań finansowych według umownych terminów zapadalności

30.06.2018	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA BILANSOWE (*)						
Zobowiązania wobec banków (**)	2 284 035	56 659	178 216	754 660	509 651	3 783 221
Zobowiązania wobec klientów	109 728 225	14 710 570	18 983 368	801 973	477 068	144 701 204
Emisje własne	371 971	482 780	311 227	261 784	-	1 427 762
Zobowiązania podporządkowane	-	-	41 612	203 837	1 527 848	1 773 297
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	-	-	11 119	38 432	376 352	425 903
Razem	112 384 231	15 250 009	19 525 542	2 060 686	2 890 919	152 111 387
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE (*)						
Udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	35 209 636	-	-	-	-	35 209 636
Udzielone zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	16 719 877	-	-	-	-	16 719 877
Razem	51 929 513	-	-	-	-	51 929 513

31.12.2017	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA BILANSOWE (*)						
Zobowiązania wobec banków (**)	1 928 108	17 075	1 931	573 489	984 799	3 505 402
Zobowiązania wobec klientów	113 202 543	15 231 425	18 373 399	411 396	34 176	147 252 939
Emisje własne	162 449	311 588	947 126	62 145	-	1 483 308
Zobowiązania podporządkowane	-	-	35 606	180 573	1 526 158	1 742 337
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	309 328	160 120	469 448
Razem	115 293 100	15 560 088	19 358 062	1 536 931	2 705 253	154 453 434
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE (*)						
Udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	34 677 534	-	-	-	-	34 677 534
Udzielone zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	13 658 150	-	-	-	-	13 658 150
Razem	48 335 684	-	-	-	-	48 335 684

(*) Dla zobowiązań bilansowych, udzielonych zobowiązań pozabilansowych dotyczących finansowania oraz udzielonych zobowiązań gwarancyjnych kwoty ekspozycji zostały przypisane najwcześniejszym tenorom, w których na podstawie zawartych przez Bank umów możliwy jest wypływ środków z Banku. Jednakże w rzeczywistości oczekiwane przez Bank wypływy środków są istotnie niższe niż wynikałoby to z powyższego zestawienia. Dzieje się tak ze względu na znaczną dywersyfikację zobowiązań względem klientów oraz stadium życia poszczególnych umów. Monitorowanie i zarządzanie ryzykiem wypływu środków odbywa się w Banku w sposób ciągły. Bank szacuje również bardziej prawdopodobne wypływy, które zostały odzwierciedlone w tabelach opisanych jako „Urealniona luka płynności”.

(**) Łącznie z Bankiem Centralnym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Przepływy finansowe dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych

Poniżej przedstawiono zobowiązania oraz przepływy finansowe dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych odpowiednio w kwotach netto i brutto.

Do pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach netto Bank zalicza:

- Swapy stopy procentowej (IRS),
- Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA),
- Opcje walutowe i opcje na złoto,
- Opcje na stopę procentową (Cap / Floor),
- Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych,
- Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych.

Do pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach brutto Bank zalicza:

- Walutowe swapy stopy procentowej (CIRS),
- Forwardy walutowe,
- Swapy walutowe (FX-Swap),
- Forwardy na papiery wartościowe.

Zobowiązania z tytułu pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach netto

	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
30.06.2018	64 744	122 523	324 661	601 028	223 759	1 336 715
31.12.2017	32 892	27 031	649 422	837 586	285 318	1 832 249

Przepływy dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach brutto

	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
30.06.2018						
Wpływy	21 058 591	4 946 924	8 714 923	6 664 878	2 212 821	43 598 137
Wypływy	21 164 033	5 014 710	9 011 624	6 898 335	2 377 658	44 466 360
31.12.2017						
Wpływy	21 026 914	8 869 804	6 701 203	7 126 694	2 837 283	46 561 898
Wypływy	21 031 547	8 907 287	6 812 217	7 504 531	2 923 301	47 178 883

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

6.4 Ryzyko operacyjne

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym nie uległ istotnym zmianom w stosunku do opisanego w sprawozdaniu finansowym Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku.

6.5 Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej w jednostkowym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku

Wycena do wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których dostępne są wartości rynkowe z aktywnego rynku, opiera się na rynkowych kwotowaniach danego instrumentu (mark-to-market).

Wycena do wartości godziwej pozagiełdowych instrumentów pochodnych oraz instrumentów cechujących się ograniczoną płynnością (tj. dla których wartości kwotowań rynkowych są nieosiągalne regularnie) dokonywana jest na podstawie kwotowań innych instrumentów aktywnego rynku poprzez ich replikację z wykorzystaniem szeregu technik wyceny, w tym szacowania wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych (mark-to-model).

Na 30 czerwca 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku Bank dokonał klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej na trzy kategorie według następującej hierarchii:

- Poziom 1: wycena mark-to-market, dotyczy papierów wartościowych kwotowanych na aktywnym rynku,
- Poziom 2: wycena mark-to-model z parametryzacją modeli na podstawie kwotowań z aktywnego rynku dla danego typu instrumentu, dotyczy niepłynnych papierów skarbowych, komunalnych, korporacyjnych oraz Banku Centralnego, liniowych i nieliniowych instrumentów pochodnych rynków stopy procentowej (w tym transakcji terminowych na papiery wartościowe), kapitałowych, towarowych oraz wymiany walut, za wyjątkiem tych przypadków, które spełniają kryteria przynależności do Poziomu 3,
- Poziom 3: wycena mark-to-model z częściową parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka, dotyczy kredytów i pożyczek, korporacyjnych i komunalnych papierów wartościowych oraz liniowych i nieliniowych instrumentów pochodnych rynków stopy procentowej, kapitałowych, towarowych oraz wymiany walut, dla których wpływ nieobserwowalnych parametrów (np. czynników ryzyka kredytowego) na wycenę jest uznawany za istotny.

Wycena do wartości godziwej wykonywana jest bezpośrednio przez jednostkę organizacyjną w ramach Pionu Zarządzania Ryzykami, niezależną od jednostek zawierających transakcje. Metodyka wyceny do wartości godziwej, w tym zmiany jej parametryzacji, podlegają akceptacji przez Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka (ALCO). Adekwatność metod wyceny podlega bieżącej analizie oraz cyklicznym przeglądom w ramach zarządzania ryzykiem modeli. W ramach tej samej jednostki organizacyjnej wykonywana jest ocena adekwatności oraz istotności czynników ryzyka w zakresie przypisania modeli wycen do odpowiedniego poziomu hierarchii wyceny do wartości godziwej zgodnie z ustalonymi zasadami klasyfikacji.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zestawienie aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej w podziale na poziomy hierarchii wyceny do wartości godziwej

30.06.2018	POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3	RAZEM
Aktywa:	20 012 652	8 680 944	6 682 952	35 376 548
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 150 639	217 093	26 728	1 394 460
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	-	1 239 258	1 639	1 240 897
- Banki	-	701 069	1 639	702 708
- Klienci	-	538 189	-	538 189
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	144 476	-	144 476
- Banki	-	41 273	-	41 273
- Klienci	-	103 203	-	103 203
Papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez kapitał	18 862 013	7 080 117	4 930 807	30 872 937
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg wartości godziwej przez kapitał	-	-	1 388 536	1 388 536
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg wartości godziwej przez wynik	-	-	335 242	335 242
Zobowiązania:	425 903	2 467 966	-	2 893 869
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	425 903	-	-	425 903
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	-	1 455 331	-	1 455 331
- Banki	-	621 501	-	621 501
- Klienci	-	833 830	-	833 830
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	1 012 635	-	1 012 635
- Banki	-	1 006 951	-	1 006 951
- Klienci	-	5 684	-	5 684

31.12.2017	POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3	RAZEM
Aktywa:	19 692 416	16 185 012	727 252	36 604 680
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 624 890	95 667	14 211	1 734 768
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	-	1 350 126	1 218	1 351 344
- Banki	-	914 417	1 218	915 635
- Klienci	-	435 709	-	435 709
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	259 396	-	259 396
- Banki	-	76 796	-	76 796
- Klienci	-	182 600	-	182 600
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	18 067 526	14 479 823	711 823	33 259 172
Zobowiązania:	456 510	2 912 197	-	3 368 707
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	456 510	12 938	-	469 448
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	-	2 036 928	-	2 036 928
- Banki	-	822 329	-	822 329
- Klienci	-	1 214 599	-	1 214 599
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	862 331	-	862 331
- Banki	-	858 274	-	858 274
- Klienci	-	4 057	-	4 057

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiana stanu wartości godziwej aktywów finansowych, dla których Bank stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3

I PÓŁROCZE 2018	AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	AKTYWA Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ
Stan na początek okresu	14 211	1 218	-	-	711 823
Zastosowanie MSSF 9 po raz pierwszy	-	-	1 841 682	365 137	4 360 232
Stan na początek okresu – przekształcony	14 211	1 218	1 841 682	365 137	5 072 055
Zwiększenia, w tym:	197 226	421	61 575	4 786	55 921
Reklasyfikacja	392	-	-	-	-
Transakcje zawarte w 2018 r.	-	-	-	1 872	-
Zakup	196 442	-	-	-	37 940
Przychód z instrumentów finansowych	392	421	61 575	2 914	17 981
ujęty w rachunku zysków i strat	392	421	21 856	2 914	16 966
ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	39 719	-	1 015
Zmniejszenia, w tym:	-184 709	-	-514 721	-34 681	-197 169
Reklasyfikacja	-	-	-	-	-52 339
Rozliczenie / wykup	-448	-	-11 340	-29 647	-26 054
Sprzedaż	-183 988	-	-503 381	-	-115 000
Strata z instrumentów finansowych	-273	-	-	-5 034	-3 776
ujęta w rachunku zysków i strat	-273	-	-	-5 034	-
ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	-	-	-3 776
Stan na koniec okresu	26 728	1 639	1 388 536	335 242	4 930 807
Niezrealizowany wynik na instrumentach finansowych utrzymywanych w portfelu na koniec okresu, ujęty w :	-124	421	60 537	-2 120	9 650
Rachunku zysków i strat w pozycji:	-124	421	20 818	-2 120	11 338
wynik z tytułu odsetek	146	-	16 571	-5 034	11 338
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-	-	4 247	-	-
wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	-270	421	-	2 914	-
Innych składnikach całkowitych dochodów	-	-	39 719	-	-1 688

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiana stanu wartości godziwej aktywów finansowych, dla których Bank stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3

2017	AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	AKTYWA Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	PAPIERY WARTOŚCIOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY
Stan na początek okresu	66 113	-	317 481
Zwiększenia, w tym:	1 388 818	2 353	717 283
Reklasyfikacja	-	-	674 519
Zakup	1 387 394	-	-
Rozliczenie	-	-	-
Transakcje pochodne zawarte w 2017	-	2 353	-
Przychód z instrumentów finansowych	1 424	-	42 764
ujęty w rachunku zysków i strat	1 424	-	41 152
ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	1 612
Zmniejszenia, w tym:	-1 440 720	-1 135	-322 941
Reklasyfikacja	-	-	-
Rozliczenie / wykup	-1 020	-	-290 030
Sprzedaż	-1 439 693	-	-
Strata z instrumentów finansowych	-7	-1 135	-32 911
ujęta w rachunku zysków i strat	-7	-1 135	-9 955
ujęta w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	-22 956
Stan na koniec okresu	14 211	1 218	711 823
Niezrealizowany wynik na instrumentach finansowych utrzymywanych w portfelu na koniec okresu, ujęty w :	400	-1 135	2 853
Rachunku zysków i strat w pozycji:	400	-1 135	23 456
wynik z tytułu odsetek	178	-	23 456
wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	222	-1 135	-
Innych składnikach całkowitych dochodów	-	-	-20 603

Przeniesienie instrumentów między poziomami hierarchii wartości godziwej następuje na podstawie zmian w dostępności kwotowań z aktywnego rynku wg stanu na koniec okresów sprawozdawczych.

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku dokonano następujących przeniesień instrumentów finansowych między poziomami hierarchii wyceny do wartości godziwej:

- z Poziomu 2 do Poziomu 1 przeniesiono obligację skarbową denominowaną w PLN, dla której dostępne były kwotowania na aktywnym rynku,
- z Poziomu 3 do Poziomu 2 przeniesiono obligacje municypalne, dla których dokonano wyceny przy użyciu rynkowych informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych oraz transakcję pochodną rynku kapitałowego z uwagi na brak istotnego wpływu nieobserwowalnego czynnika (korelacji) na wycenę,
- z Poziomu 2 do Poziomu 3 przeniesiono obligacje korporacyjne i municypalne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych na wycenę był istotny oraz transakcje pochodne rynku kapitałowego, dla których wpływ szacowanego parametru (korelacji) miał istotny wpływ na wycenę.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ parametrów estymowanych na wycenę do wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których Bank stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3 na dzień 30 czerwca 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku jest następujący:

AKTYWO/ ZOBOWIĄZANIE FINANSOWE	WARTOŚĆ GODZIWA NA 30.06.2018	TECHNIKA WYCENY	CZYNNIK NIEOBSERWOWALNY	ZAKRES ALTERNATYWNY CZYNNIKÓW (ŚREDNIA WAŻONA)	WPŁYW NA WARTOŚĆ GODZIWA NA 30.06.2018	
					SCENARIUSZA POZYTYWNEGO	SCENARIUSZA NEGATYWNEGO
Korporacyjne i municypalne papiery wartościowe	4 741 972	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	0,67% - 1,18%	51 192	-51 192
Skarbowe papiery wartościowe	17 980	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread do obligacji referencyjnej	0,04% - 0,36%	389	-389
Instrumenty pochodne rynku kapitałowego	1 639	Model Black Scholes	Korelacja	0 - 1	674	-653
Kredyty i pożyczki wyceniane przez wynik finansowy	335 242	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	0,64% - 1,07%	1 984	-1 964
Kredyty i pożyczki wyceniane przez inne dochody całkowite	1 388 536	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	2,01% - 2,42%	3 326	-3 077

AKTYWO/ ZOBOWIĄZANIE FINANSOWE	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2017	TECHNIKA WYCENY	CZYNNIK NIEOBSERWOWALNY	ZAKRES ALTERNATYWNY CZYNNIKÓW (ŚREDNIA WAŻONA)	WPŁYW NA WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2017	
					SCENARIUSZA POZYTYWNEGO	SCENARIUSZA NEGATYWNEGO
Municypalne papiery wartościowe	652 597	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	0,45% - 0,87%	3 856	-3 856
Skarbowe papiery wartościowe	14 211	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread do obligacji referencyjnej	0,09% - 0,46%	448	-448
Instrumenty pochodne rynku kapitałowego	1 218	Model Black Scholes	Korelacja	0 - 1	966	-578

Instrumenty finansowe nie wyceniane w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku

W Banku znajdują się instrumenty finansowe, które w sprawozdaniu nie są prezentowane w wartości godziwej. Wartość godziwa stanowi cenę, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Na 30 czerwca 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku Bank dokonał klasyfikacji szacunków wartości godziwej dla instrumentów nie wycenianych w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na następujących poziomach:

- Poziom 1: wycena mark-to-market, dotyczy skarbowych papierów wartościowych kwotowanych na płynnym rynku,
- Poziom 2: wycena mark-to-model z parametryzacją modeli na podstawie kwotowań z aktywnego rynku dla danego typu instrumentu, dotyczy lokat międzybankowych, dłużnych papierów wartościowych własnej emisji, niepłynnych skarbowych papierów wartościowych, komunalnych, korporacyjnych oraz Banku Centralnego,
- Poziom 3: wycena mark-to-model z częściową parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka, dotyczy korporacyjnych i komunalnych papierów wartościowych oraz kredytów i depozytów, dla których ujęty w modelu wyceny czynnik ryzyka kredytowego (parametr nieobserwowalny) jest na poziomie istotnym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, utrzymywanych według wartości wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości, przyjęto że wartość godziwa jest zgodna z wartością bilansową. Dotyczy to w szczególności środków pieniężnych oraz pozostałych aktywów i zobowiązań finansowych.

Dla kredytów kwotowane wartości rynkowe są nieosiągalne, stąd prezentowane wartości godziwe są ogólnie szacowane przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową pomniejszonych o oczekiwaną stratę kredytową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę na ryzyko płynności oraz bieżącą marżę ze sprzedaży dla danej grupy produktowej kredytu. Marża wyznaczana jest w podziale na grupy produktowe i termin zapadalności.

Dla celów szacowania wartości godziwej kredytów walutowych wykorzystywana jest marża dla kredytów w PLN skorygowana o kwotowania transakcji FX-Swap i basis-swap. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej jako, iż średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat (kredyty w rachunku bieżącym, overdrafty oraz karty kredytowe) przyjmuje się, że wartość godziwa równa jest wartości bilansowej.

Dla depozytów kwotowane wartości rynkowe są nieosiągalne, stąd prezentowane wartości godziwe są ogólnie szacowane przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment przyjęcia depozytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa depozytów terminowych jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę ze sprzedaży. Marża wyznaczana jest na podstawie depozytów przyjętych w ostatnim kwartale w podziale na grupy produktowe i termin zapadalności. W przypadku depozytów krótkoterminowych (depozytów bieżących, overnight oraz w rachunku oszczędnościowym) za wartość godziwą przyjęto wartość bilansową.

Wartość godziwa depozytów i kredytów, za wyjątkiem kredytów gotówkowych oraz hipotecznych udzielonych w walutach PLN i CHF objętych modelem przedpłat, została wyznaczona w oparciu o ich kontraktowe przepływy.

Wycena mark-to-model instrumentów dłużnych własnej emisji opiera się na metodzie dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych. Przepływy zmienne są estymowane na podstawie stawek odpowiednich rynków (zależnie od warunków emisji). Do dyskontowania przepływów pieniężnych, zarówno ustalonych jak i implikowanych przepływów pieniężnych wykorzystywane są stawki międzybankowego rynku pieniężnego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zestawienie aktywów i zobowiązań nie wycenianych w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w podziale na poziomy hierarchii wyceny do wartości godziwej

30.06.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA	WARTOŚĆ GODZIWA	W TYM:		
			POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3
Aktywa					
Kasa, należności od Banku Centralnego	7 926 575	7 925 322	2 657 466	5 267 856	-
Należności od banków	3 586 330	3 584 804	-	1 989 693	1 595 111
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	115 920 736	116 059 624	-	-	116 059 624
Papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	10 537 622	10 568 501	3 990 784	652 960	5 924 757
Aktywa razem	137 971 263	138 138 251	6 648 250	7 910 509	123 579 492
Zobowiązania					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	6 028	6 033	-	-	6 033
Zobowiązania wobec innych banków	3 721 049	3 684 753	-	1 114 846	2 569 907
Zobowiązania wobec klientów	143 453 185	143 688 861	-	648 905	143 039 956
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 418 865	1 416 886	-	1 416 886	-
Zobowiązania podporządkowane	1 257 013	1 257 190	-	1 257 190	-
Zobowiązania razem	149 856 140	150 053 723	-	4 437 827	145 615 896

31.12.2017	WARTOŚĆ BILANSOWA	WARTOŚĆ GODZIWA	W TYM:		
			POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3
Aktywa					
Kasa, należności od Banku Centralnego	5 186 259	5 186 259	2 686 573	2 499 686	-
Należności od banków	2 692 930	2 692 271	-	1 101 094	1 591 177
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	128 873 178	128 024 820	-	8 153 945	119 870 875
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności	3 366 824	3 400 630	3 369 179	31 451	-
Aktywa razem	140 119 191	139 303 980	6 055 752	11 786 176	121 462 052
Zobowiązania					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	6 079	6 080	-	-	6 080
Zobowiązania wobec innych banków	3 438 801	3 433 767	-	671 642	2 762 125
Zobowiązania wobec klientów	146 898 298	147 081 381	-	788 437	146 292 944
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 727 188	2 727 212	-	2 727 212	-
Zobowiązania razem	153 070 366	153 248 440	-	4 187 291	149 061 149

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

7. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	II KWARTAŁ 2018			RAZEM	II KWARTAŁ 2017
	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY		
Z tytułu kredytów i pożyczek oraz pozostałych należności od klientów	1 163 414	8 540	1 952	1 173 906	1 130 804
Z tytułu lokat w innych bankach	11 861	-	-	11 861	20 314
Z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	7 256	-	-	7 256	6 968
Z tytułu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych	74 130	168 788	-	242 918	163 820
Z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających	-	-	34 332	34 332	32 338
Z tytułu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	-	-	3 903	3 903	6 181
Razem	1 256 661	177 328	40 187	1 474 176	1 360 425

	I PÓŁROCZE 2018			RAZEM	I PÓŁROCZE 2017
	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY		
Z tytułu kredytów i pożyczek oraz pozostałych należności od klientów	2 293 572	16 346	3 946	2 313 864	2 220 954
Z tytułu lokat w innych bankach	22 852	-	-	22 852	39 524
Z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	12 076	-	-	12 076	18 715
Z tytułu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych	149 791	350 511	-	500 302	346 403
Z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających	-	-	61 210	61 210	67 043
Z tytułu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	-	-	5 353	5 353	10 036
Razem	2 478 291	366 857	70 509	2 915 657	2 702 675

Koszty z tytułu odsetek

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Z tytułu depozytów klientów	-235 101	-471 398	-226 194	-455 580
Z tytułu depozytów innych banków	-4 675	-8 081	-4 419	-9 214
Z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	-10 077	-17 819	-17 119	-33 840
Z tytułu zaciągniętych kredytów	-2 209	-4 598	-2 629	-5 591
Z tytułu dłużnych papierów wartościowych	-17 189	-33 628	-236	-863
Razem	-269 251	-535 524	-250 597	-505 088

Wykazane powyżej kwoty kosztów odsetkowych dotyczą zobowiązań finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

8. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Z tytułu obsługi rachunków bankowych, zleceń płatniczych oraz operacji gotówkowych	155 676	306 671	150 443	301 611
Z tytułu kart płatniczych	145 546	281 012	144 878	282 364
Z tytułu kredytów i pożyczek	90 444	168 053	106 194	200 864
Z tytułu marży na transakcjach walutowych z klientami	119 761	224 190	109 897	216 030
Z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów inwestycyjnych	49 040	96 361	46 556	91 679
Z tytułu operacji papierami wartościowymi	3 809	8 357	3 309	9 536
Z działalności powierniczej	15 889	31 413	16 665	33 293
Z tytułu gwarancji, akredytyw i podobnych operacji	14 052	28 646	13 251	26 435
Pozostałe	7 728	15 389	7 472	14 552
Razem	601 945	1 160 092	598 665	1 176 364

Koszty z tytułu prowizji i opłat

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Z tytułu kart płatniczych	-61 878	-121 720	-56 613	-105 714
Z tytułu przelewów i przekazów	-5 119	-10 329	-5 337	-10 468
Z tytułu operacji papierami wartościowymi i pochodnymi instrumentami finansowymi	-7 272	-11 895	-5 489	-9 628
Z tytułu usług pośrednictwa	-6 598	-13 627	-6 473	-12 334
Z działalności powierniczej	-4 206	-8 113	-3 850	-7 356
Z tytułu obsługi rachunków bankowych	-1 131	-2 031	-1 424	-2 533
Pozostałe	-326	-692	-379	-689
Razem	-86 530	-168 407	-79 565	-148 722

9. Przychody z tytułu dywidend

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Od jednostek zależnych	145 993	235 263	25 286	168 402
Od emitentów papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	X	X	19 254	19 402
Od emitentów papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	157	X	X
Od emitentów instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez kapitał	19 616	19 616	X	X
Razem	165 609	255 036	44 540	187 804

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

10. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Wynik z wyceny kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych obowiązkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy	-9	-4 215	X	X
Wynik z wyceny papierów wartościowych wycenianych obowiązkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy	6 075	8 484	X	X
Wynik z wymiany	-13 582	-17 429	-17 408	-25 260
Wynik z instrumentów pochodnych	15 451	32 920	11 351	20 869
Wynik z papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	6 108	12 555	4 981	8 068
Razem	14 043	32 315	-1 076	3 677

11. Zysk (strata) z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy

Zrealizowane zyski

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	172	172	X	X
Aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez kapitał	26 624	50 477	X	X
Razem	26 796	50 649	X	X

Zrealizowane straty

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Zobowiązania finansowe niewyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	-22	-43	X	X
Razem	-22	-43	X	X

Zrealizowany zysk netto	26 774	50 606	X	X
--------------------------------	---------------	---------------	----------	----------

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

12. Zysk (strata) na sprzedaży aktywów i zobowiązań finansowych

Zrealizowane zyski

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Kredyty i inne należności finansowe	X	X	27	93
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży – instrumenty dłużne	X	X	4 944	5 753
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	X	X	176	176
Razem	X	X	5 147	6 022

Zrealizowane straty

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	X	X	-29	-80
Razem	X	X	-29	-80

Zrealizowany zysk netto	X	X	5 118	5 942
--------------------------------	----------	----------	--------------	--------------

13. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018
Kredyty i pożyczki oraz pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu (*)	-113 817	-242 732
Dłużne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	-506	-533
Kredyty i pożyczki wyceniane wg wartości godziwej przez kapitał	4 701	9 616
Dłużne papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez kapitał	-8 218	-5 346
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	5 643	9 402
Razem aktywa finansowe oraz zobowiązania pozabilansowe	-112 197	-229 593

(*) Pozycja obejmuje również odpisy dotyczące należności od banków.

	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	-234	-8
Należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	-113 243	-233 473
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-3 000	7 396
Razem aktywa finansowe oraz zobowiązania pozabilansowe	-116 477	-226 085

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

14. Ogólne koszty administracyjne

Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Wynagrodzenia	-417 481	-779 345	-360 255	-711 176
Ubezpieczenia i inne świadczenia na rzecz pracowników	-69 372	-136 231	-65 296	-129 090
Koszty płatności w formie akcji	-5 524	-14 868	-6 198	-9 723
Razem	-492 377	-930 444	-431 749	-849 989

Pozostałe koszty administracyjne

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Koszty rzeczowe	-239 006	-472 583	-223 186	-439 982
Podatki i opłaty	-8 289	-18 457	-8 553	-18 715
Składki i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	-30 378	-203 931	-22 212	-221 224
Składki na pokrycie kosztów nadzoru nad bankami (KNF)	-	-11 585	-	-11 204
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-138 593	-276 894	-127 531	-252 685
Razem	-416 266	-983 450	-381 482	-943 810

Razem ogólne koszty administracyjne	-908 643	-1 913 894	-813 231	-1 793 799
--	-----------------	-------------------	-----------------	-------------------

Od 1 stycznia 2017 roku obowiązują nowe zasady wnoszenia składek na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (dalej „BFG”), przewidziane Ustawą z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (dalej „Ustawa o BFG”).

Zgodnie z Ustawą o BFG, banki są zobowiązane wносить kwartalne składki na fundusz gwarancyjny banków oraz roczną składkę na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków. Składki te nie stanowią kosztów uzyskania przychodów. Zobowiązanie do wniesienia kwartalnej składki na fundusz gwarancyjny banków powstaje z pierwszym dniem każdego kwartału, natomiast zobowiązanie do wniesienia rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków powstaje z dniem 1 stycznia danego roku.

W wyniku zastosowania wytycznych Interpretacji KIMSF 21 Opłaty do ujęcia powyższych zobowiązań, rachunek wyników Banku Pekao za I półrocze 2018 roku został obciążony kosztami kwartalnej składki na fundusz gwarancyjny banków w wysokości 60 689 tys. złotych (za I półrocze 2017 – 44 327 tys. złotych) oraz rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków w wysokości 143 242 tys. złotych (za 2017 – 176 897 tys. złotych).

15. Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Rzeczowe aktywa trwałe	-40 432	-79 954	-40 307	-80 320
Nieruchomości inwestycyjne	-73	-146	-85	-170
Wartości niematerialne	-41 591	-81 812	-40 641	-80 617
Razem	-82 096	-161 912	-81 033	-161 107

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

16. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto

Pozostałe przychody operacyjne

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Czynsze i wynajem	6 723	12 095	5 649	11 461
Przychody uboczne	999	5 588	2 203	4 268
Odzyskane koszty windykacji	3 352	5 933	3 414	6 500
Zwroty, nadpłaty	261	535	565	971
Otrzymane odszkodowania, odzyski, kary i grzywny	5 736	11 526	6 331	37 301
Refundacja kosztów administracyjnych	-	-	1 033	2 189
Przychody z tytułu umorzonych zobowiązań	2	6	2	9
Rozwiązanie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości należności spornych i innych aktywów	46	93	115	148
Pozostałe	228	508	1 097	1 459
Razem	17 347	36 284	20 409	64 306

Pozostałe koszty operacyjne

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Koszty z tytułu ubezpieczenia kredytów	-906	-2 260	-2 137	-4 647
Koszty uboczne	-491	-2 574	-1 369	-2 567
Koszty z tytułu zwrotów i niedoborów	-218	-1 009	-343	-2 481
Koszty z tytułu reklamacji klientów	-91	-312	-304	-561
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości należności spornych i innych aktywów	-119	-202	-8	-160
Koszty związane z dochodzeniem należności i roszczeń spornych	-466	-870	-451	-1 531
Zapłacone odszkodowania, kary i grzywny	-289	-474	-85	-172
Pozostałe	-3 373	-6 437	-3 665	-6 593
Razem	-5 953	-14 138	-8 362	-18 712
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	11 394	22 146	12 047	45 594

17. Zysk (strata) jednostek zależnych i stowarzyszonych

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Odpisy z tytułu utraty wartości udziałów w jednostkach zależnych	-11 069	-11 069	-	-
Razem zysk (strata) z jednostek zależnych i stowarzyszonych	-11 069	-11 069	-	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

18. Zysk (strata) na sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży	968	3 820	103	720
Zysk (strata) z tytułu zaprzestania ujmowania składników rzeczowego majątku trwałego oraz wartości niematerialnych innych niż przeznaczonych do sprzedaży	1 568	1 619	-257	-618
Razem zysk (strata) na sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	2 536	5 439	-154	102

19. Podstawowe składniki obciążenia podatkowego w rachunku zysków i strat i kapitale własnym

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT				
Bieżący podatek dochodowy	-235 959	-356 496	-173 148	-260 753
Bieżące obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	-235 840	-356 905	-172 956	-263 813
Korekty dotyczące bieżącego podatku z lat ubiegłych	-	583	-	3 298
Pozostałe podatki (np. podatek pobrany u źródła)	-119	-174	-192	-238
Odroczony podatek dochodowy	71 401	31 875	22 185	-37 791
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	71 401	31 875	22 185	-37 791
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	-164 558	-324 621	-150 963	-298 544
KAPITAŁY WŁASNE				
Odroczony podatek dochodowy	12 421	-2 582	-12 693	-44 535
Z tytułu dochodów i kosztów ujętych w innych składnikach całkowitego dochodu:				
przeszacowanie instrumentów finansowych traktowanych jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych	671	3 962	5 245	6 099
przeszacowanie aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży – papiery dłużne	X	X	-21 631	-40 477
przeszacowanie aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	9 114	-10 197	X	X
przeszacowanie aktywów finansowych z prawem do kapitału	2 636	3 653	3 693	-10 157
Obciążenie podatkowe wykazane w innych składnikach całkowitych dochodów	12 421	-2 582	-12 693	-44 535
Razem obciążenie	-152 137	-327 203	-163 656	-343 079

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

20. Zysk netto przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

	II KWARTAŁ 2018	I PÓLROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓLROCZE 2017
Zysk netto	649 140	1 083 873	522 984	980 203
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie	262 470 034	262 470 034	262 470 034	262 470 034
Zysk przypadający na jedną akcję (w złotych na jedną akcję)	2,47	4,13	1,99	3,73

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych.

Na 30 czerwca 2018 roku w Banku nie występują instrumenty rozwadniające w postaci obligacji zamiennych na akcje.

	II KWARTAŁ 2018	I PÓLROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓLROCZE 2017
Zysk netto	649 140	1 083 873	522 984	980 203
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie	262 470 034	262 470 034	262 470 034	262 470 034
Średnia ważona liczba akcji zwykłych do wyliczenia zysku rozwodnionego	262 470 034	262 470 034	262 470 034	262 470 034
Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję (w złotych na jedną akcję)	2,47	4,13	1,99	3,73

21. Dywidendy zaproponowane do wypłaty

Dywidendy oraz pozostałe wypłaty na rzecz akcjonariuszy są ujmowane bezpośrednio w kapitałach. Zobowiązanie z tytułu dywidendy nie jest wykazywane do czasu, kiedy jednostka nie ma obowiązku wypłaty dywidendy, tj. do czasu zatwierdzenia wypłaty przez Walne Zgromadzenie.

W dniu 21 czerwca 2018 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Pekao S.A. podjęło uchwałę w sprawie wypłaty dywidendy za rok 2017. Na dywidendę dla akcjonariuszy została przekazana kwota 2 073 513 268,60 złotych, przy czym kwota dywidendy przypadająca na jedną akcję wyniosła 7,90 złotych. Dzień dywidendy został wyznaczony na 6 lipca 2018 roku.

Dywidenda została wypłacona w dniu 20 lipca 2018 roku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

22. Kasa i operacje z Bankiem Centralnym

KASA I NALEŻNOŚCI OD BANKU CENTRALNEGO	30.06.2018	31.12.2017
Gotówka	2 657 466	2 686 561
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	4 870 541	2 264 686
Inne środki	399 022	235 012
Kasa i należności od Banku Centralnego brutto	7 927 029	5 186 259
Odpis z tytułu utraty wartości	-454	-
Kasa i należności od Banku Centralnego netto	7 926 575	5 186 259

ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKU CENTRALNEGO	30.06.2018	31.12.2017
Depozyty terminowe	6 028	6 079
Razem	6 028	6 079

Należności i zobowiązania wobec Banku Centralnego wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Kasa i operacje z Bankiem Centralnym według walut

30.06.2018	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
PLN	6 833 415	6 028
EUR	511 247	-
USD	355 469	-
CHF	61 683	-
Pozostałe waluty	164 761	-
Razem	7 926 575	6 028

31.12.2017	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
PLN	4 302 520	6 079
EUR	463 160	-
USD	168 562	-
CHF	58 882	-
Pozostałe waluty	193 135	-
Razem	5 186 259	6 079

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

23. Należności od banków

Należności od banków według struktury produktowej

	30.06.2018	31.12.2017
Rachunki bieżące	549 822	334 688
Lokaty międzybankowe	974 317	271 823
Kredyty i pożyczki	135 289	95 755
Zabezpieczenia pieniężne	1 073 478	1 006 332
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	465 496	494 706
Środki pieniężne w drodze	399 052	506 559
Razem brutto	3 597 454	2 709 863
Odpisy aktualizujące wartość należności	-11 124	-16 933
Razem netto	3 586 330	2 692 930

Należności od banków wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Należności od banków według umownych terminów zapadalności

	30.06.2018	31.12.2017
Należności od banków, w tym:		
do 1 miesiąca	3 475 714	2 618 664
od 1 do 3 miesięcy	5	7
od 3 miesięcy do 1 roku	107 097	67 160
od 1 do 5 lat	183	29
powyżej 5 lat	51	50
dla których termin zapadalności upłynął	14 404	23 953
Razem brutto	3 597 454	2 709 863
Odpisy aktualizujące wartość należności	-11 124	-16 933
Razem netto	3 586 330	2 692 930

Należności od banków według walut

	30.06.2018	31.12.2017
PLN	719 757	700 872
CHF	15 967	23 340
EUR	2 234 075	1 413 116
USD	143 704	209 142
Pozostałe waluty	472 827	346 460
Razem	3 586 330	2 692 930

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

24. Aktywa oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu według emitenta i struktury produktowej

	30.06.2018	31.12.2017
AKTYWA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe	1 394 460	1 734 768
Aktywa finansowe razem	1 394 460	1 734 768
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe	425 903	469 448
Zobowiązania finansowe razem	425 903	469 448

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu wyceniane są do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

	30.06.2018	31.12.2017
AKTYWA FINANSOWE		
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	1 175 214	1 646 757
bony skarbowe	-	-
obligacje skarbowe	1 175 214	1 646 757
Papiery wartościowe emitowane przez banki	33 813	50 258
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	185 433	37 753
Aktywa finansowe razem	1 394 460	1 734 768
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	425 903	469 448
obligacje skarbowe	425 903	469 448
Zobowiązania finansowe razem	425 903	469 448

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według umownych terminów zapadalności

	30.06.2018	31.12.2017
AKTYWA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	38 778	123 505
od 1 do 3 miesięcy	3 009	-
od 3 miesięcy do 1 roku	127 893	21 516
od 1 do 5 lat	921 337	1 461 522
powyżej 5 lat	303 443	128 225
termin nieokreślony	-	-
Aktywa finansowe razem	1 394 460	1 734 768
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	-	-
od 1 do 3 miesięcy	-	-
od 3 miesięcy do 1 roku	11 119	-
od 1 do 5 lat	38 432	309 328
powyżej 5 lat	376 352	160 120
Zobowiązania finansowe razem	425 903	469 448

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według walut

	30.06.2018	31.12.2017
AKTYWA FINANSOWE		
PLN	1 387 865	1 727 112
EUR	4 566	4 542
USD	2 029	3 114
Aktywa finansowe razem	1 394 460	1 734 768
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
PLN	425 903	469 448
Zobowiązania finansowe razem	425 903	469 448

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

25. Aktywa oraz zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)

Wartości godziwe handlowych instrumentów pochodnych

30.06.2018	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
Transakcje stopy procentowej		
swapy stopy procentowej (IRS)	801 268	1 075 945
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	954	85
Opcje	6 171	2 584
Pozostałe	782	863
Transakcje walutowe i na złoto		
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	38 047	56 190
forwarty walutowe	106 837	197 610
swapy walutowe (FX-Swap)	169 336	15 798
opcje walutowe i na złoto	50 670	41 506
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych		
Opcje	1 639	1 634
Pozostałe	-	-
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych		
Opcje	30 066	28 444
Pozostałe	35 127	34 672
Razem	1 240 897	1 455 331

31.12.2017	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
Transakcje stopy procentowej		
swapy stopy procentowej (IRS)	967 793	1 533 696
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	176	-
Opcje	6 161	2 252
Pozostałe	461	416
Transakcje walutowe i na złoto		
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	56 601	32 407
forwarty walutowe	120 421	185 923
swapy walutowe (FX-Swap)	87 610	173 735
opcje walutowe i na złoto	27 932	24 955
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych		
Opcje	10 225	10 219
Pozostałe	-	-
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych		
Opcje	14 739	14 366
Pozostałe	59 225	58 959
Razem	1 351 344	2 036 928

Aktywa oraz zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych wyceniane są do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

26. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury produktowej

	30.06.2018			31.12.2017	
	WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	RAZEM	RAZEM
Kredyty na nieruchomości	58 684 479	1 388 536	31 190	60 104 205	58 268 309
Kredyty w rachunku bieżącym	12 252 940	-	-	12 252 940	11 247 655
Kredyty operacyjne	15 062 842	-	29 945	15 092 787	16 595 277
Kredyty na inwestycje	18 992 243	-	115 044	19 107 287	18 844 017
Kredyty gotówkowe	12 561 233	-	-	12 561 233	12 190 872
Należności z tytułu kart płatniczych	1 110 442	-	-	1 110 442	1 081 499
Należności faktoringowe	2 289 503	-	-	2 289 503	2 153 913
Pozostałe kredyty i pożyczki	984 168	-	159 063	1 143 231	1 018 105
Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-	12 749 288
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	-	-	-	-
Środki pieniężne w drodze	42 182	-	-	42 182	53 041
Wartość bilansowa brutto	121 980 032	1 388 536	335 242	123 703 810	134 201 976
Odpisy aktualizujące wartość należności (*)	-6 059 296	-	-	-6 059 296	-5 328 798
Wartość bilansowa	115 920 736	1 388 536	335 242	117 644 514	128 873 178

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez kapitał w kwocie 15 671 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Korporacyjne i municypalne dłużne papiery wartościowe zostały przeniesione do pozycji „Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te prezentowane były jako kredyty i pożyczki udzielone klientom, gdyż były klasyfikowane do kategorii Pożyczki i należności zgodnie z MSR 39.

W związku z zaklasyfikowaniem niektórych kredytów i pożyczek udzielonych klientom (tj. kredytów w części przeznaczonych do syndykacji) do modelu biznesowego, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych, kredyty te są wyceniane w wartości godziwej przez kapitał.

Bank zidentyfikował portfel kredytów nie spełniających testu kryterium SPPI ze względu na występujący w umowach element dźwigni finansowej zwiększający zmienność przepływów pieniężnych, który obejmuje kredyty studenckie, kredyty z dopłatami Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz kilku ekspozycji korporacyjnych. Z tego względu pomimo modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych, dla tych portfeli kredytów występuje konieczność wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Zgodnie z MSSF 9 w momencie rozpoznania utraty wartości odsetki ujmowane w rachunku wyników są liczone od wartości pomniejszonej o odpis na oczekiwane straty kredytowe (netto), natomiast w bilansie odsetki naliczone liczone są od wartości brutto ekspozycji. Różnica jest ujęta w odpisie z tytułu utraty wartości. Wzrost wartości odpisów aktualizujących, oprócz wzrostu wynikającego z uwzględnienia oczekiwanych strat kredytowych odzwierciedlonych w Niepodzielonym wyniku z lat ubiegłych, obejmuje również zmiany odzwierciedlające nowe podejście do ujmowania odsetek.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury podmiotowej

	30.06.2018			31.12.2017	
	WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	RAZEM	RAZEM
Należności od przedsiębiorstw	50 833 422	1 388 536	64 277	52 286 235	60 676 737
Należności od ludności	66 883 171	-	159 063	67 042 234	63 442 059
Należności od jednostek budżetowych	4 263 439	-	111 902	4 375 341	10 083 180
Wartość bilansowa brutto	121 980 032	1 388 536	335 242	123 703 810	134 201 976
Odpisy aktualizujące wartość należności (*)	-6 059 296	-	-	-6 059 296	-5 328 798
Wartość bilansowa	115 920 736	1 388 536	335 242	117 644 514	128 873 178

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez kapitał w kwocie 15 671 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według umownych terminów zapadalności

	30.06.2018			31.12.2017	
	WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	RAZEM	RAZEM
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:					
do 1 miesiąca	15 586 060	-	2 644	15 588 704	14 278 559
od 1 do 3 miesięcy	3 331 893	-	15 309	3 347 202	4 550 183
od 3 miesięcy do 1 roku	11 074 159	121 876	52 995	11 249 030	11 110 492
od 1 do 5 lat	36 305 576	612 966	191 767	37 110 309	43 865 360
powyżej 5 lat	50 754 985	653 694	61 873	51 470 552	55 107 893
dla których termin zapadalności upłynął	4 927 359	-	10 654	4 938 013	5 289 489
Wartość bilansowa brutto	121 980 032	1 388 536	335 242	123 703 810	134 201 976
Odpisy aktualizujące wartość należności (*)	-6 059 296	-	-	-6 059 296	-5 328 798
Wartość bilansowa	115 920 736	1 388 536	335 242	117 644 514	128 873 178

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez kapitał w kwocie 15 671 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według walut

	30.06.2018			31.12.2017	
	WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	RAZEM	RAZEM
PLN	98 446 695	49 599	335 242	98 831 536	109 437 147
CHF	3 050 394	-	-	3 050 394	3 107 444
EUR	12 038 487	1 338 937	-	13 377 424	13 611 471
USD	2 063 333	-	-	2 063 333	2 485 846
Pozostałe waluty	321 827	-	-	321 827	231 270
Wartość bilansowa	115 920 736	1 388 536	335 242	117 644 514	128 873 178

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

27. Rachunkowość zabezpieczeń

Bank podjął decyzję, aby skorzystać z wyboru, jaki daje MSSF 9, i kontynuuje stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnych z MSR 39. Decyzja ta ma zastosowanie do wszystkich relacji zabezpieczających, dla których Bank stosuje i będzie stosował rachunkowość zabezpieczeń w przyszłości.

Bank na dzień 30 czerwca 2018 roku stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (fair value hedge) oraz przepływów pieniężnych (cash flow hedge).

Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (fair value hedge)

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej dla stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych denominowanych w walutach PLN, EUR i USD, dla których instrumentami zabezpieczającymi są swapy stopy procentowej (IRS) w tych samych walutach. Bank zabezpiecza w ten sposób komponent ryzyka stopy procentowej związany ze zmianą wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikającą wyłącznie ze zmienności rynkowych stóp procentowych (WIBOR, EURIBOR, LIBOR USD). W ramach transakcji IRS Bank otrzymuje przepływy o zmiennym oprocentowaniu, a płaci przepływy o stałym oprocentowaniu. Zabezpieczany komponent ryzyka odpowiadał w przeszłości za znaczącą część zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej.

Podejście Banku do zarządzania ryzykiem rynkowym, w tym ryzykiem stopy procentowej, przedstawione zostało w Nocie 6.2. Szczegóły w zakresie ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej ujawniono w Nocie 6.2.

Wykorzystywanie instrumentów pochodnych do zabezpieczania ekspozycji na zmiany poziomu stóp procentowych generuje ryzyko kredytowe kontrahenta transakcji pochodnej. Bank minimalizuje to ryzyko m.in. poprzez wymaganie od kontrahenta wpłacenia depozytu zabezpieczającego oraz poprzez rozliczanie transakcji na instrumentach pochodnych z udziałem centralnych izb rozliczeniowych (CCP) stosujących szereg mechanizmów pozwalających na systemowe obniżenie ryzyka niewywiązania się stron z zobowiązań wynikających z zawartych transakcji.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej względem powiązania zabezpieczającego, jeśli uzasadnione jest oczekiwanie, że zabezpieczenie będzie miało wysoką skuteczność w kompensowaniu zmian wartości godziwej wynikających z zabezpieczanego ryzyka w przyszłości oraz jeśli ocena efektywności zabezpieczenia wskazuje na jego wysoką skuteczność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione to zabezpieczenie.

Zgodnie z podejściem Banku, wskaźnik zabezpieczenia wyznaczany jest jako iloraz wartości godziwej pozycji zabezpieczanej oraz wartości godziwej pozycji zabezpieczającej. Relacja zabezpieczająca zostaje uznana za efektywną, jeśli spełnione są wszystkie poniższe kryteria:

- na podstawie porównania podstawowych parametrów transakcji zabezpieczanych i zabezpieczających można spodziewać się, że efektywność zabezpieczenia będzie wysoka,
- w każdym okresie sprawozdawczym wskaźnik zabezpieczenia należy do przedziału od 80% do 125% lub udział kwoty nieefektywności w nominalnej wartości pozycji zabezpieczanej nie przekracza poziomu określonego w dokumentacji powiązania zabezpieczającego, przy czym kwota nieefektywności rozumiana jest jako suma skumulowanych zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej i zabezpieczającej,
- w każdym okresie sprawozdawczym symulacja wskaźnika zabezpieczenia w zakładanych scenariuszach ewolucji rynkowych stóp referencyjnych należy do przedziału od 80% do 125%.

W zakresie relacji zabezpieczających wartość godziwą głównymi zidentyfikowanymi przez Bank potencjalnymi źródłami nieefektywności są:

- wpływ ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego Banku na wartość godziwą transakcji zabezpieczających (IRS), które nie jest odzwierciedlone w wartości godziwej pozycji zabezpieczanej,
- różnice pomiędzy terminami zapadalności transakcji IRS a terminami zapadalności dłużnych papierów wartościowych,
- różnice w wysokościach kuponów odsetkowych generowanych przez pozycję zabezpieczaną i instrumenty zabezpieczające.

Swapy stopy procentowej stosowane przez Bank jako instrumenty zabezpieczające ryzyko stopy procentowej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej na dzień 30 czerwca 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku zostały przedstawione w tabelach poniżej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości nominalne i oprocentowanie instrumentów pochodnych zabezpieczających – zabezpieczenie wartości godziwej

30.06.2018	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ						
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu w PLN						
Wartość nominalna	-	-	-	455 000	200 000	655 000
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	1,8	1,8	1,8
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu w EUR						
Wartość nominalna	-	-	266 058	896 309	848 331	2 010 698
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	0,2	0,9	0,1	0,4
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu w USD						
Wartość nominalna	-	-	-	370 656	497 053	867 709
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	5,2	3,6	4,3
Wartość nominalna razem	-	-	266 058	1 721 965	1 545 384	3 533 407

31.12.2017	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ						
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu w PLN						
Wartość nominalna	-	115 000	-	510 500	200 000	825 500
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	1,8	-	1,8	1,8	1,8
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu w EUR						
Wartość nominalna	-	-	-	1 028 127	894 658	1 922 785
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	0,6	0,2	0,4
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu w USD						
Wartość nominalna	-	-	-	205 397	601 429	806 826
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	5,6	2,7	3,4
Wartość nominalna razem	-	115 000	-	1 744 024	1 696 087	3 555 111

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ zabezpieczenia wartości godziwej na bilans i wynik finansowy – instrumenty zabezpieczające (ryzyko stopy procentowej)

30.06.2018	RYZYO STOPY PROCENTOWEJ		RAZEM
	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIECZAJĄCE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIECZAJĄCE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	
Wartość nominalna	200 000	3 333 407	3 533 407
Wartość bilansowa – aktywa	-	32 845	32 845
Wartość bilansowa – zobowiązania	3 106	145 247	148 353
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Kwota zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	-849	29 423	28 574
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	463	1 536	1 999
Nazwa linii w rachunku zysków i strat, w której ujęto kwotę nieefektywności	Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

31.12.2017	RYZYO STOPY PROCENTOWEJ		RAZEM
	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIECZAJĄCE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIECZAJĄCE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	
Wartość nominalna	255 500	3 299 611	3 555 111
Wartość bilansowa – aktywa	365	16 131	16 496
Wartość bilansowa – zobowiązania	2 357	183 745	186 102
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Kwota zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	40	67 191	67 231
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	20	4 596	4 616
Nazwa linii w rachunku zysków i strat, w której ujęto kwotę nieefektywności	Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ zabezpieczenia wartości godziwej na bilans i wynik finansowy – pozycje zabezpieczone (ryzyko stopy procentowej)

30.06.2018	RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ		RAZEM
	DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	
Wartość bilansowa – aktywa	202 239	3 552 356	3 754 595
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczonej uwzględniona w wartości bilansowej pozycji zabezpieczonej ujętej w bilansie – aktywa	2 536	161 648	164 184
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano pozycję zabezpieczoną	Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - 5. Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - 3. Wyceniane w wartości godziwej przez kapitał (instrumenty dłużne)	
Zmiana wartości pozycji zabezpieczonej wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	1 312	-27 887	-26 575
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczonej pozostająca w bilansie dla tych pozycji zabezpieczonych, dla których zaprzestano korygowania pozycji bilansowej o korekty do wartości godziwej	-	-	-

31.12.2017	RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ		RAZEM
	DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	
Wartość bilansowa – aktywa	257 067	3 607 290	3 864 357
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczonej uwzględniona w wartości bilansowej pozycji zabezpieczonej ujętej w bilansie – aktywa	1 224	220 649	221 873
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano pozycję zabezpieczoną	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - 6. Dostępne do sprzedaży	
Zmiana wartości pozycji zabezpieczonej wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	-40	-62 575	-62 615
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczonej pozostająca w bilansie dla tych pozycji zabezpieczonych, dla których zaprzestano korygowania pozycji bilansowej o korekty do wartości godziwej	-	-	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (*cash flow hedge*)

Bank wykorzystuje:

- walutowe swapy stopy procentowej (CIRS) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR, LIBOR CHF) oraz ekspozycji na ryzyko walutowe. Instrumentami zabezpieczanymi w tym powiązaniu są portfele kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w CHF oraz depozytów w PLN, które ekonomicznie odpowiadają długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu. Transakcje CIRS podlegają dekompozycji na składnik zabezpieczający portfel aktywów oraz składnik zabezpieczający portfel zobowiązań,
- swapy stopy procentowej (IRS) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR) generowane przez portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w PLN,
- swapy walutowe (FX swap) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (EURIBOR, LIBOR USD) oraz ekspozycji na ryzyko walutowe generowanych przez portfele kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w EUR i USD,
- swapy stopy procentowej (IRS) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR, EURIBOR) generowane przez portfele depozytów denominowanych w PLN i EUR, które ekonomicznie odpowiadają długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu.

Podejście Banku do zabezpieczania ryzyka stopy procentowej poprzez rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest takie same jak opisane powyżej podejście stosowane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, tj. zabezpieczany jest komponent ryzyka stopy procentowej związany wyłącznie ze zmiennością rynkowych stóp procentowych (w przypadku rachunkowości przepływów pieniężnych są to: WIBOR, EURIBOR, LIBOR USD, LIBOR CHF). Podejście Banku do zarządzania ryzykiem rynkowym, w tym ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem walutowym przedstawione zostało w Nocie 6.2. Szczegóły w zakresie ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko walutowe ujawniono w Nocie 6.2.

Tak jak w przypadku rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, wykorzystywanie instrumentów pochodnych do zabezpieczania ekspozycji na ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe generuje ryzyko kredytowe kontrahenta transakcji pochodnej, które nie jest rekompensowane przez pozycję zabezpieczaną. Bank zarządza tym ryzykiem w podobny sposób, jak w przypadku rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych względem powiązania zabezpieczającego, jeśli uzasadnione jest oczekiwanie, że zabezpieczenie będzie miało wysoką skuteczność w kompensowaniu zmiany w przepływach pieniężnych wynikającej z zabezpieczanego ryzyka w przyszłości oraz jeśli ocena efektywności zabezpieczenia wskazuje na jego wysoką skuteczność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione zabezpieczenie. Ocena przeprowadzana jest z wykorzystaniem metody derywatu hipotetycznego.

Zgodnie z polityką Banku, aby relacja zabezpieczająca została uznana za efektywną, powinny zostać spełnione wszystkie poniższe kryteria:

- współczynnik korelacji między rynkową stawką referencyjną instrumentów zabezpieczanych i rynkową stawką referencyjną instrumentów zabezpieczających jest wysoki,
- prognozowane przepływy odsetkowe generowane przez instrumenty zabezpieczane są nie niższe niż prognozowane przepływy odsetkowe generowane przez instrumenty zabezpieczające,
- w każdym okresie sprawozdawczym iloraz wartości godziwej pozycji zabezpieczanej oraz wartości godziwej pozycji zabezpieczającej należy do przedziału od 80% do 125% lub udział kwoty nieefektywności w nominalnej wartości pozycji zabezpieczanej nie powinien przekraczać poziomu określonego w dokumentacji powiązania zabezpieczającego, przy czym kwota nieefektywności rozumiana jest jako suma skumulowanych zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej i zabezpieczającej,
- w każdym okresie sprawozdawczym iloraz zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej oraz zabezpieczającej na skutek równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o 100 punktów bazowych w górę i dół powinien należeć do przedziału od 80% do 125%.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W przypadku zabezpieczania ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego portfeli kredytów i depozytów, przyjęto sposób zarządzania tymi portfelami umożliwiający regularne włączanie do relacji zabezpieczającej nowych transakcji oraz wyłączenie z relacji zabezpieczającej transakcji na skutek spłaty lub zaklasyfikowania ich do pozycji zagrożonych. W wyniku tego ekspozycja tych portfeli na ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe ulega ciągłym zmianom. Ze względu na częste zmiany struktury terminowej portfeli, Bank uznał za zasadne dynamiczne wyznaczanie pozycji zabezpieczanych oraz dopuszcza ewentualne dopasowywanie pozycji zabezpieczających do tych zmian.

W zakresie relacji zabezpieczających przepływy pieniężne głównymi zidentyfikowanymi przez Bank potencjalnymi źródłami nieefektywności są:

- wpływ ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego Banku na wartość godziwą instrumentów zabezpieczających, tj. swapów na stopę procentową (IRS), walutowych swapów na stopę procentową (CIRS basis swap) oraz swapów walutowych (FX swap), które nie jest odzwierciedlone w wartości godziwej pozycji zabezpieczanej,
- różnice pomiędzy częstotliwościami przeszacowania instrumentów zabezpieczających i zabezpieczanych kredytów i depozytów.

Wartości nominalne instrumentów pochodnych zabezpieczających – zabezpieczenia przepływów pieniężnych

30.06.2018	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ						
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w PLN						
Wartość nominalna	-	-	1 600 000	2 000 000	-	3 600 000
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	3,6	3,7	-	3,7
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel depozytów w PLN ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu						
Wartość nominalna	-	-	-	150 000	207 000	357 000
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	1,8	1,8	1,8
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel depozytów w EUR ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu						
Wartość nominalna	-	-	-	380 332	-	380 332
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	-0,3	-	-0,3
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ / RYZIKO WALUTOWE						
Swapy stopy procentowej (CIRS basis swap) zabezpieczające portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w CHF i portfel depozytów w PLN ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu						
Wartość nominalna	-	768 458	5 538 409	3 490 105	3 175 560	12 972 532
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	-	-	-
Średni kurs CHF/PLN	-	-	-	-	-	-
Swapy walutowe (FX swap) zabezpieczające portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w EUR						
Wartość nominalna	7 372 273	2 128 564	1 528 664	-	-	11 029 501
Średni kurs EUR/PLN	4,3	4,3	4,4	-	-	4,3
Wartość nominalna razem	7 372 273	2 897 022	8 667 073	6 020 437	3 382 560	28 339 365

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

31.12.2017	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ						
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w PLN						
Wartość nominalna	-	-	-	3 600 000	-	3 600 000
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	3,7	-	3,7
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel depozytów w PLN ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu						
Wartość nominalna	-	-	15 000	-	197 000	212 000
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	1,8	-	1,8	1,8
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel depozytów w EUR ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu						
Wartość nominalna	-	-	-	363 702	-	363 702
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	-0,3	-	-0,3
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ / RYZIKO WALUTOWE						
Swapy stopy procentowej (CIRS basis swap) zabezpieczające portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w CHF i portfel depozytów w PLN ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu						
Wartość nominalna	-	-	1 635 139	7 842 510	3 431 241	12 908 890
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	-	-	-
Średni kurs CHF/PLN	-	-	-	-	-	-
Swapy walutowe (FX swap) zabezpieczające portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w EUR						
Wartość nominalna	602 846	381 072	1 025 307	-	-	2 009 225
Średni kurs EUR/PLN	4,4	4,3	4,4	-	-	4,4
Wartość nominalna razem	602 846	381 072	2 675 446	11 806 212	3 628 241	19 093 817

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ zabezpieczenia przepływów pieniężnych na bilans i wynik finansowy – instrumenty zabezpieczające

30.06.2018	RYZYO STOPY PROCENTOWEJ		RYZYO STOPY PROCENTOWEJ / RYZYO WALUTOWE		RAZEM
	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIEZAJĄCE PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIEZAJĄCE PORTFEL DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (CIRS BASIS SWAP) ZABEZPIEZAJĄCE PORTFEL KREDYTÓW I DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	SWAPY WALUTOWE (FX SWAP) ZABEZPIEZAJĄCE PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	
Wartość nominalna	3 600 000	737 332	12 972 532	11 029 501	28 339 365
Wartość bilansowa – aktywa	111 020	343	-	268	111 631
Wartość bilansowa – zobowiązania	-	3 492	788 095	72 695	864 282
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego stanowiące podstawę wyznaczenia kwoty nieefektywności zabezpieczenia	-22 687	-1 975	3 900	-140	-20 902
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	-11	6	5	-27	-27
Nazwa linii w rachunku zysków i strat, w której ujęto kwotę nieefektywności	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy

31.12.2017	RYZYO STOPY PROCENTOWEJ		RYZYO STOPY PROCENTOWEJ / RYZYO WALUTOWE		RAZEM
	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIEZAJĄCE PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIEZAJĄCE PORTFEL DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (CIRS BASIS SWAP) ZABEZPIEZAJĄCE PORTFEL KREDYTÓW I DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	SWAPY WALUTOWE (FX SWAP) ZABEZPIEZAJĄCE PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	
Wartość nominalna	3 600 000	575 702	12 908 890	2 009 225	19 093 817
Wartość bilansowa – aktywa	199 832	839	-	42 229	242 900
Wartość bilansowa – zobowiązania	-	1 700	674 529	-	676 229
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego stanowiące podstawę wyznaczenia kwoty nieefektywności zabezpieczenia	-59 492	1 007	23 185	2 207	-33 093
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	-189	-	-36	-2	-227
Nazwa linii w rachunku zysków i strat, w której ujęto kwotę nieefektywności	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ zabezpieczenia przepływów pieniężnych na bilans i wynik finansowy - pozycje zabezpieczane

30.06.2018	RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ		RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ / RYZIKO WALUTOWE		RAZEM
	PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	PORTFEL DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	PORTFEL KREDYTÓW I DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	
Kwota zmiany wartości godziwej derywatu hipotetycznego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, która to zmiana jest podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	22 687	1 975	-12 055	80	12 687
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	78 950	-966	-91 904	-353	-14 273
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-	-	-	-

31.12.2017	RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ		RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ / RYZIKO WALUTOWE		RAZEM
	PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	PORTFEL DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	PORTFEL KREDYTÓW I DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	
Kwota zmiany wartości godziwej derywatu hipotetycznego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, która to zmiana jest podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	59 492	-1 007	-43 838	-2 191	12 457
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	101 635	1 008	-95 804	-258	6 581
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-	-	-	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiany stanu kapitału z aktualizacji wyceny z tytułu wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (*cash flow hedge*)

	I PÓŁROCZE 2018	2017
Stan na początek okresu	6 581	39 724
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ		
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia, ujęte w pozostałych całkowitych dochodach w ciągu okresu sprawozdawczego	-24 659	-58 480
Część straty przeniesiona do rachunku zysków i strat w związku z brakiem oczekiwania wystąpienia pozycji zabezpieczanej	-	-56
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasifikacyjna, w tym do:	-	-
wyniku z tytułu odsetek	-	-
wyniku z pozycji wymiany	-	-
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych i ujęta jako korekta wartości bilansowej aktywa lub zobowiązania niefinansowego będącego przedmiotem zabezpieczanej transakcji	-	-
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ / RYZIKO WALUTOWE		
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia, ujęte w pozostałych całkowitych dochodach w ciągu okresu sprawozdawczego	3 805	25 393
Część straty przeniesiona do rachunku zysków i strat w związku z brakiem oczekiwania wystąpienia pozycji zabezpieczanej	-	-
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasifikacyjna, w tym do:	-	-
wyniku z tytułu odsetek	-	-
wyniku z pozycji wymiany	-	-
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych i ujęta jako korekta wartości bilansowej aktywa lub zobowiązania niefinansowego będącego przedmiotem zabezpieczanej transakcji	-	-
Stan na koniec okresu	-14 273	6 581

28. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe

	30.06.2018	31.12.2017
Dłużne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	10 537 622	X
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez kapitał	30 629 112	X
Instrumenty kapitałowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez kapitał	243 825	X
Instrumenty kapitałowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	65 386	X
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (AFS)	X	33 136 044
Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (AFS)	X	123 128
Utrzymywane do terminu wymagalności	X	3 366 824
Razem	41 475 945	36 625 996

Bank przeniósł korporacyjne i municypalne dłużne papiery wartościowe do pozycji „Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe z pozycji „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te prezentowane były jako kredyty i pożyczki udzielone klientom, gdyż były klasyfikowane do kategorii pożyczki i należności zgodnie z MSR 39.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dłużne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu

	30.06.2018	31.12.2017
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	4 054 334	X
bony skarbowe	-	X
obligacje skarbowe	4 054 334	X
Papiery wartościowe emitowane przez banki centralne	-	X
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	3 888 945	X
Papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządowe	2 594 343	X
Razem	10 537 622	X
w tym utrata wartości aktywów	-65 166	X

Dłużne papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez kapitał

	30.06.2018	31.12.2017
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	22 206 559	X
bony skarbowe	-	X
obligacje skarbowe	22 206 559	X
Papiery wartościowe emitowane przez banki centralne	2 999 646	X
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	1 966 122	X
Papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządowe	3 456 785	X
Razem	30 629 112	X
Odpis z tytułu utraty wartości (*)	-29 558	X

(*) Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych wg wartości godziwej przez kapitał jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej.

Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (AFS)

	30.06.2018	31.12.2017
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	X	21 417 279
bony skarbowe	X	-
obligacje skarbowe	X	21 417 279
Papiery wartościowe emitowane przez banki centralne	X	11 066 168
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	X	-
Papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządowe	X	652 597
Razem	X	33 136 044
w tym utrata wartości aktywów	X	-

Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności (HTM)

	30.06.2018	31.12.2017
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	X	3 335 371
bony skarbowe	X	-
obligacje skarbowe	X	3 335 371
Papiery wartościowe emitowane przez banki centralne	X	31 453
Razem	X	3 366 824
w tym utrata wartości aktywów	X	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Instrumenty kapitałowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez kapitał

	30.06.2018	31.12.2017
Akcje i udziały	243 824	X
Razem	243 824	X

Instrumenty kapitałowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

	30.06.2018	31.12.2017
Akcje	65 386	X
Razem	65 386	X

Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (AFS)

	30.06.2018	31.12.2017
Akcje	X	123 128
Razem	X	123 128
w tym utrata wartości aktywów	X	-1 020

Dłużne papiery wartościowe inwestycyjne (lokacyjne) według umownych terminów zapadalności

	30.06.2018	31.12.2017
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	5 305 652	11 097 621
od 1 do 3 miesięcy	78 913	121 753
od 3 miesięcy do 1 roku	6 361 241	6 037 318
od 1 do 5 lat	15 732 410	11 599 628
powyżej 5 lat	13 688 518	7 646 548
Razem	41 166 734	36 502 868

Dłużne papiery wartościowe inwestycyjne (lokacyjne) według walut

	30.06.2018	31.12.2017
PLN	35 785 347	32 742 429
EUR	3 191 336	2 091 122
USD	2 190 051	1 669 317
Razem	41 166 734	36 502 868

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

29. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży

Zgodnie z MSSF 5 „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana”, Bank wyodrębnił w pozycji „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży” aktywa trwale spełniające odpowiednie wymogi MSSF 5 dotyczące klasyfikacji do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży.

Na dzień 30 czerwca 2018 roku do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży zakwalifikowano:

- nieruchomości,
- pozostałe aktywa rzeczowe.

Poniżej przedstawiono aktywa przeznaczone do sprzedaży:

	30.06.2018	31.12.2017
AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY		
Rzeczowe aktywa trwale	24 897	28 082
Inne aktywa	23 310	23 368
Razem aktywa	48 207	51 450

Rozliczenie sprzedaży pozostałych aktywów przeznaczonych do sprzedaży przedstawia się następująco:

	I PÓŁROCZE 2018	I PÓŁROCZE 2017
Przychody ze sprzedaży	7 146	911
Wartość bilansowa zbytych aktywów netto (łącznie z kosztami sprzedaży)	-3 326	-191
Zysk/strata brutto na sprzedaży	3 820	720

30. Wartości niematerialne

	30.06.2018	31.12.2017
Wartości niematerialne, w tym:	541 093	576 686
koszty prac rozwojowych	157	1 073
patenty i licencje	464 658	471 554
inne	6 011	5 344
nakłady na wartości niematerialne	70 267	98 715
Wartość firmy	52 635	52 635
Razem	593 728	629 321

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku nabyte przez Bank wartości niematerialne wynoszą 46 303 tys. złotych (w roku 2017 nabyto wartości w kwocie 221 377 tys. złotych).

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku i w 2017 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do wartości niematerialnych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Zobowiązania umowne

Na dzień 30 czerwca 2018 roku Bank zawarły umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości wartości niematerialnych w kwocie 50 972 tys. złotych (na 31 grudnia 2017 roku 32 054 tys. złotych).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

31. Rzeczowe aktywa trwałe

	30.06.2018	31.12.2017
Środki trwałe, w tym:	1 261 231	1 303 502
grunty i budynki	948 561	977 090
maszyny i urządzenia	216 133	245 312
środki transportu	37 792	44 766
inne	58 745	36 334
Środki trwałe w budowie oraz zaliczki na środki trwałe w budowie	77 122	97 789
Razem	1 338 353	1 401 291

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku wartość nabytych przez Bank składników „Rzeczowych aktywów trwałych” wynosi 20 376 tys. złotych (w roku 2017 wyniosła 131 125 tys. złotych), natomiast wartość składników zbytych wynosi 5 371 tys. złotych (w roku 2017 wyniosła 3 tys. złotych).

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku i w 2017 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Zobowiązania umowne

Na dzień 30 czerwca 2018 roku jednostki wchodzące w skład Banku zawarły umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 11 377 tys. złotych (na 31 grudnia 2017 roku - 20 114 tys. złotych).

32. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 roku Bank posiadał w swoim portfelu aktywa finansowe, które stanowią zabezpieczenie zobowiązań.

RODZAJ TRANSAKCJI	PRZEDMIOT ZABEZPIECZENIA	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ NOMINALNA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ PODLEGAJĄCYCH ZABEZPIECZENIU
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	obligacje	1 064 603	1 043 885	1 064 944
Pokrycie Funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	795 534	730 000	-
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz gwarancyjny na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	52 219	52 000	45 064
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	107 451	107 000	196 312
Kredyt lombardowy i techniczny	obligacje	4 582 237	4 472 733	-
Inne kredyty	obligacje	259 311	247 800	221 545
Pokrycie Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	depozyty pieniężne	11 192	11 192	-
Transakcje pochodne	obligacje	379 692	378 099	307 799

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku Bank posiadał w swoim portfelu aktywa finansowe, które stanowią zabezpieczenie zobowiązań

RODZAJ TRANSAKCJI	PRZEDMIOT ZABEZPIECZENIA	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ NOMINALNA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ PODLEGAJĄCYCH ZABEZPIECZENIU
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	obligacje	1 088 646	1 045 716	1 089 876
Pokrycie Funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	763 927	770 200	-
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz gwarancyjny na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	32 488	32 000	26 858
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	62 946	62 000	53 069
Kredyt lombardowy i techniczny	obligacje	4 697 247	4 587 519	-
Inne kredyty	obligacje	320 074	317 300	234 731
Pokrycie Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	depozyty pieniężne	13 156	13 156	-
Transakcje pochodne	obligacje	648 671	653 999	574 882

33. Zobowiązania wobec innych banków

Zobowiązania wobec banków według struktury produktowej

	30.06.2018	31.12.2017
Rachunki bieżące	892 155	962 813
Depozyty innych banków i pozostałe zobowiązania	876 984	642 961
Otrzymane kredyty i pożyczki	1 466 538	1 507 313
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	416 038	301 439
Środki pieniężne w drodze	69 334	24 275
Razem	3 721 049	3 438 801

Zobowiązania wobec innych banków wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania wobec banków według walut

	30.06.2018	31.12.2017
PLN	1 877 146	1 570 970
CHF	254 838	257 553
EUR	1 484 402	1 523 157
USD	86 009	76 977
Pozostałe waluty	18 654	10 144
Razem	3 721 049	3 438 801

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

34. Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania wobec klientów według struktury podmiotowej i produktowej

	30.06.2018	31.12.2017
Zobowiązania wobec przedsiębiorstw, w tym:	53 377 255	58 822 796
środki na rachunkach bieżących	34 362 462	39 036 375
depozyty terminowe oraz pozostałe zobowiązania	19 014 793	19 786 421
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych, w tym:	11 001 468	12 192 073
środki na rachunkach bieżących	6 652 171	9 392 005
depozyty terminowe i pozostałe zobowiązania	4 349 297	2 800 068
Zobowiązania wobec ludności, w tym:	78 074 710	74 891 544
środki na rachunkach bieżących	45 692 804	42 618 570
depozyty terminowe i pozostałe zobowiązania	32 381 906	32 272 974
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	648 906	788 436
Środki pieniężne w drodze	350 846	203 449
Razem	143 453 185	146 898 298

Zobowiązania wobec klientów wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania wobec klientów według walut

	30.06.2018	31.12.2017
PLN	117 537 145	120 695 015
CHF	302 368	336 054
EUR	15 801 069	16 451 858
USD	8 261 578	7 924 185
Pozostałe waluty	1 551 025	1 491 186
Razem	143 453 185	146 898 298

35. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych według rodzaju

	30.06.2018	31.12.2017
Zobowiązania z tytułu obligacji	-	-
Zobowiązania z tytułu emisji certyfikatów depozytowych	1 418 865	1 470 000
Zobowiązania z tytułu emisji listów zastawnych	-	-
Razem	1 418 865	1 470 000

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych wyceniane są według zamortyzowanego kosztu. Bank terminowo wywiązuje się z zobowiązań z tytułu wykupu własnych dłużnych papierów wartościowych.

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych według walut

	30.06.2018	31.12.2017
PLN	1 418 865	1 470 000
EUR	-	-
USD	-	-
Razem	1 418 865	1 470 000

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

36. Zobowiązania podporządkowane

Stan na dzień 30 czerwca 2018

RODZAJ TRANSAKCJI	WARTOŚĆ NOMINALNA	WALUTA	OPROCENTOWANIE	DATA EMISJI	DATA ZAPADALNOŚCI	WARUNKI	WARTOŚĆ BILANSOWA NA 30.06.2018
Obligacje podporządkowane	1 250 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	30.10.2017	29.10.2027	opcja call dająca prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 5 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	1 257 013

Stan na dzień 31 grudnia 2017

RODZAJ TRANSAKCJI	WARTOŚĆ NOMINALNA	WALUTA	OPROCENTOWANIE	DATA EMISJI	DATA ZAPADALNOŚCI	WARUNKI	WARTOŚĆ BILANSOWA NA 31.12.2017
Obligacje podporządkowane	1 250 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	30.10.2017	29.10.2027	opcja call dająca prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 5 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	1 257 188

37. Rezerwy

Zmiany w ciągu okresu sprawozdawczego

I PÓLROCZE 2018	REZERWY NA SPRAWY SPORNE	REZERWY NA PROGRAMY OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	REZERWY NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE	INNE REZERWY	RAZEM
Stan na początek okresu	15 204	295 551	245 993	36 887	593 635
Początkowe zastosowanie MSSF 9	-	-	35 332	-	35 332
Stan na początek okresu - przekształcony	15 204	295 551	281 325	36 887	628 967
Utworzenie/aktualizacja rezerw	14 418	13 846	79 458	14 868	122 590
Wykorzystanie rezerw	-137	-24 833	-	-	-24 970
Rozwiązanie rezerw	-21	-	-88 860	-	-88 881
Różnice kursowe	-	-	1 314	-	1 314
Inne zmiany	16 597	-	-	-	16 597
Stan na koniec okresu	46 061	284 564	273 237	51 755	655 617
Krótkoterminowe	2 401	24 612	22 103	-	49 116
Długoterminowe	43 660	259 952	251 134	51 755	606 501

2017	REZERWY NA SPRAWY SPORNE	REZERWY NA PROGRAMY OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	REZERWY NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE	INNE REZERWY	RAZEM
Stan na początek okresu	7 002	290 611	226 322	36 548	560 483
Utworzenie/aktualizacja rezerw	7 225	27 489	75 745	41 714	152 173
Wykorzystanie rezerw	-3 253	-13 959	-	-5 376	-22 588
Rozwiązanie rezerw	-699	-	-54 401	-	-55 100
Różnice kursowe	-	-	-1 673	-	-1 673
Inne zmiany	4 929	-8 590	-	-35 999	-39 660
Stan na koniec okresu	15 204	295 551	245 993	36 887	593 635
Krótkoterminowe	2 401	33 206	51 119	-	86 726
Długoterminowe	12 803	262 345	194 874	36 887	506 909

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rezerwy na sprawy sporne

Rezerwy na sprawy sporne dotyczą spraw toczących się w postępowaniach sądowych, administracyjnych oraz innych sporów o charakterze prawnym. Rezerwy na sprawy sporne zostały oszacowane przy uwzględnieniu kwoty prawdopodobnej do zapłaty.

Rezerwy na programy określonych świadczeń

Rezerwa na programy określonych świadczeń obejmują rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe oraz pośmiertne. Wartość bieżąca tego typu zobowiązań jest ustalana przez niezależnego aktuarusza za pomocą metody prognozowanych uprawnień jednostkowych.

Inne rezerwy

Inne rezerwy obejmują w szczególności pozostałe rezerwy na świadczenia pracownicze.

38. Zobowiązania warunkowe

Sprawy sądowe

Na dzień 30 czerwca 2018 roku z udziałem Banku toczą się następujące istotne z uwagi na wartość przedmiotu sporu postępowania sądowe o zapłatę:

1) w grupie zobowiązań (postępowania przeciwko Bankowi):

- z powództwa syndyka spółki akcyjnej w upadłości likwidacyjnej – powództwo o zapłatę odszkodowania za szkodę poniesioną wskutek postawienia przez Bank w stan natychmiastowej wymagalności wierzytelności z tytułu zapłaty ceny z umowy przelewu wierzytelności kredytowej oraz przeprowadzenia egzekucji komorniczej pozostałej do zapłaty części tej ceny, wartość przedmiotu sporu 57 450 130 złotych data wszczęcia postępowania – 30 kwietnia 2015 roku, w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako znikome,
- z powództwa beneficjenta gwarancji – powództwo o zapłatę roszczenia z gwarancji wystawionej przez Bank, wartość przedmiotu sporu 55 996 064,23 złotych data wszczęcia postępowania – 20 maja 2014 roku, w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako możliwe,
- z powództwa beneficjenta gwarancji – powództwo o zapłatę roszczenia z gwarancji wystawionej przez Bank, wartość przedmiotu sporu 43 760 219 złotych data wszczęcia postępowania – 29 stycznia 2013 roku. W dniu 27 czerwca 2018 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie wydał wyrok oddalający apelację Banku, w której Bank zaskarżył w całości wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 23 maja 2016 roku zasądzający od Banku kwotę 43 760 219 zł. W związku z prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego i wezwaniem powoda Bank dokonał zapłaty wykorzystując utworzoną wcześniej rezerwę. Bank wystąpił do Sądu Apelacyjnego z wnioskiem o doręczenie wyroku z uzasadnieniem celem rozważenia zasadności złożenia skargi kasacyjnej,
- z powództwa osoby fizycznej – powództwo o zapłatę przez Bank kwoty pobranej tytułem rozliczenia terminowych operacji finansowych, wartość przedmiotu sporu 38 916 555,18 złotych data wszczęcia postępowania – 2 października 2016 roku, w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako możliwe,
- z powództwa beneficjenta gwarancji – powództwo o zapłatę roszczenia z gwarancji wystawionej przez Bank, wartość przedmiotu sporu 32 750 000 złotych data wszczęcia postępowania – 14 stycznia 2014 roku, w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako znikome,
- z powództwa beneficjenta gwarancji – powództwo o zapłatę roszczenia z gwarancji wystawionej przez Bank, wartość przedmiotu sporu 29 204 684 złotych data wszczęcia postępowania – 16 stycznia 2015 roku, w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako możliwe,

2) w grupie wierzytelności (postępowania z powództwa Banku):

- pozew wzajemny Banku o ustalenie wygaśnięcia gwarancji bankowej i zapłatę należności z tytułu przelewu wierzytelności wartość przedmiotu sporu 133 738 104,92 złotych data wszczęcia postępowania – 28 lutego 2013 roku,
- pozew Banku o zapłatę przeciwko dłużnikowi rzeczowemu z tytułu hipoteki zabezpieczającej spłatę udzielonego kredytu wartość przedmiotu sporu 132 877 901 złotych data wszczęcia postępowania – 21 stycznia 2016 roku,
- pozew o zapłatę należności kredytowych oraz o ustalenie istnienia wierzytelności Banku wartość przedmiotu sporu 111 165 487 złotych data wszczęcia postępowania – 29 stycznia 2013 roku.

Żadne z postępowań toczących się w I półroczu 2018 roku przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej nie stwarzało zagrożenia dla płynności finansowej Banku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Bank utworzył rezerwy na sprawy sporne prowadzone przeciwko Bankowi, które w opinii prawnej wiążą się z ryzykiem wypływu środków z tytułu wypełnienia obowiązku. Wartość rezerw na dzień 30 czerwca 2018 roku wynosi 46 061 tys. złotych, na 31 grudnia 2017 roku 15 204 tys. złotych).

Udzielone zobowiązania finansowe

Udzielone zobowiązania finansowe według podmiotów

	30.06.2018	31.12.2017
Udzielone zobowiązania finansowe, w tym:		
na rzecz podmiotów finansowych	3 149 722	2 574 403
na rzecz podmiotów niefinansowych	31 140 509	31 543 959
na rzecz podmiotów budżetowych	919 405	559 172
Razem	35 209 636	34 677 534

Udzielone zobowiązania gwarancyjne

Udzielone zobowiązania gwarancyjne według podmiotów

	30.06.2018	31.12.2017
Zobowiązania udzielone na rzecz podmiotów finansowych, w tym:	4 786 579	3 276 855
gwarancje	3 174 947	3 166 855
poręczenia	1 606 000	110 000
potwierdzone akredytywy eksportowe	5 632	-
Zobowiązania udzielone na rzecz podmiotów niefinansowych, w tym:	11 508 553	9 946 558
gwarancje	7 921 054	6 726 612
gwarancje subemisji papierów wartościowych	3 464 536	3 070 727
poręczenia	122 963	149 219
Zobowiązania udzielone na rzecz podmiotów budżetowych, w tym:	424 745	434 737
gwarancje	21 830	13 186
gwarancje subemisji papierów wartościowych	402 915	421 551
Razem	16 719 877	13 658 150

Otrzymane zobowiązania pozabilansowe

Otrzymane zobowiązania pozabilansowe według podmiotów

	30.06.2018	31.12.2017
Finansowe, w tym:	629 115	176 416
od podmiotów finansowych	429 115	176 416
od podmiotów niefinansowych	200 000	-
od podmiotów budżetowych	-	-
Gwarancyjne, w tym:	17 112 799	13 865 863
od podmiotów finansowych	3 624 067	3 111 013
od podmiotów niefinansowych	12 512 274	9 824 811
od podmiotów budżetowych	976 458	930 039
Razem	17 741 914	14 042 279

Ponadto Bank ma możliwość uzyskania finansowania w Narodowym Banku Polskim pod zastaw posiadanych rządowych papierów wartościowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

39. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	30.06.2018	31.12.2017	30.06.2017
Kasa, należności od Banku Centralnego	7 926 575	5 186 259	6 721 636
Należności od banków z terminem wymagalności do 3 miesięcy	3 072 626	2 107 448	3 036 726
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych prezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	10 999 201	7 293 707	9 758 362

Wartość środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o ograniczonej możliwości dysponowania wyniosła na dzień 30 czerwca 2018 roku 4 991 812 tys. złotych (na dzień 31 grudnia 2017 roku 4 786 930 tys. złotych, na dzień 30 czerwca 2017 roku 4 672 732 tys. złotych).

Zmiany zobowiązań wynikające z działalności finansowej

	STAN NA 1 STYCZNIA 2018 ROKU	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z OPERACJI O CHARAKTERZE BEZGOTÓWKOWYM				STAN NA 30 CZERWCA 2018 ROKU
			ZMIANY WYNIKAJĄCE Z UZYSKANIA LUB UTRATY KONTROLI NAD JEDNOSTKAMI ZALEŻNYMI LUB INNYMI PRZEDSIĘWZIĘCIAMI	SKUTKI ZMIAN KURSÓW WALUTOWYCH	ZMIANY WARTOŚCI GODZIWYCH	INNE ZMIANY	
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 470 000	-56 712	-	-	-	5 577	1 418 865
Zobowiązania podporządkowane	1 257 188	-	-	-	-	-175	1 257 013
Kredyty otrzymane	1 507 313	-109 206	-	68 432	-	-1	1 466 538
Razem	4 234 501	-165 918	-	68 432	-	5 401	4 142 416

	STAN NA 1 STYCZNIA 2017 ROKU	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z OPERACJI O CHARAKTERZE BEZGOTÓWKOWYM				STAN NA 30 CZERWCA 2017 ROKU
			ZMIANY WYNIKAJĄCE Z UZYSKANIA LUB UTRATY KONTROLI NAD JEDNOSTKAMI ZALEŻNYMI LUB INNYMI PRZEDSIĘWZIĘCIAMI	SKUTKI ZMIAN KURSÓW WALUTOWYCH	ZMIANY WARTOŚCI GODZIWYCH	INNE ZMIANY	
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	300 945	-213 459	-	-	-	-1 432	86 054
Kredyty otrzymane	1 764 184	-67 963	-	-83 687	-	-40	1 612 494
Razem	2 065 129	-281 422	-	-83 687	-	-1 472	1 698 548

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

40. Transakcje z jednostkami powiązanymi

Transakcje pomiędzy Bankiem a podmiotami powiązanymi są transakcjami typowymi dla bieżącej działalności operacyjnej prowadzonej przez Bank. Obejmują one głównie kredyty, depozyty, transakcje w walutach obcych oraz gwarancje.

Proces kredytowy w odniesieniu do Kierownictwa Banku oraz podmiotów powiązanych z Bankiem

Zgodnie z ustawą Prawo Bankowe, zawieranie transakcji o charakterze kredytowym z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku, osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku oraz podmiotami z nimi powiązanymi kapitałowo lub organizacyjnie, następuje na podstawie Regulaminu uchwalonego przez Radę Nadzorczą Banku.

Regulamin określa szczególne zasady podejmowania decyzji o zawarciu transakcji z wyżej wymienionymi osobami i podmiotami, w tym szczególne decyzyjne uprawnienia do podejmowania decyzji. W szczególności zawarcie transakcji z członkiem Zarządu lub Rady Nadzorczej Banku lub podmiotem z nimi powiązany kapitałowo lub organizacyjnie wymaga podjęcia decyzji przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Członkowie Kierownictwa Banku i podmioty z nimi powiązane kapitałowo lub organizacyjnie mogą korzystać z oferowanych przez Bank produktów kredytowych według zasad i na warunkach standardowo oferowanych przez Bank. W szczególności w odniesieniu do tych osób i podmiotów Bank nie stosuje korzystniejszych stóp oprocentowania kredytów.

Ocena ryzyka kredytowego dokonywana jest zgodnie z metodologią stosowaną przez Bank, adekwatnie do segmentu klienta i rodzaju transakcji.

W odniesieniu do podmiotów powiązanych z Bankiem stosowany jest standardowy proces kredytowy, przy czym decyzje o zawarciu transakcji podejmowane są wyłącznie przez szczególne decyzyjne na poziomie Centrali Banku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Transakcje z podmiotami powiązanymi

Transakcje z jednostkami powiązanymi na 30 czerwca 2018 roku

NAZWA JEDNOSTKI	NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU KREDYTÓW I LOKAT	PAPIERY WARTOŚCIOWE	NALEŻNOŚCI Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW I DEPOZYTÓW	ZOBOWIĄZANIA Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA
PZU S.A.- jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	3 861	8 408	-	414 703
Jednostki Grupy PZU z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	2 493	-	25 495	1 829	66 055	1 426	-
Jednostki Grupy Pekao S.A.							
Jednostki zależne							
Pekao Investment Banking S.A.	-	-	-	1	351 757	-	-
Pekao Leasing Sp. z o. o.	1 676 657	75 010	145	20 240	34 802	-	16 880
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	1 185 937	-	-	80	3 451	-	-
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.	-	-	-	791	573 529	-	161
Pekao Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o. (w likwidacji)	-	-	-	3	52 327	-	-
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (w likwidacji)	-	-	-	-	34 582	-	-
Centrum Kart S.A.	-	-	-	107	19 045	-	9 604
Pekao Financial Services Sp. z o. o.	-	-	-	7	9 342	-	-
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	115 300	-	5 579	6	55 806	4 893	-
Pekao Property S.A.	6 230	-	-	-	26 490	-	-
Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.	26	-	-	116	5 193	-	4 624
FPB – Media Sp. z o. o.	8 702	-	-	-	643	-	-
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	-	-	-	2	30 897	-	-
Pekao Investment Management S.A.	-	-	-	-	135 817	-	-
Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PIM S.A.)	-	-	-	13 740	84 314	-	-
Razem jednostki Grupy Banku Pekao S.A.	2 992 852	75 010	5 724	35 093	1 417 995	4 893	31 269
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	466	-	-	-	8 917	-	-
Razem	2 995 811	75 010	31 219	40 783	1 501 375	6 319	445 972

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według umownych terminów zapadalności

30.06.2018	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	-	-	-	-	-	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	1 593	900	-	-	-	-	2 493
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A							
Jednostki zależne	450 292	45 137	70 435	1 615 487	753 306	58 195	2 992 852
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A	-	-	-	9	60	397	466
Razem	451 885	46 037	70 435	1 615 496	753 366	58 592	2 995 811

(*) Należności bieżące obejmują rachunki Nostro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych.

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według umownych terminów zapadalności

30.06.2018	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	8 408	-	-	-	-	-	8 408
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	29 064	36 991	-	-	-	-	66 055
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A							
Jednostki zależne	866 384	243 187	276 981	10 243	21 200	-	1 417 995
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	8 917	-	-	-	-	-	8 917
Razem	912 773	280 178	276 981	10 243	21 200	-	1 501 375

(*) Zobowiązania bieżące obejmują rachunki Loro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według walut

30.06.2018	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	-	-	-	-	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	2 493	-	2 493
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A						
Jednostki zależne	581 448	16 771	204	2 392 458	1 971	2 992 852
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	398	68	-	466
Razem	581 448	16 771	602	2 395 019	1 971	2 995 811

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według walut

30.06.2018	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	314	-	-	8 094	-	8 408
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	1 386	6 803	1 834	55 349	683	66 055
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A						
Jednostki zależne	77 629	40 872	8 563	1 288 280	2 651	1 417 995
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	3 651	453	150	4 657	6	8 917
Razem	82 980	48 128	10 547	1 356 380	3 340	1 501 375

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Transakcje z jednostkami powiązаныmi na 31 grudnia 2017 roku

NAZWA JEDNOSTKI	NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU KREDYTÓW I LOKAT	PAPIERY WARTOŚCIOWE	NALEŻNOŚCI Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW I DEPOZYTÓW	ZOBOWIĄZANIA Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA
PZU S.A.- jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	877	477 485	-	-
Jednostki Grupy PZU z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	1 010	-	489	16	489 057	5 062	-
Jednostki Grupy Pekao S.A.							
Jednostki zależne							
Pekao Investment Banking S.A.	-	-	-	11 002	311 268	-	-
Pekao Leasing Sp. z o. o.	2 783 176	8 911	167	20 443	40 941	-	17 348
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	1 244 100	-	-	3	4 272	-	-
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.	-	-	-	-	722 510	-	-
Pekao Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o. (w likwidacji)	-	-	-	-	52 148	-	-
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.	-	-	-	98	14 778	-	-
Centrum Kart S.A.	-	-	-	90	24 172	-	9 700
Pekao Financial Services Sp. z o. o.	-	-	-	4	13 373	-	-
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	67 155	-	3 262	136	11 108	6 854	-
Pekao Property S.A.	6 230	-	-	-	33 402	-	-
Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.	16	-	-	-	5 225	-	6 666
FPB – Media Sp. z o. o.	9 144	-	-	-	643	-	-
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	-	-	-	3	34 087	-	-
Pekao Investment Management S.A.	-	-	-	13 220	197 118	-	-
Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PIM S.A.)	-	-	-	-	126 952	-	-
Razem jednostki Grupy Banku Pekao S.A.	4 109 821	8 911	3 429	44 999	1 591 997	6 854	33 714
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	458	-	-	-	8 111	-	-
Razem	4 111 289	8 911	3 918	45 892	2 566 650	11 916	33 714

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według umownych terminów zapadalności

31.12.2017	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	-	-	-	-	-	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	900	110	-	-	-	-	1 010
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A							
Jednostki zależne	249 748	60 468	173 454	2 057 393	1 511 056	57 702	4 109 821
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A	-	-	-	6	28	424	458
Razem	250 648	60 578	173 454	2 057 399	1 511 084	58 126	4 111 289

(*) Nostro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według umownych terminów zapadalności

31.12.2017	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	3 978	473 507	-	-	-	-	477 485
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	6 249	482 808	-	-	-	-	489 057
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A							
Jednostki zależne	983 072	161 815	409 884	9 413	27 813	-	1 591 997
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	5 504	-	2 607	-	-	-	8 111
Razem	998 803	1 118 130	412 491	9 413	27 813	-	2 566 650

(*) Zobowiązania bieżące obejmują rachunki Loro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według walut

31.12.2017	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	1 010	-	1 010
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne	621 173	16 817	479	3 465 140	6 212	4 109 821
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	387	71	-	458
Razem	621 173	16 817	866	3 466 221	6 212	4 111 289

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według walut

31.12.2017	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	301	-	-	477 184	-	477 485
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	93	1	247	488 716	-	489 057
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne	44 457	39 171	6 073	1 499 756	2 540	1 591 997
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	3 483	185	5	4 435	3	8 111
Razem	48 334	39 357	6 325	2 470 091	2 543	2 566 650

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Przychody i koszty dotyczące transakcji z jednostkami powiązаныmi za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku

NAZWA JEDNOSTKI	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI	KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI	PRZYCHODY Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I INNE	KOSZTY Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I INNE
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	39	-88	261	-	211	-3 171
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	163	-265	2 387	-72	2 227	-5
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne						
Pekao Investment Banking S.A.	-	-1 534	104	-61	34	-
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.	-	-1 395	639	-2 070	1 223	-1 115
Pekao Leasing Sp. z o. o.	25 893	-3 452	3 954	-2	570	-
Pekao Faktoring Sp. z o. o.	10 601	-	551	-	156	-
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (w likwidacji)	-	-102	549	-	2	-
Pekao Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o. (w likwidacji)	-	-292	2	-	16	-
Centrum Kart S.A.	-	-86	456	-	510	-23 957
Pekao Financial Services Sp. z o. o.	-	-55	32	-	22	-
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	347	-291	247	-	469	-2 819
Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.	-	-2	3	-11 098	797	-20 776
Pekao Property S.A.	-	-151	1	-	7	-
FPB - Media Sp. z o.o.	138	-3	1	-	-	-
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	-	-178	23	-	11	-
Pekao Investment Management S.A.	-	-1 126	4	-	-	-
Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PIM S.A.)	-	-768	83 450	-	-	-
Razem jednostki Grupy Banku Pekao S.A.	36 979	-9 435	90 016	-13 231	3 817	-48 667
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	1	-28	-	-	-	-
Razem	37 182	-9 816	92 664	-13 303	6 255	-51 843

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Przychody i koszty dotyczące transakcji z podmiotami powiązаныmi za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 roku

NAZWA JEDNOSTKI	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI	KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI	PRZYCHODY Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I INNE	KOSZTY Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I INNE
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A. (*)	5	-38	1 344	-	3	-13
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A. (*)	5	-10	8	-10	554	-13
UniCredit S.p.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A. (**)	154	-153	391	-1 197	1 510	-3 825
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A. (**)	3 275	-1 253	3 321	-62	14 472	-1 725
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne						
Pekao Investment Banking S.A.	-	-1 480	84	-47	36	-
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.	-	-2 100	676	-666	1 418	-1 401
Pekao Leasing Sp. z o.o.	31 674	-4 160	1 438	-	606	-3
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	9 524	-	43	-	142	-
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (w likwidacji)	-	-89	566	-	3	-
Pekao Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o. (w likwidacji)	-	-284	3	-	15	-
Centrum Kart S.A.	-	-95	489	-	512	-24 085
Pekao Financial Services Sp. z o. o.	-	-65	19	-	19	-
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	622	9	427	-	547	-3 402
Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o. o.	-	-2	3	-10 066	795	-18 258
Pekao Property S.A.	55	-7	2	-	9	-
FPB - Media Sp. z o.o.	181	-2	1	-	-	-
Jednostki stowarzyszone						
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o. o.	-	-187	20	-	81	-
Pekao Investment Management S.A.	-	-829	5	-	-	-
Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PIM S.A.)	-	-715	82 532	-	-	-
Razem jednostki Grupy Banku Pekao S.A.	42 056	-10 006	86 308	-10 779	4 183	-47 149
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	93	-163	1	-	-	-
Razem	45 588	-11 623	91 373	-12 048	20 722	-52 725

(*) dane od dnia objęcia kontroli przez PZU S.A.

(**) dane do dnia utraty kontroli przez UniCredit S.p.A.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe finansowe i gwarancyjne na dzień 30 czerwca 2018 roku

NAZWA JEDNOSTKI	UDZIELONE		OTRZYMANE	
	FINANSOWE	GWARANCYJNE	FINANSOWE	GWARANCYJNE
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	2 789	-	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	555	6 000	-	6 000
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.				
Jednostki zależne				
Pekao Investment Banking S.A.	123	-	-	-
Pekao Leasing Sp. z o. o.	606 582	3 395 439	-	-
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	647 634	-	-	-
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.	64	-	-	-
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (w likwidacji)	60	-	-	-
Centrum Kart S.A.	79	3 000	-	-
Pekao Financial Services Sp. z o. o.	45	1 102	-	-
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	634 751	377 020	-	-
Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o. o.	23	-	-	-
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o. o.	5	-	-	-
Pekao Investment Management S.A.	15	-	-	-
Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PIM S.A.)	98	-	-	-
Razem jednostki Grupy Banku Pekao S.A.	1 889 479	3 776 561	-	-
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	592	-	-	-
Razem	1 893 415	3 782 561	-	6 000

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe według umownych terminów zapadalności

30.06.2018	BIEŻĄCE	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE							
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	2 789	-	2 789
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	20	-	-	535	-	555
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.							
Jednostki zależne	99 765	-	-	1 789 155	559	-	1 889 479
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	10	-	-	31	129	422	592
Razem	99 775	20	-	1 789 186	4 012	422	1 893 415
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE							
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	6 000	-	-	6 000
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.							
Jednostki zależne	-	110 000	397 300	881 634	734 839	1 652 788	3 776 561
Razem	-	110 000	397 300	887 634	734 839	1 652 788	3 782 561
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE GWARANCYJNE							
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	6 000	-	-	6 000
Razem	-	-	-	6 000	-	-	6 000

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe wg walut

30.06.2018	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE						
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	2 789	-	2 789
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	555	-	555
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne	47 138	14 564	-	1 813 489	14 288	1 889 479
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	592	-	592
Razem	47 138	14 564	-	1 817 425	14 288	1 893 415
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE						
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	6 000	-	6 000
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne	1 789 794	-	377 020	1 609 747	-	3 776 561
Razem	1 789 794	-	377 020	1 615 747	-	3 782 561
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE GWARANCYJNE						
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	6 000	-	6 000
Razem	-	-	-	6 000	-	6 000

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe finansowe i gwarancyjne na dzień 31 grudnia 2017 roku

NAZWA JEDNOSTKI	UDZIELONE		OTRZYMANE	
	FINANSOWE	GWARANCYJNE	FINANSOWE	GWARANCYJNE
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	2 509	-	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	599	-	-	-
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.				
Jednostki zależne				
Pekao Investment Banking S.A.	122	-	-	-
Pekao Leasing Sp. z o.o.	767 159	1 822 737	-	-
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	588 420	-	-	-
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.	80	-	-	-
Pekao Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.	60	-	-	-
Centrum Kart S.A.	64	3 000	-	-
Pekao Financial Services Sp. z o.o.	45	790	-	-
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	432 875	356 720	-	-
Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.	34	-	-	-
Pekao Investment Management S.A.	15	-	-	-
Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PIM S.A.)	98	-	-	-
Razem jednostki Grupy Banku Pekao S.A.	1 788 972	2 183 247	-	-
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	553	-	-	-
Razem	1 792 633	2 183 247	-	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe według umownych terminów zapadalności

31.12.2017	BIEŻĄCE	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE							
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	2 509	-	2 509
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	20	-	-	579	-	599
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.							
Jednostki zależne	-	-	432 849	1 271 946	84 177	-	1 788 972
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	10	-	-	24	126	393	553
Razem	10	20	432 849	1 271 970	87 391	393	1 792 633
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE							
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.							
Jednostki zależne	-	-	1 719	112 621	492 198	1 576 709	2 183 247
Razem	-	-	1 719	112 621	492 198	1 576 709	2 183 247

Zobowiązania pozabilansowe wg walut

31.12.2017	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE						
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	2 509	-	2 509
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	599	-	599
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne	6 673	13 125	-	1 759 868	9 306	1 788 972
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	553	-	553
Razem	6 673	13 125	-	1 763 529	9 306	1 792 633
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE						
Jednostki Grupy Banku Pekao S.A.						
Jednostki zależne	1 712 455	-	356 720	114 072	-	2 183 247
Razem	1 712 455	-	356 720	114 072	-	2 183 247

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Koszty wynagrodzeń Zarządu i Rady Nadzorczej Banku

	WARTOŚĆ ŚWIADCZEŃ	
	I PÓŁROCZE 2018	I PÓŁROCZE 2017
Zarząd Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (*)	5 382	6 502
Świadczenia po okresie zatrudnienia	845	-
Świadczenia długoterminowe (**)	3 207	1 438
Płatności na bazie akcji (***)	-	5 460
Razem	9 434	13 400
Rada Nadzorcza Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (*)	788	445
Razem	788	445

(*) Na krótkoterminowe świadczenia pracownicze składają się: wynagrodzenie zasadnicze, premie oraz inne świadczenia, rozliczenie których nastąpi w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

(**) W pozycji "Świadczenia długoterminowe" ujęto rezerwy na odroczone wypłaty premii.

(***) Wartość płatności na bazie akcji stanowi część kosztów wynagrodzeń, ujętych zgodnie z MSSF 2 w okresie sprawozdawczym w rachunku zysków i strat Banku, stanowiących rozliczenie w czasie wartości godziwej instrumentów przypadające na opcje na akcje oraz akcje, w tym akcje, fantomowe, przyznane członkom Zarządu Banku.

Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku oraz w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 roku nie otrzymywali wynagrodzeń – w jakiegokolwiek formie, ani nie mieli żadnych należności z tego tytułu od spółek zależnych oraz stowarzyszonych.

41. Zdarzenia po dacie bilansu

Sprawa sądowa po dniu bilansowym

W dniu 19 lipca 2018 roku Bankowi doręczono pozew osoby prawnej o zapłatę kwoty 17 521 646 EUR (co na dzień 19 lipca 2018 roku według kursu średniego NBP stanowiło kwotę 75 610 347,81 zł) tytułem nienależytego wykonania umowy. Bank jest w trakcie przygotowywania odpowiedzi na pozew i szacowania prawdopodobieństwa ryzyka wypływu środków.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu

07.08.2018 data	Michał Krupiński imię/nazwisko	Prezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
07.08.2018 data	Roksana Ciurysek-Gedir imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
07.08.2018 data	Andrzej Kopyrski imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
07.08.2018 data	Tomasz Kubiak imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
07.08.2018 data	Michał Lehmann imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
07.08.2018 data	Marek Lusztyn imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
07.08.2018 data	Tomasz Styczyński imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
07.08.2018 data	Marek Tomczuk imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis

Słowniczek

Słowniczek

MSSF – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (IFRS – International Financial Reporting Standards) to standardy, interpretacje i ich struktura przyjęte przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości RMSR (IASB – International Accounting Standards Board).

MSR – Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (IAS – International Accounting Standards) – starsza nazwa standardów stanowiących część obecnych MSSF.

KIMSF – Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (IFRIC – International Financial Reporting Interpretations Committee) komitet działający w ramach Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości publikujący interpretacje MSSF.

CIRS – ang. Currency Interest Rate Swap – swap walutowo-procentowy jest to transakcja wymiany kwot kapitału i płatności odsetkowych w różnych walutach pomiędzy dwoma partnerami.

IRS – ang. Interest Rate Swap – umowa pomiędzy dwiema stronami, na podstawie której strony wypłacają sobie wzajemnie (w określonych odstępach czasu w trakcie trwania kontraktu) odsetki od umownego nominalu kontraktu, naliczane według odmiennej stopy procentowej.

FRA – ang. Forward Rate Agreement – umowa, w ramach której dwaj kontrahenci ustalają wysokość stopy procentowej, która będzie obowiązywała w przyszłości dla określonej kwoty wyrażonej w walucie transakcji dla z góry ustalonego okresu.

CAP – opcja cap na stopy procentowe to umowa finansowa, która ogranicza ryzyko, jakie ponosi pożyczający przy zmiennej stopie procentowej, narażający się na możliwość poniesienia strat w wyniku wzrostu stopy procentowej. Opcja cap to seria opcji call na stopy procentowe, w której wystawca gwarantuje nabywcy, że zrekompensuje mu dodatkowe koszty odsetkowe, które musi on płacić od swojego kredytu, jeśli oprocentowanie kredytu wzrośnie powyżej uzgodnionej stopy procentowej.

FLOOR – opcja floor na stopy procentowe, która ogranicza ryzyko poniesienia strat w wyniku spadku stopy procentowej przez kredytodawcę udzielającego kredytu przy zmiennej stopie oprocentowania. Opcja floor to seria opcji put na stopy procentowe, wystawca gwarantuje odsetki, które musi on zapłacić od kredytu, jeśli oprocentowanie od kredytu spadnie poniżej uzgodnionej stopy procentowej.

IBNR – ang. Incurred But Not Reported – rezerwa na poniesione lecz nieudokumentowane straty kredytowe.

PD – ang. Probability Default – parametr wykorzystywany przy Metodzie Wewnętrznych Ratingów oznaczający prawdopodobieństwo nie wywiązania się dłużnika ze spłaty swojego zobowiązania. PD mówi o tym, z jakim prawdopodobieństwem w horyzoncie jednego roku nastąpi strata kredytowa z nim związana.

LGD – ang. Loss Given Default – część ekspozycji kredytowej banku, która w przypadku zaistnienia zdarzenia niewypłacalności kredytobiorcy (default) zostanie utracona.

EAD – ang. Exposure At Default – wartość ekspozycji kredytowej w momencie niewykonania zobowiązania (default).

EL – ang. Expected Loss – oczekiwana strata na portfelu kredytowym.

CCF – ang. Credit Conversion Factor – współczynnik konwersji kredytowej.

VaR – ang. Value at Risk – wartość zagrożona, miara o jaką wartość rynkowa aktywów lub portfela aktywów może się zmniejszyć przy określonych założeniach, w ustalonym czasie i z zadaniem prawdopodobieństwem.

ICAAP – ang. Internal Capital Adequacy Assessment Process – proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego.